

JATKUVAN OPPIMISEN SANASTO

Luonnos työpajaan 18.12.2023

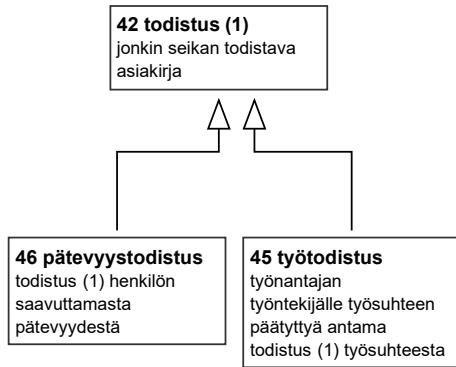
Sisällysluettelo

Käsittekaavioluettelo.....	3
1 Koulutus.....	5
1.1 Koulutus (1) sen mukaan, onko siitä säädetty koulutuslainsäädännössä, sekä rahoituksen mukaan.....	11
1.2 Koulutus (1) tarkoituksen, koulutusasteen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan.....	15
1.3 Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan.....	17
1.4 Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	19
1.5 Työvoimakoulutus.....	22
1.6 Työelämässä oppiminen.....	27
2 Osaamiskokonaisuuksia.....	32
3 Oppiminen.....	36
4 Osaaminen ja kyvykyys.....	39
5 Pätevyys ja kelpoisuus.....	42
6 Todistus.....	44
7 Jatkotyössä käsiteltäviä käsitteitä.....	49
7.1 Osaaminen ja kyvykyys - täydennystä.....	49
7.1.1 Osaamiseen liittyviä, lausunnolla olleita käsitteitä (kesken).....	54
7.2 Työ.....	59
7.3 Koulutus.....	61
7.4 Oppiminen.....	65
7.5 Osaamiskokonaisuuksia.....	71
7.6 Opetus, ohjaus ja valmennus.....	73
7.7 Todistus.....	84
Englanninkielinen hakemisto / English index.....	87
Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register.....	88
Suomenkielinen hakemisto.....	89

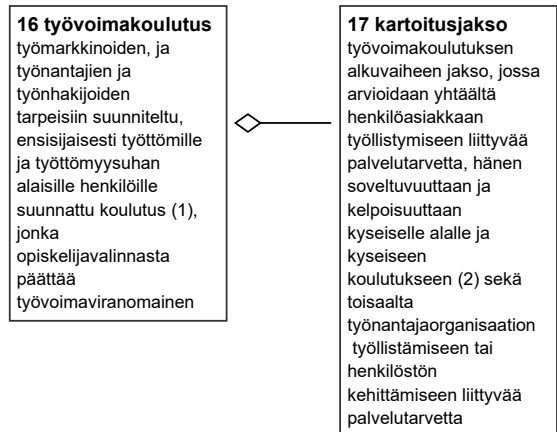
Käsitekaavioluettelo

Käsitekaavio 1. Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä.....	4
Käsitekaavio 2. Koulutus (2) -käsitteen alakäsitteitä.....	10
Käsitekaavio 3. Koulutustoiminta.....	14
Käsitekaavio 4. Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus (2).....	16
Käsitekaavio 5. Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	18
Käsitekaavio 6. Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	21
Käsitekaavio 7. Työvoimakoulutus.....	26
Käsitekaavio 8. Työelämässä oppiminen.....	31
Käsitekaavio 9. Osaamiskokonaisuuksia.....	34
Käsitekaavio 10. Oppiminen.....	38
Käsitekaavio 11. Osaaminen ja kyvykkyys.....	40
Käsitekaavio 12. Pätevyys ja kelpoisuus.....	43
Käsitekaavio 13. Todistuksia.....	47
Käsitekaavio 14. Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys.....	53
Käsitekaavio 15. Täydennys - Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	64
Käsitekaavio 16. Oppiminen sen mukaan, miten organisoidusti tai spontaanisti tapahtuu.....	70
Käsitekaavio 17. Opetus, ohjaus ja valmennus.....	82

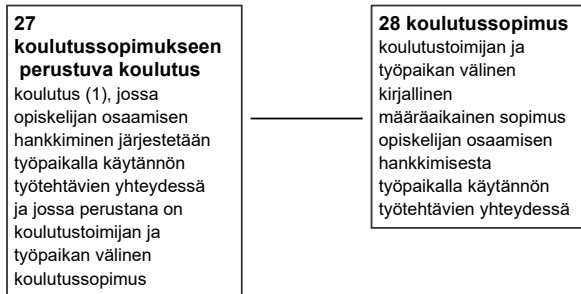
HIERARKKINENSUHDE

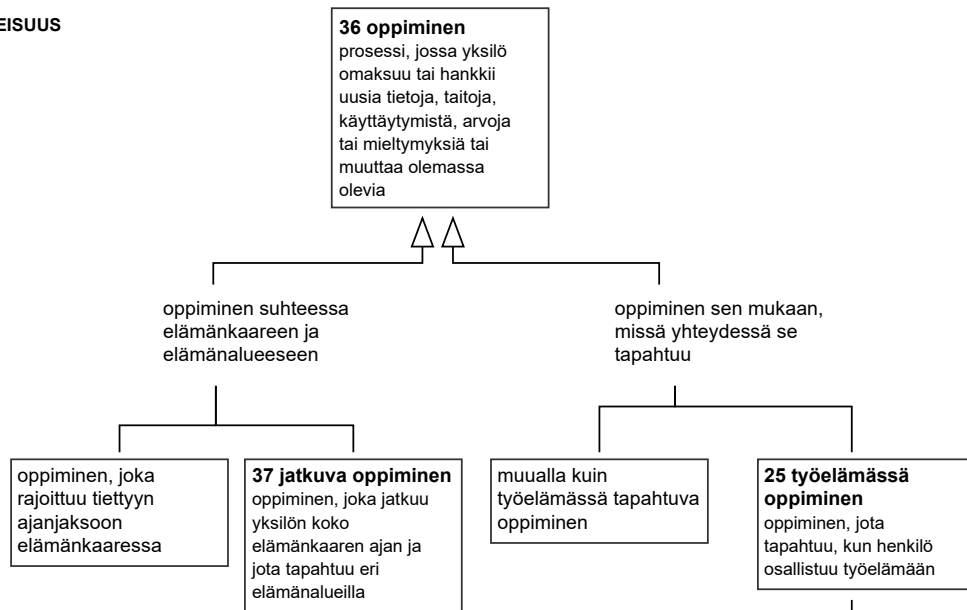
KOOSTUMUSSUHDE

ASSOSIATIIVINEN SUHDE

MONIULOTTEISUUS

TÄYDENTÄVÄ TIETO

Käsitekaavio 1. Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä.

1 Koulutus

1

koulutus (1)

sv utbildning (1)

inte: skolning

en < education (3); training

määritelmä

organisoitu toiminta, jonka ensisijaisena tavoitteena on tuottaa *osaamista*

huomautus

Määritelmän sana "ensisijaisena" viittaa siihen, että voidaan ajatella, että on myös muuta organisoitua toimintaa, jonka yhtenä tavoitteena on tuottaa osaamista – esimerkiksi sosiaalipolitiikka –, mutta koulutuksessa (1) osaamisen tuottaminen on ensisijainen tavoite.

Koulutuksella (1) on sekä laajoja yhteiskunnallisia että yksilöiden ja organisaatioiden osaamiseen liittyviä tavoitteita.

Koulutuksen (1) tavoitteena oleva osaaminen voidaan tuottaa *opetuksen* tai muun *oppimiseen* tähtäävän toiminnan avulla.

Koulutus (1) on laaja ja varsin abstrakti käsite.

Tutkintotavoitteisuuden mukaan koulutus (1) voidaan jakaa *tutkintokoulutukseen*, tutkintoon valmistavaan koulutukseen ja koulutukseen, joka ei johda eikä valmista tutkintoon.

Englannin käsite education on laajempi kuin suomen koulutus (1), niin että termillä education viitataan koulutuksen (1) lisäksi muun muassa kasvatukseen, opetukseen ja sivistykseen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *koulutus (1)* - käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Vrt. *koulutus (2)*.

Käsitteen tunnus: c1

Käsitekaaviot: *Koulutustoiminta*, *Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus (2)*, *Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan*, *Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan ja Työelämässä oppiminen*

Helsingin kaupunki: Sana ensisijaisesti viittaa siihen, että on myös muita tehtäviä kuin osaamisen lisääminen eikä siihen, että on myös muita toimintoja, joissa yhtenä tehtävänä on osaamisen lisääminen. Esimerkki sosiaalipolitiikasta on tässä yhteydessä harhaanjohtava eikä yhdisty mihinkään. -- **Riina 30.10.23:** Kommentti viety OKSA-jaokselle

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: ...tuottaa/lisätä osaamista Koulutuksen (1) tavoitteena oleva osaaminen voidaan tuottaa opetuksen tai muun oppimiseen ja osaamisen lisäämiseen/hankkimiseen tähtäävän toiminnan avulla. -- **Riina 30.10.23:** Kommentti viety OKSA-jaokselle

Helsingin yliopisto: Koulutus vs. itseopiskelu ts. miten käsite suhtautuu osaamisen kasvattamiseen, kun opiskellaan itsenäisesti ei organisoidussa, formaalissa koulutuksessa?

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Tämän käsitteen kohdalla käytetään ilmaisua "koulutus, joka ei johda eikä valmista tutkintoon". Seuraavassa käsitteessä "koulutus (2)" käytetään ilmaisua "tutkintoon johtamattomia koulutuksia". Tarkoittavatko nämä samaa asiaa? Voidaanko sanamuotoja yhdenmukaistaa? -- **Riina 30.10.23:** Kommentti (plus alla oleva selvitys aiheesta) viety OKSA-jaokselle

Terminologin selvitys 5.6.2023: OKSAssa tutkintoon valmistava koulutus esiintyy ainakin seuraavissa:

-- käsitekaavio Ammatillisen koulutuksen lajeja ennen vuotta 2017: ammatillinen koulutus sen mukaan mihin johtaa tai valmistaa

-- näyttötutkintoon valmistava koulutus, termi (määritelmä: "koulutus (2), jonka aikana tutkinnon suorittaja hankkii riittävät valmiudet suorittaa tutkinto tai tutkinnon osa näyttötutkintona")

-- ammatillinen lisäkoulutus, määritelmä: "ammatillinen koulutus, joka valmistaa ammatti- tai erikoisammattitutkintoon, tai ei tutkintoon valmistava ammatillinen jatko- ja täydennyskoulutus"

-- ammatillinen oppilaitos, huomautus: "Ammatilliset oppilaitokset järjestävät myös tutkintoon valmistavaa koulutusta (2) ja valmentavia koulutuksia."

-- hakeutumisen henkilökohtaistaminen, määritelmä: "henkilökohtaistamisen osa, jossa näyttötutkintoon tai siihen valmistavaan koulutukseen (1) hakeutuminen suunnitellaan ja toteutetaan asiakaslähtöisesti"

-- aikuiskoulutus, huomautus: "Aikuiskoulutusta järjestetään kaikilla koulutuksen (1) osa-alueilla. Se voi

olla esimerkiksi täydennyskoulutusta tai tutkintoon johtavaa tai valmistavaa koulutusta (1)."

-- Vrt. myös "ammattilliseen tehtävään valmistava koulutus"

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 9.6.2023: tausta tutkintoon valmistava koulutus -ilmaisussa lienee näyttötutkintojärjestelmässä

Terminologin kommentti 16.6.2023: Riina laittanut kysymyksen ammatillisen asiantuntijoille (Tomi, Saara, Sanna Laiho/OPH), tarvitaanko koulutus edelleen jaotella myös tutkintoon valmistavaan koulutukseen

-- **Sanna Laihon vastaus/kommentti 19.6.23:** "Tuo liittyikin vahvasti näyttötutkintojärjestelmän aikaiseen lainsäädäntöön. Tässä kuitenkin nopean kartoituksen perusteella havaintoja nykyaista: Tutkintoon tai tutkinnon osiin valmistava koulutus löytyy edelleen lainsäädännöstä tilauskoulutuksesta puhuttaessa (liittyy tutkintovientiin, josta uusin OKM-ohje kesäkuun alkupuolelta: https://okm.fi/documents/1410845/4171155/_VN_18213_2023+Tutkintovienti_kirje+ammattillisen+koulutuksen+j%C3%A4rjest%C3%A4jille.pdf/29228119-a1f3-bea8-b0b1-ec405257f019/_VN_18213_2023+Tutkintovienti_kirje+ammattillisen+koulutuksen+j%C3%A4rjest%C3%A4jille.pdf?t=1686575032398)

-- **Riinan huomio 27.6.23:** laissa 531/2017 myös *maksullista palvelutoimintaa* koskevassa kappaleessa puhutaan tutkintoon tai tutkinnon osiin valmistavasta tutkintokoulutuksesta: "Koulutuksen järjestäjä voi järjestää tässä laissa tarkoitettuja tutkintoja ja tutkinnon osia, niihin valmistavaa tutkintokoulutusta sekä valmentavaa koulutusta maksullisena palvelutoimintana, jos kyseessä on: --"

-- **Saara Ikkela, OKM, 27.6.2023:** Tomi varmaan osaa neuvoa, kuka LAMOSilta voisi vastata kysymykseen [ovatko "tutkintoon (tai tutkinnon osaan) johtava koulutus" ja "tutkintoon (tai tutkinnon osaan) valmistava koulutus" kaksi eri asiaa, ja jos ovat, mikä niiden välinen ero on].

Terminologin kommentti 26.6.2023: Riina laittanut kysymyksen ammatillisen asiantuntijoille (Tomi, Saara, Sanna Laiho/OPH), tarvitaanko koulutus edelleen jaotella myös tutkintoon valmistavaan koulutukseen

OKSA-jaos 2.10.2020: Jatkuvan oppimisen sanastossa myös koulutukset jotka on OKSAssa määritelty koulutus (1):nä, voisi mahdollisesti määritellä koulutus (2):na (täydennyskoulutus, muuntokoulutus, erikoistumiskoulutus...)

Terminologi/Riina: 2. huomautus: OKSA-KÄSITTELY PUUTTUU .

2

koulutus (2)

sv utbildning (2)

en studies (1); learning opportunity (1); > study programme (1); > degree programme (1); > education programme (1) <ammattillinen koulutus>; ~ learning opportunity specification <koulutuksen (2) kuvauksesta; SFS-EN 15982:en ja SFS-EN 15981/AC>
search term: LOS

määritelmä

suunniteltu opintojen ja järjestelyjen kokonaisuus, jonka tavoitteena on lisätä johonkin aihepiiriin tai alaan liittyvää osaamista tai tarjota valmiudet tutkinnon tai muun kokonaisuuden suorittamiseen

huomautus

Koulutukset (2) ovat tapa käytännössä organisoida ja toteuttaa *koulutusta* (1).

Koulutukset (2) voivat olla tutkintoon (esimerkiksi filosofian maisterin tutkinto) johtavia tai tutkintoon johtamattomia. Esimerkkejä tutkintoon johtamattomista koulutuksista ovat korkeakoulun *opintokokonaisuus*, ammatillisen koulutuksen *tutkinnon osa* (tutkinnosta erillään suoritettuna), avoimena yliopisto-opetuksena tai vapaana sivistystyönä tarjottava opintojakso, korkeakoulun *erikoistumiskoulutus*, tutkintokoulutukseen valmentava koulutus ja taiteen perusopetuksen opintojakso.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *koulutus* (2) - käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c2

Käsittekaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#), [Koulutus \(1\) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus \(2\), Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Työelämässä oppiminen](#)

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: suunniteltu opintojen ja järjestelyjen kokonaisuus, jonka tavoitteena on lisätä johonkin aihepiiriin tai alaan liittyvää osaamista tai tarjota valmiudet tutkinnon tai muun kokonaisuuden suorittamiseen. Myös erilaiset lyhyetkin koulutukset tulee huomioida -- **Riina 30.10.23:** Kommentti viety OKSA-jaokselle

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: huomautusten esimerkit liittyvät tiiviisti formaalin koulutuksen maailmaan, myös esim. harrastustoiminnassa järjestettävät koulutukset lisäävät osaamista ja tarjoavat valmiuksia osallistua johonkin toimintaan. Esim. tuomarikoulutukset tai järjestöjen johtamiseen liittyvät koulutukset lisäävät osaamista ja tarjoavat valmiuksia jonkin tehtävän hoitamiseen, vaikka eivät sinänsä johda tutkinnon suorittamiseen tms. Pitää huomioida, että koulutusalan lainsäädäntö säättää selkeästi alan pätevyysvaatimuksista eikä niihin käsittekartassa voi ottaa kantaa - erityisesti, kun kyse on yleismääritelmästä koulutus.

JO-sanastotyöryhmän kysymys (edelliseen palautteeseen liittyen) 30.10.23: Tarvittaisiinko lisätä esimerkki yksityisen sektorin (ja/tai kolmannen sektorin) tahon järjestämästä koulutuksesta (2)? Jatkuvan oppimisen digipalveluissa tullaan jatkossa kuvaamaan oppijan henkilökohtaiseen oppimisprofiiliin niin koulutusjärjestelmän mukaiset koulutukset kuin vaikkapa yksityisen tahon järjestämä joogaopettajakoulutus. -- **Riina 30.10.23:** Kommentti viety OKSA-jaokselle

AMKE ry: "Esimerkkejä tutkintoon johtamattomista koulutuksista ovat korkeakoulun opintokokonaisuus, ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa, avoimena yliopisto-opetuksena tarjottava opintojakso, ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus, korkeakoulun erikoistumiskoulutus ja perusopetuksen lisäopetus." -- Ammatilliseen koulutuksen osalta esimerkki on epäselvä, "tutkinnon osa". Tutkinnot muodostuvat tutkinnon osista, jolloin ne ovat osa tutkintoon johtavaa koulutusta. --

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Tämän käsitteen kohdalla käytetään ilmaisua "tutkintoon johtamattomia koulutuksia". Edellisessä käsitteessä "koulutus (1)" käytetään ilmaisua "koulutus, joka ei johda eikä valmista tutkintoon". Tarkoittavatko nämä samaa asiaa? Voidaanko sanamuotoja yhdenmukaistaa?

Terminologin selvitys 5.6.2023: OKSAssa tutkintoon valmistava koulutus esiintyy ainakin seuraavissa:

-- käsittekaavio **Ammatillisen koulutuksen lajeja ennen vuotta 2017:** ammatillinen koulutus sen mukaan mihin johtaa tai valmistaa

-- **näyttötutkintoon valmistava koulutus**, termi (määritelmä: "koulutus (2), jonka aikana tutkinnon suorittaja hankkii riittävät valmiudet suorittaa tutkinto tai tutkinnon osa näyttötutkintona")

-- **ammattillinen lisäkoulutus**, määritelmä: "ammattillinen koulutus, joka valmistaa ammatti- tai erikoisammattitutkintoon, tai ei tutkintoon valmistava ammatillinen jatko- ja täydennyskoulutus"

-- **ammattillinen oppilaitos**, huomautus: "Ammatilliset oppilaitokset järjestävät myös tutkintoon

valmistavaa koulutusta (2) ja valmentavia koulutuksia."

-- **hakeutumisen henkilökohtaistaminen**, määritelmä: "henkilökohtaistamisen osa, jossa näyttötutkintoon tai siihen valmistavaan koulutukseen (1) hakeutuminen suunnitellaan ja toteutetaan asiakaslähtöisesti"

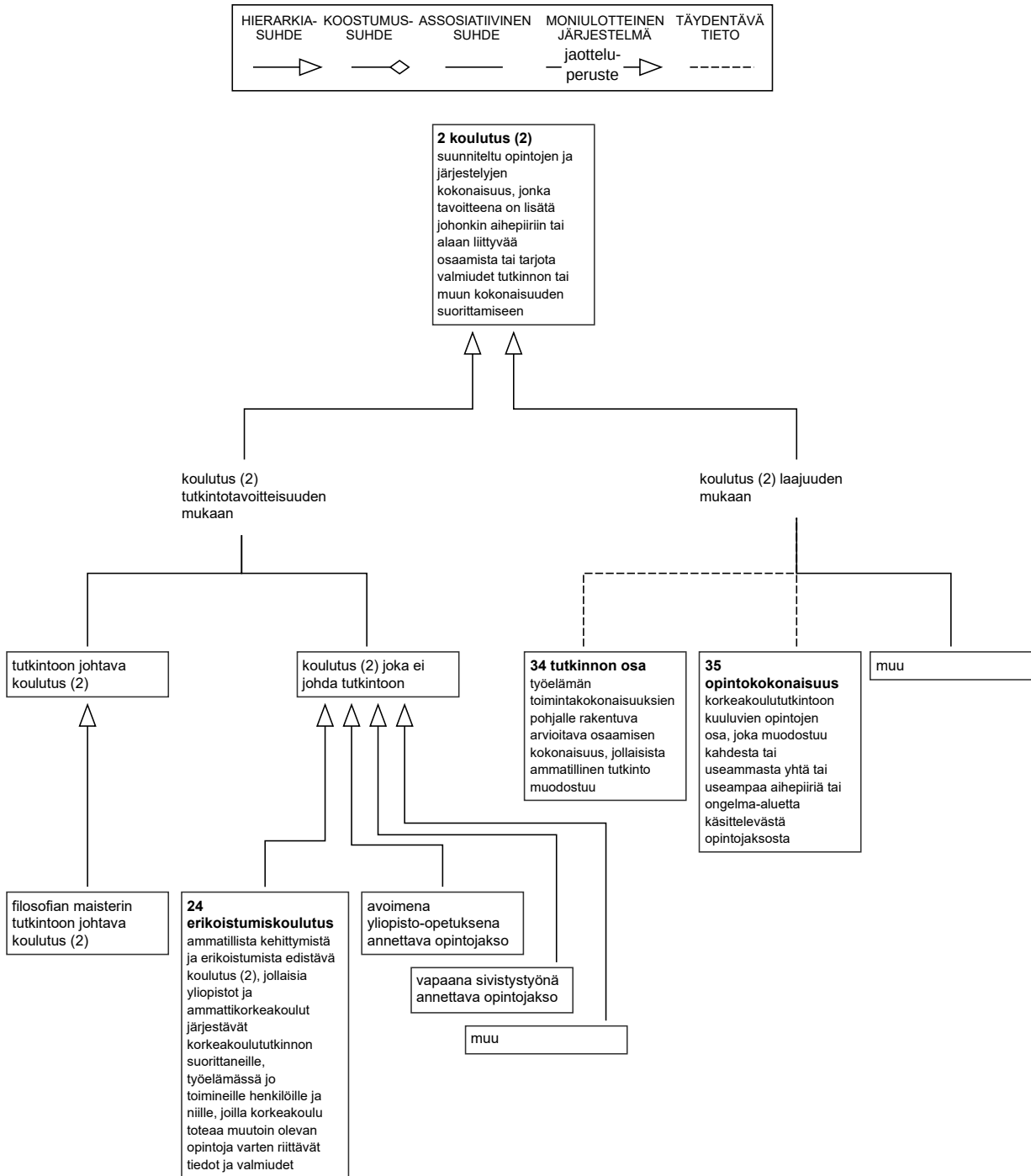
-- **aikuiskoulutus**, huomautus: "Aikuiskoulutusta järjestetään kaikilla koulutuksen (1) osa-alueilla. Se voi olla esimerkiksi täydennyskoulutusta tai tutkintoon johtavaa tai valmistavaa koulutusta (1)."

-- Vrt. myös "ammattilliseen tehtävään valmistava koulutus"

-- **Terminologin pohdinta 5.6.2023**: Onko "tutkintoon valmistaminen" ilmaus, joka liittyy lähinnä ammattilliseen koulutukseen ja siellä aikaan ennen vuoden 2017 reformia? Oliko esim. niin, että näyttötutkinnon yhteydessä kuului käyttää verbiä valmistaa (eikä johtaa)? Voiko nykyisin luopua tuosta "tutkintoon valmistamisesta" ja puhua vain "tutkintoon johtamisesta"?

-- **Terminologin pohdinta 5.6.2023**: Vrt. OKSAn kaavio "koulutus1_tutkintotavoitteisuuden_mukaan": täällä ei ole erikseen käsitettä tutkintoon valmistava koulutus.

Terminologin kysymys OKM:n asiantuntijoille 22.9.2020: Tarvitaanko Jatkuvan oppimisen sanastossa tehdä ero koulutus (1) ja koulutus (2) välille; tuleeeko sanastoon kummankin alakäsitteitä? Vai voidaanko Jatkuvan oppimisen sanaston kaikkia koulutus-käsitteitä pitää koulutus (1):n alakäsitteinä?

Käsittekaavio 2. Koulutus (2) -käsitteen alakäsitteitä.

1.1 Koulutus (1) sen mukaan, onko siitä säädetty koulutuslainsäädännössä, sekä rahoituksen mukaan

3

koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus

määritelmä

koulutus (1), josta säädetään *koulutuslainsäädännössä*

huomautus

Koulutuslainsäädännössä säädettyyn koulutukseen liittyy koulutustoimijalle säädetty velvollisuus tai sille lainsäädännön perusteella annettu lupa, vastuu tai tehtävä järjestää koulutusta (1).

Koulutuslainsäädännössä säädetyn koulutuksen toteuttamista tuetaan julkisin varoin.

Käsitteen tunnus: c659

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

4

koulutuslainsäädäntö

määritelmä

niiden säädösten kokonaisuus, jotka sisältävät säännöksiä varhaiskasvatuksesta, *koulutuksesta (1)* tai *koulutuksista (2)* ja niiden järjestämisestä tai sisällöstä

huomautus

Koulutuslainsäädäntö voidaan jakaa opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön ja muiden hallinnonalojen koulutuslainsäädäntöön.

Säädöksellä tarkoitetaan tekstikokonaisuutta, joka sisältää julkisen vallan antamia yleisesti noudatettaviksi tarkoitettuja säännöksiä. Säädöksiä ovat esimerkiksi lait ja asetukset sekä viranomaisten antamat oikeussäännöt.

Käsitteen tunnus: c706

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

5

koulutus, josta ei säädetä koulutuslainsäädännössä

huomautus

Koulutusta, josta ei säädetä *koulutuslainsäädännössä*, on esimerkiksi yksityisen oppilaitoksen tarjoama säätelemätön *koulutus (1)* ja yksityisen yrityksen myymä IT-koulutus.

Käsitteen tunnus: c1820

Luokka: <yleinen/yhteinen>

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

6

opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus

määritelmä

koulutus (1), josta säädetään opetushallinnon alan *koulutuslainsäädännössä*

huomautus

Opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön sisältyvät lait ja asetukset valmistelee valtioneuvostolle ja eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriö.

Opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön sisältyy varhaiskasvatusta, yleissivistävää koulutusta (esi- ja perusopetus, lukiokoulutus, vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus), tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta, ammatillista koulutusta ja korkeakoulutusta koskeva lainsäädäntö.

Käsitteen tunnus: c708

Luokka: <yleinen/yhteinen>

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

7

muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus

määritelmä

koulutus (1), josta säädetään muun hallinnonalan kuin opetushallinnon **koulutuslainsäädännössä**

huomautus

Muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädäntöön sisältyvät lait ja asetukset valmistelee valtioneuvostolle ja eduskunnalle Ahvenanmaan maakuntahallitus tai muu ministeriö kuin opetus- ja kulttuuriministeriö.

Esimerkkejä muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännöstä ovat

- Ahvenanmaan maakuntalaki Ahvenanmaan korkeakoulusta (Högskolan på Åland) annetun maakuntalain muuttamisesta
- puolustusministeriön hallinnonalalle kuuluva laki Maanpuolustuskorkeakoulusta (1121/2008)
- sisäministeriön hallinnonalalle kuuluvat laki Poliisiammattikorkeakoulusta (1164/2013) ja laki Pelastusopistosta (607/2006) ja
- oikeusministeriön hallinnonalalle kuuluva laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta (1316/2006).

Käsitteen tunnus: c709

Luokka: <yleinen/yhteinen>

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

8

säädösperustainen julkisrahoitteinen koulutus

määritelmä

koulutus (1), jonka rahoittamiseen julkisyhteisö osallistuu säädösten perusteella

huomautus

Määritelmässä mainitulla julkisyhteisöllä viitataan esimerkiksi valtioon, kuntaan ja kuntayhtymään.

Säädösperustaista julkisesti rahoitettua koulutusta ovat

- valtionosuusrahoitettu koulutus, johon liittyvästä valtion rahoituksen määräytymisestä säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009)
- ammattikorkeakoulujen koulutus (1), johon liittyvästä valtion rahoituksen määräytymisestä säädetään ammattikorkeakoululaissa (932/2014) ja
- yliopistojen koulutus (1), johon liittyvästä valtion rahoituksen määräytymisestä säädetään yliopistolaisissa (558/2009).

Julkisyhteisö voi olla julkisesti rahoitetun koulutuksen ainoa rahoittajataho tai koulutus (1) voi saada rahoitusta julkisen rahoituksen lisäksi myös muilta tahoilta.

Esimerkki koulutuksesta (1), jossa on myös muita rahoittajatahoja kuin julkisyhteisö, on julkisrahoitteinen henkilöstökoulutus, jota rahoittaa osin julkinen hallinto ja osin työnantajaorganisaatio. Muita esimerkkejä ovat avoin korkeakouluopetus ja vapaa sivistystyö; näistä peritään maksua niihin osallistuvilta henkilöiltä.

Käsitteen tunnus: c1837

Luokka: <yleinen/yhteinen>

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

9

markkinaehtoinen koulutus; ~ koulutuksen myynti

määritelmä

koulutustoimijan tai muun organisaation järjestämä tai tuottama *koulutus (1)*, joka rahoitetaan myymällä *koulutus (1)* toiselle taholle

huomautus

Markkinaehtoisen koulutuksen hinta määräytyy vapailla markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan, ilman hankinnan ulkopuolelta kanavoituvaa yhteiskunnan taloudellista tukea.

Markkinaehtoinen koulutus on yksi osa maksullista palvelutoimintaa.

Myös korkeakoulujen *täydennyskoulutus* on esimerkki markkinaehtoisesta koulutuksesta.

Markkinaehtoista koulutusta ovat myös ELY-keskusten ja TE-toimistojen kilpailuttamalla hankkimat *työvoimakoulutukset*. (Huom.: Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy ELY-keskuksilta ja TE-toimistoilta kunnille 1.1.2025.)

Markkinaehtoista koulutusta harjoittavat myös koulutusjärjestelmän ulkopuoliset toimijat.

Markkinaehtoisen koulutuksen sisältö voi noudattaa yhteiskunnan sisältöohjausta (esimerkiksi hygieniapassin suorittamiseen tähtäävä *koulutus (2)*) tai olla siitä riippumatonta.

Markkinaehtoinen koulutus voidaan toteuttaa esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

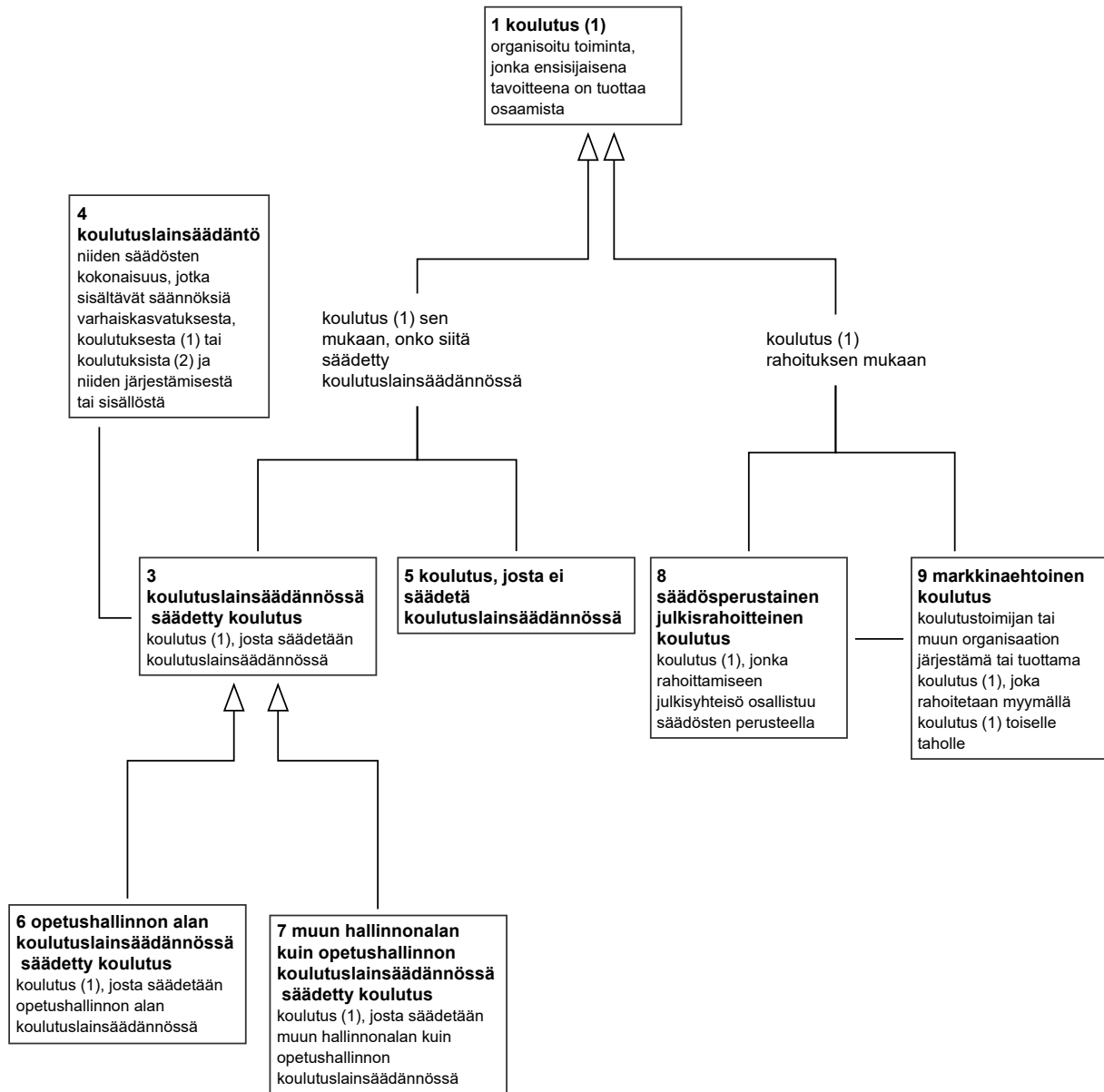
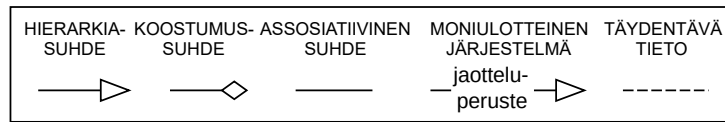
– Julkinen toimija järjestää koulutuksen (2), joka myydään toiselle julkiselle toimijalle: esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitos voi myydä *kotoutumiskoulutusta* vähintään kustannukset kattavaan hintaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY).

– Julkinen toimija järjestää koulutuksen (2), joka myydään yksityiselle toimijalle: esimerkiksi yliopisto voi myydä täydennyskoulutusta markkinahintaan yritykselle.

– Yksityisen sektorin organisaatio tuottaa *koulutuksen (2)*, joka myydään julkiselle toimijalle: esimerkiksi yritys voi myydä IT-koulutuksen markkinahintaan ministeriön *henkilöstökoulutukseksi*.

Käsitteen tunnus: c660

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

Käsitekaavio 3. Koulutustoiminta.

1.2 Koulutus (1) tarkoituksen, koulutusasteen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan

10

aikuiskoulutus

sv vuxenutbildning

en adult education and training

määritelmä

[koulutus \(1\)](#), joka on suunniteltu ja järjestetty pääsääntöisesti aikuisille, jotka ovat suhteellisen pitkän, työelämävalmiudet antaneen kouluttautumisvaiheen päätyttyä tai keskeydyttyä siirtyneet työelämään tai muuhun toimintaan ja ovat sen jälkeen osallistumassa jälleen koulutukseen (1)

huomautus

Se, minkä ikäinen henkilö luokitellaan ”nuoreksi” ja toisaalta ”aikuseksi”, vaihtelee luokittelevan tahon mukaan; esimerkiksi tilastoluokitteluissa ja OECD:n luokitteluissa nuorena pidetään alle 25-vuotiaista ja aikuisena 25 vuotta täyttänyttä henkilöä. Aikuiskoulutus on lähtökohtaisesti suunnattu 25-vuotiaille ja sitä vanhemmille henkilöille.

Aikuiskoulutukseen voi osallistua määritelmässä kuvatun lisäksi myös aikuinen, jonka koulutuspolku ei ole päässyt edes alkamaan tai on keskeytynyt hyvin varhaisessa vaiheessa, esimerkiksi maahanmuuttanut henkilö.

Aikuiskoulutus voi olla esimerkiksi [täydennyskoulutusta](#), tutkintoon johtavaa tai tutkintoon valmistavaa koulutusta (1), [henkilöstökoulutusta](#), [työvoimakoulutusta](#) tai vapaan sivistystyön koulutusta.

Aikuiskoulutuksessa käytetään usein erilaisia pedagogisia menetelmiä ja ratkaisuja kuin esimerkiksi lapsille tai nuorille tarkoitetussa koulutuksessa (1). Samoin opetuksen ajankohta saattaa aikuiskoulutuksessa olla erilainen kuin lapsille tai nuorille tarkoitetussa koulutuksessa (1).

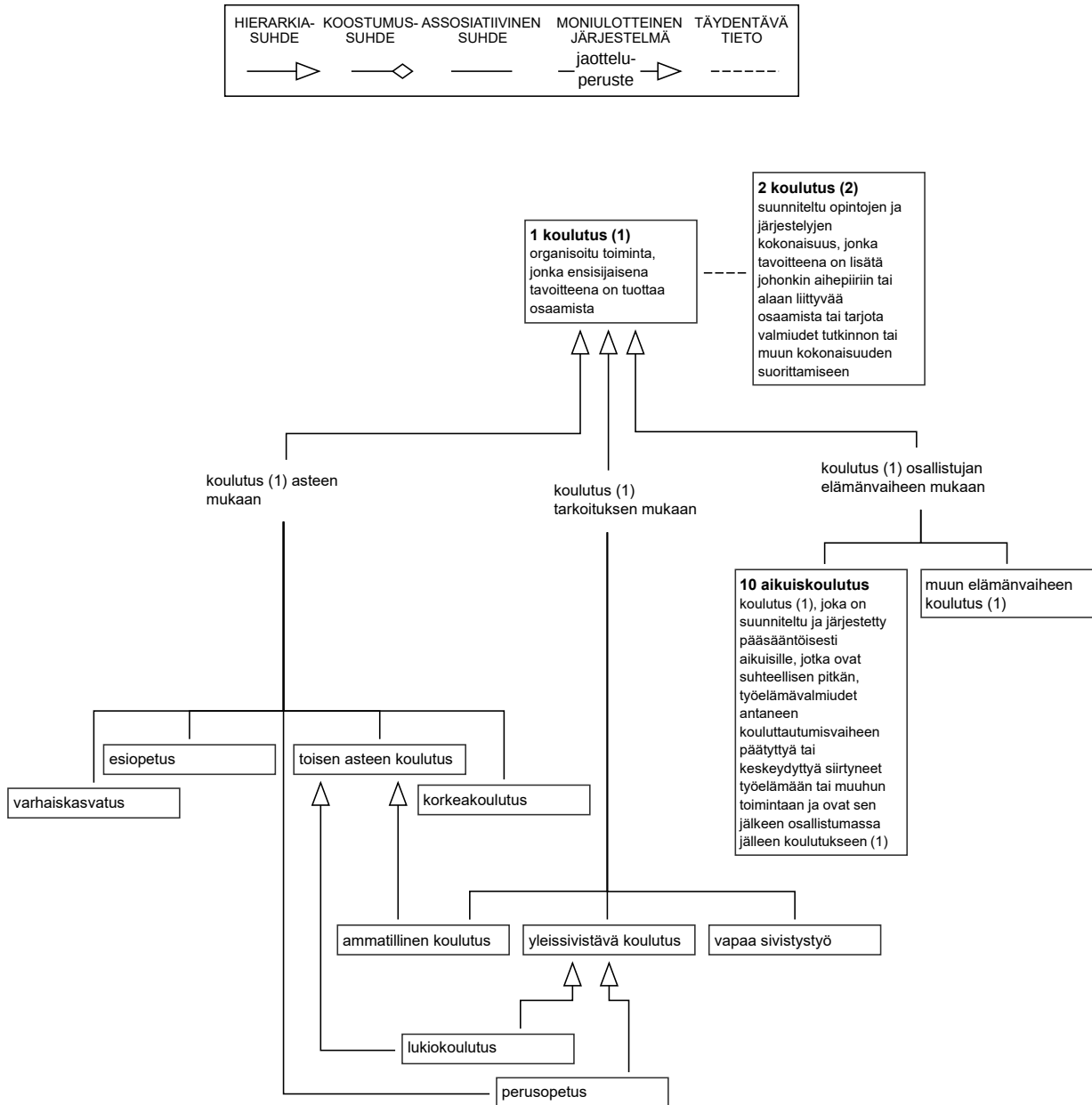
Käsite ammatillinen aikuiskoulutus poistui lainsäädännöstä, kun ammatillisesta koulutuksesta annettu laki ([531/2017](#)) tuli voimaan 1.1.2018.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [aikuiskoulutus](#)-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 23.11.2023.

Käsitteen tunnus: c15

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus \(2\)](#)

Riina-terminologin kommentti itselleen 5.6.2023: Tarkistettava ilmaus "tutkintoon valmistava", kun asia käsitelty OKSA-jaoksen puolella.

Käsittekaavio 4. Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämäntilanteen mukaan sekä koulutus (2).

1.3 Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan

11

henkilöstökoulutus

sv personalutbildning

en personnel training

määritelmä

työnantajan henkilöstölleen järjestämä tai hankkima [koulutus \(1\)](#)

huomautus

Henkilöstökoulutuksen (1) voi rahoittaa työnantaja kokonaan tai osittain. Henkilöstökoulutus voi saada myös julkista rahoitusta.

Henkilöstökoulutukseen voi hakeutua oma-aloitteisesti tai työnantaja voi velvoittaa osallistumaan siihen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA)

[henkilöstökoulutus](#)-käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c30

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

12

täydennyskoulutus

sv fortbildning (1)

en continuing education; continuing professional development; in-service training <toisen asteen koulutus>; further training <toisen asteen koulutus>
rather than: extension studies

määritelmä

aikaisempaa [osaamista](#), [koulutusta \(2\)](#) tai [pätevyyttä](#) täydentävä tai ajanmukaistava [koulutus \(1\)](#)

huomautus

Määritelmässä mainittu täydentäminen voi olla osaamisen syventämistä tai laajentamista.

Täydennyskoulutus on tyypillisesti suhteellisen lyhytkestoista eikä yleensä johda tutkintoon.

Täydennyskoulutus on yleistermi, jolla voidaan viitata hyvin monenlaiseen koulutukseen (1).

Täydennyskoulutusta voivat järjestää koulutustoimijat, kuten toisen asteen oppilaitokset, vapaan sivistystyön oppilaitokset, yliopistot ja ammattikorkeakoulut, mutta myös muut organisaatiot, kuten yritykset ja järjestöt.

Täydennyskoulutus voi olla esimerkiksi [henkilöstökoulutusta](#) tai [työvoimakoulutusta](#).

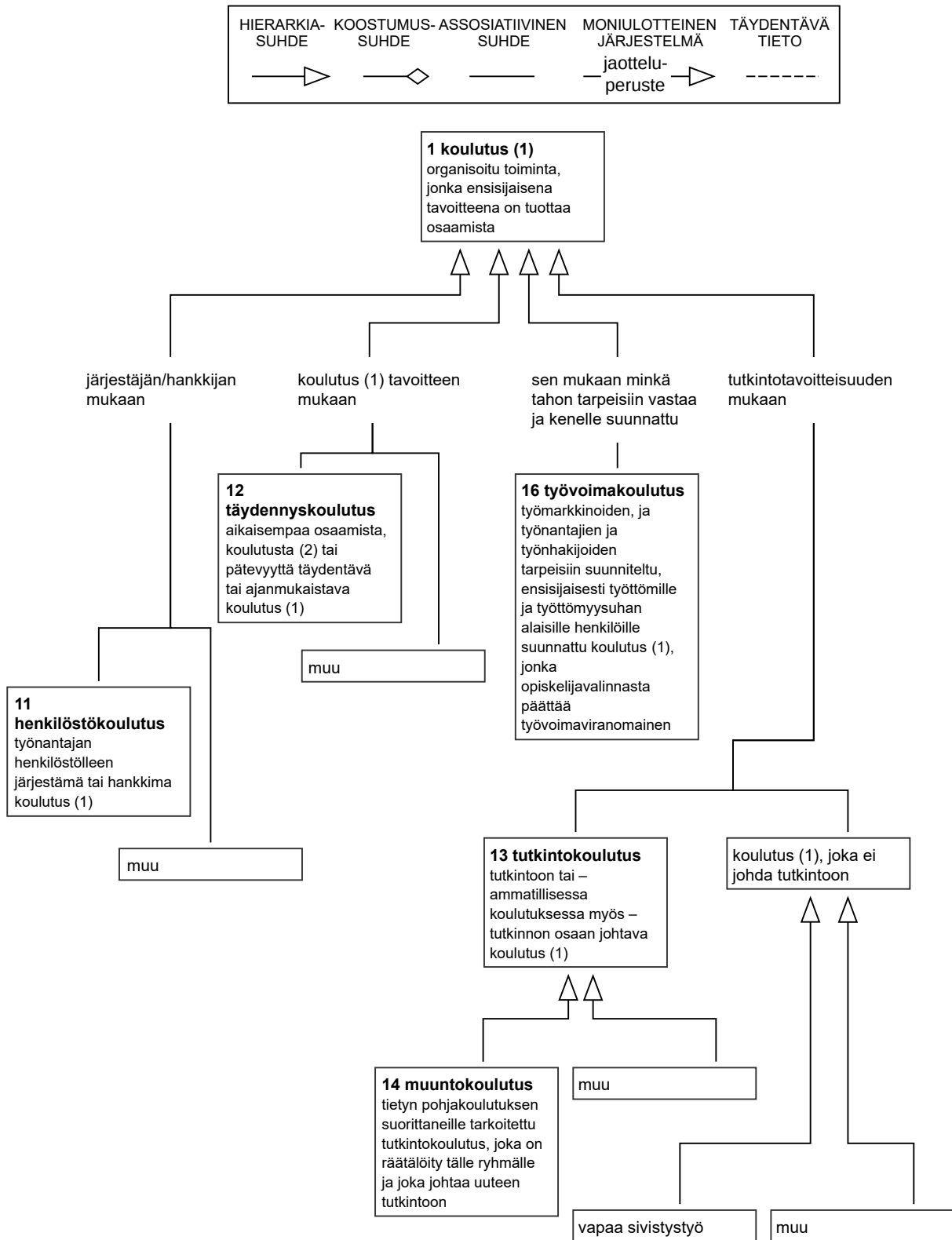
Täydennyskoulutuksena pidetään esimerkiksi työtehtäviin tarvittavien lupien tai [todistusten \(1\)](#) saamiseksi järjestettäviä lyhyitä koulutuksia (2).

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA)

[täydennyskoulutus](#)-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 23.11.2023.

Käsitteen tunnus: c34

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

Käsitekaavio 5. Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Ehdotamme pohdittavaksi kaavion tarkentamista "muu"-kohtien osalta selkeyden vuoksi. Mitä ovat "muu"-kohdat? Voidaanko antaa esimerkkejä? Esimerkiksi "järjestäjän/hankkijan mukaan" -kohdassa "muu" voisi olla esim. omaehtoinen koulutus. "Koulutus (1) tavoitteen mukaan" -kohdassa "muu" voisi olla uudelleen koulutus (alan vaihtaminen).

1.4 Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan

13

tutkintokoulutus; > tutkintoon johtava koulutus

sv examensutbildning; examensinriktad utbildning; utbildning som leder till examen

en > programme leading to a general upper secondary qualification <lukiokoulutus>; > education and training to complete a qualification <ammattillinen koulutus>; > degree programme (4) <korkeakoulutus>; > graduate programme <ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintoon johtava koulutus>; > graduate studies <ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintoon johtavat opinnot>; > postgraduate programme <ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintoon johtava koulutus>

määritelmä

tutkintoon tai – ammatillisessa koulutuksessa myös – *tutkinnon osaan* johtava *koulutus (1)*

huomautus

programme / studies: Englannin sana programme viittaa määrämuotoiseen koulutukseen (1); studies voi olla vähemmän määrämuotoinen kokoelma opintoja.

graduate programme, graduate studies: Englannin termit graduate programme ja graduate studies viittaavat yleisesti ainoastaan ylempään korkeakoulututkintoon ja jatkotutkintoihin johtavaan koulutukseen (1) tai opintoihin, eivät muuhun tutkintokoulutukseen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *tutkintokoulutus*-käsitteen kanssa. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c19

Käsitekaaviot: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

14

muuntokoulutus

sv examensinriktad fortbildning

en retraining and upgrading of qualifications

määritelmä

tietyn pohjakoulutuksen suorittaneille tarkoitettu *tutkintokoulutus*, joka on räätälöity tälle ryhmälle ja joka johtaa uuteen tutkintoon

huomautus

Esimerkki muuntokoulutuksesta on insinööritutkintoon johtava kaivosalan *koulutus (2)*, joka on tarkoitettu henkilöille, jotka ovat suorittaneet insinööri (AMK)- tai DI-tutkinnon kone- ja tuotantotekniikan, sähkötekniikan tai tuotantotalouden alalta.

Muuntokoulutus on väistymässä oleva käsite.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *muuntokoulutus*-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c20

Käsitekaaviot: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

15

kotoutumiskoulutus

mieluummin kuin: aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus (vanhentunut)

sv integrationsutbildning

en integration training

määritelmä

[koulutus \(2\)](#), jota järjestetään ensisijaisesti sellaisille maahanmuuttajille, joiden oppivelvollisuus on päättynyt, ja jonka tarkoituksena on kehittää henkilön suomen tai ruotsin kielen taitoa ja muita kotoutumista edistäviä valmiuksia, jotka tukevat henkilön pääsyä opintoihin ja työelämään sekä osallistumista yhteiskunnan toimintaan

huomautus

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain ([681/2023](#), voimaantulo 1.1.2025) mukaan kotoutumiskoulutuksessa noudatetaan Opetushallituksen antamia kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita.

Maahanmuuttajan tarpeen mukaisesti kotoutumiskoulutuksena voidaan lisäksi toteuttaa

- a) luku- ja kirjoitustaidon koulutusta, jossa noudatetaan Opetushallituksen vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksia ja
- b) aikuisten perusopetusta, jossa noudatetaan Opetushallituksen aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

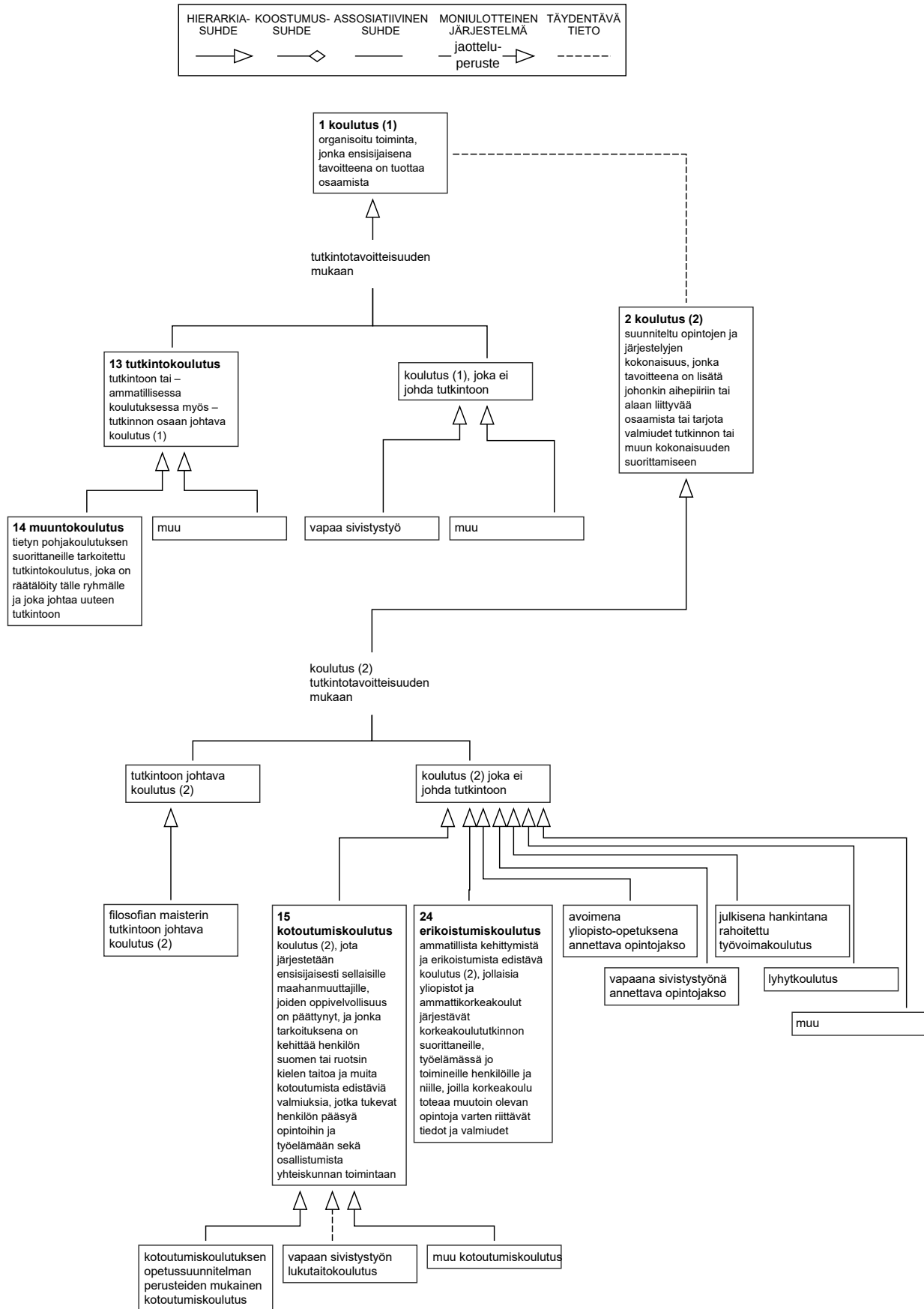
Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti [työvoimakoulutuksena](#), mutta sitä voidaan järjestää myös vapaan sivistystyön koulutuksena.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA)

[kotoutumiskoulutus](#)-käsitteen kanssa. Luettu 15.11.2023.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Kotoutumisen sanaston [kotoutumiskoulutus](#)-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsittekaaviot: [Koulutus \(1\)](#) ja [koulutus \(2\)](#) tutkintotavoitteisuuden mukaan ja [Työvoimakoulutus](#)

Käsitekaavio 6. Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.

Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: Mikä on tieto, jota tällä halutaan kertoa? Ehdotamme, että tehdään yksi kaavio, jossa kaikki koulutukset ovat eriteltynä tutkintotavoitteisuuden

mukaan. -- **Terminologin kommentti 5.5.2023:** Se, että osa koulutuksista on nyt koulutus (1):n ja osa koulutus (2):n alla, johtuu OKSAssa tehdyistä ratkaisuksista. Ilmeisesti OKSAssa periytyvä koulutus (1) ja koulutus (2) -jaottelu ei ole oikein avautunut lausunnonantajalle... Tälle jaolle ei kuitenkaan oikein voi mitään, OKSAssa siitä ei voida luopua. Pohdin sitä mitä ehkä Ilmari OKM:stä kommentoi syksyllä 2021, eli että kannattaisiko/voisiko Jatkuvan oppimisen sanastossa kaikki koulutus-käsitteen alakäsitteet esittää koulutus (2):n alakäsitteinä, vaikka OKSAssa osa niistä on koulutus (1):n alakäsitteitä ja osa koulutus (2):n. Olisiko todella hämmentävää käyttäjille. Tai sitten voisiko kaaviota muokata jotenkin, voisin pohtia Marin kanssa.

----- **Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.6.2023:** Voisiko kaikki JO-sanaston koulutukset luokitella näin (tutkintoon johtava vs. tutkintoon johtamaton)? Riina valmistelee. Alustavasti vaikuttaa kuitenkin, että aika hankalaa, koska esim. työvoimakoulutus voi johtaa tutkintoon tai olla johtamatta. Samoin henkilöstökoulutus voi joskus johtaa tutkintoon (esim. ammatillisen puolella).

Tampereen kaupunki Sivistyspalvelut: Koulutusjärjestelmä kaavioon voisi lisätä maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutukset. -- **Riina 8.6.2023:** onko tämä sama kuin vapaan sivistystyön lukutaitokoulutus? Löytyy OKSAssa ja OKSAn kaaviosta, mutta voidaan lisätä apukäsitteenä JO-sanastoonkin. -- **Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.6.2023:** Tausta: luku- ja kirjoitustaidon koulutus oli aiemmin osa kotoutumiskoulutusta, mutta siirtyi myöhemmin OKM:n hallinnonalalle. On kuitenkin edelleen osa isoa kotoutumiskoulutuksen /-palveluiden kenttää. Palataan tähän kun Laura TEM:stä valmistellut Riinan kanssa.

1.5 Työvoimakoulutus

16

työvoimakoulutus

ei: työvoimapolitiittinen koulutus (vanhentunut)

sv arbetskraftsutbildning

en labour market training

määritelmä

työmarkkinoiden, ja työnantajien ja työnhakijoiden tarpeisiin suunniteltu, ensisijaisesti työttömille ja työttömyysuhan alaisille henkilöille suunnattu *koulutus (1)*, jonka opiskelijavalinnasta päättää työvoimaviranomainen

huomautus

Työvoimakoulutuksen tavoite on parantaa työnhakijoiden ja avoimien työpaikkojen kohtaantoa työmarkkinoilla.

Työvoimakoulutus voidaan jakaa *ammatilliseen työvoimakoulutukseen* ja *kotoutumiskoulutukseen*. Ensin mainitun tavoitteena on kehittää ja täydentää henkilön ammatillisia valmiuksia hänen työllistymisensä tai yrittäjäksi ryhtymisensä edistämiseksi ja jälkimmäisen tavoitteena tukea maahanmuuttajan kotoutumista.

Työvoimakoulutus voidaan rahoittaa 1) kokonaan työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) budjettipääloukan varoilla, 2) yhdistetysti TEMin budjettipääloukan varoilla ja työnantajan rahoituksella tai 3) kokonaan opetus- ja kulttuuriministeriön budjettipääloukan varoilla. Lisäksi työvoimakoulutusta voidaan toteuttaa 4) Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoituksella.

Työvoimakoulutus on pääosin ammatillisesti suuntautunutta työvoimakoulutusta.

Työvoimakoulutuksesta ja sen opiskelijavalinnasta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) 31.12.2024 saakka ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (380/2023) 1.1.2025 lähtien. *Valtionosuusrahoitetusta työvoimakoulutuksesta* säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017).

Työvoimakoulutukseen hakeudutaan edellä mainituissa laeissa säädetyllä ja työvoimaviranomaisen ilmoittamalla tavalla.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *työvoimakoulutus*-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c37

Käsitekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#), [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Työvoimakoulutus](#)

17

<työvoimakoulutus>

kartoitusjakso; koulutustarpeen ja soveltuvuuden arviointijakso (uudistermi)

sv utredningsperiod; kartläggning; kartläggningsfas

määritelmä

työvoimakoulutuksen alkuvaiheen jakso, jossa arvioidaan yhtäältä henkilöasiakkaan työllistymiseen liittyvää palvelutarvetta, hänen soveltuvuuttaan ja kelpoisuuttaan kyseiselle alalle ja kyseiseen *koulutukseen (2)* sekä toisaalta työnantajaorganisaation työllistämiseen tai henkilöstön kehittämiseen liittyvää palvelutarvetta

huomautus

Henkilöasiakkaan työllistymiseen liittyvää palvelutarvetta ja hänen soveltuvuuttaan ja kelpoisuuttaan alalle ja koulutukseen (2) arvioidaan sekä kyseisen koulutuksen (2) opiskelijavalintanäkökulmasta että asiakkaan työllistyvyyden näkökulmasta.

Kartoitusjakson jälkeen osa opiskelijaksi hakeneista jatkaa varsinaiseen ammatillisesti suuntautuneeseen tai kotoutumista edistävään työvoimakoulutukseen ja osalle tarjotaan muuta koulutusta (2) tai muita soveltuvia palveluita.

Käsitteen tunnus: c38

Käsitekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#) ja [Työvoimakoulutus](#)

18

ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus

sv yrkesinriktad arbetskraftsutbildning

en vocational labour market training

määritelmä

työvoimakoulutus, jonka tavoitteena on kehittää ammatillista osaamista

huomautus

Ammatillinen työvoimakoulutus voi olla tutkintoon tai *tutkinnon osaan* johtavaa *tutkintokoulutusta* taikka *koulutusta (1)*, joka ei johda tutkintoon eikä tutkinnon osaan. Ainoastaan opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama työvoimakoulutus voi johtaa tutkintoon tai tutkinnon osaan.

Ammatillinen työvoimakoulutus voi olla *valtionosuusrahoitettua työvoimakoulutusta*, *yhteishankintakoulutusta* tai *kehittämiskoulutusta*. Myös *kotoutumiskoulutusta* voidaan joissakin tapauksissa pitää ammatillisena työvoimakoulutuksena.

ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus: Termiä ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus käytetään esimerkiksi tilanteissa, joissa ammatillisten sisältöjen ja yleissivistävien sisältöjen osuudet koulutuksessa ovat keskenään lähes yhtä suuret.

Käsitteen tunnus: c40

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

19

ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisia valmiuksia lisäävä työvoimakoulutus

määritelmä

ammatillinen työvoimakoulutus, joka ei johda tutkinnon eikä *tutkinnon osan* suorittamiseen

huomautus

Käsitteen tunnus: c61

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

20

rekrytoiva työvoimakoulutus; rekrytoiva koulutus; rekrytointikoulutus

sv rekryteringsutbildning

en recruitment training

määritelmä

[ammattillinen työvoimakoulutus](#), jossa osallistujien osaamistavoitteet on määritelty yhden tai useamman koulutusta rahoittavan työnantajaorganisaation henkilöstörekrytointitarpeen perusteella

huomautus

Rekrytoivassa työvoimakoulutuksessa työnantajalla on tarve henkilöstölle ja työnantaja pyrkii rekrytoimaan koulutukseen osallistujien joukosta uutta, osaavaa työvoimaa.

Rekrytoiva työvoimakoulutus toteutetaan tyypillisesti [yhteishankintakoulutuksena](#).

Yhteishankintakoulutuksena toteutettavaa rekrytoivaa työvoimakoulutusta on esimerkiksi koulutustuote RekryKoulutus.

Käsitteen tunnus: c47

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

21

kehittämiskoulutus; KEKO-koulutus

hakusana: Further Educated with Companies -koulutus; F.E.C.-koulutus

määritelmä

[rekrytoiva työvoimakoulutus](#), jossa työnantajaorganisaatiolla on liiketoimintansa osa-alueen kehittämistarve ja jossa osallistuja, jolla on kyseiseen kehittämistarpeeseen liittyvää asiantuntijuutta, saa työnantajaorganisaatiossa mahdollisuuden täydentää erityisosaamistaan pääosin työssä [oppimisen](#) kautta

huomautus

Kehittämiskoulutuksessa hankintasopimuksen osapuolina ovat koulutuspalvelun tuottaja ja valtio, eli työnantaja ei ole maksavana osapuolena koulutuksen hankintasopimuksessa. Kehittämiskoulutukseen osallistuminen on kuitenkin maksullista myös työnantajalle: koulutuksen toteuttajan ja työnantajan välisen sopimuksen mukaan työnantaja kustantaa kehittämiskoulutukseen sisältyvän opiskelijan ohjaamisen työpaikalla.

Esimerkki kehittämiskoulutuksena järjestettävästä työvoimakoulutustuotteesta on Further Educated with Companies -koulutus. Further Educated with Companies (lyhenne F.E.C) on Uudenmaan ELY-keskuksen rekisteröimä tuotemerkki.

Käsitteen tunnus: c48

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

22

yhteishankintakoulutus

määritelmä

[ammattillinen työvoimakoulutus](#), joka on valtion ja työnantajaorganisaation yhdessä rahoittama ja jossa osallistujien osaamistavoitteet on määritelty koulutusta rahoittavan työnantajaorganisaation tai koulutusta rahoittavien työnantajaorganisaatioiden henkilöstöön vaikuttavan erityistilanteen perusteella

huomautus

Erityistilanteita ovat esimerkiksi liiketoiminnan kehittäminen ja kasvattaminen ja niihin liittyvä henkilöstön rekrytointi, liiketoiminnan sopeuttaminen tuotannollisista tai taloudellisista syistä, henkilöstön [osaamisen](#) lisääminen työurien pidentämiseksi ja henkilöstökierron tukeminen.

[Työvoimakoulutuksen](#) yhteishankinnasta on säädetty laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012).

Yhteishankintakoulutuksina järjestettäviä työvoimakoulutustuotteita ovat esimerkiksi RekryKoulutus, MuutosKoulutus, TäsmäKoulutus ja Vaihtovalmennus.

Käsitteen tunnus: c43

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

23

valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus; VOS-työvoimakoulutus

määritelmä

työvoimakoulutus, joka rahoitetaan koulutuksen järjestäjälle myönnettävällä, opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimalla opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudella

huomautus

Valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus on aina *ammattillista työvoimakoulutusta*.

Valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus voi olla tutkintoon tai tutkinnon osaan johtavaa.

Valtionosuusrahoitettuna työvoimakoulutuksena ei järjestetä *yhteishankintakoulutusta*, *kehittämiskoulutusta* (esimerkiksi F.E.C.-koulutusta) eikä *oppisopimuskoulutusta*.

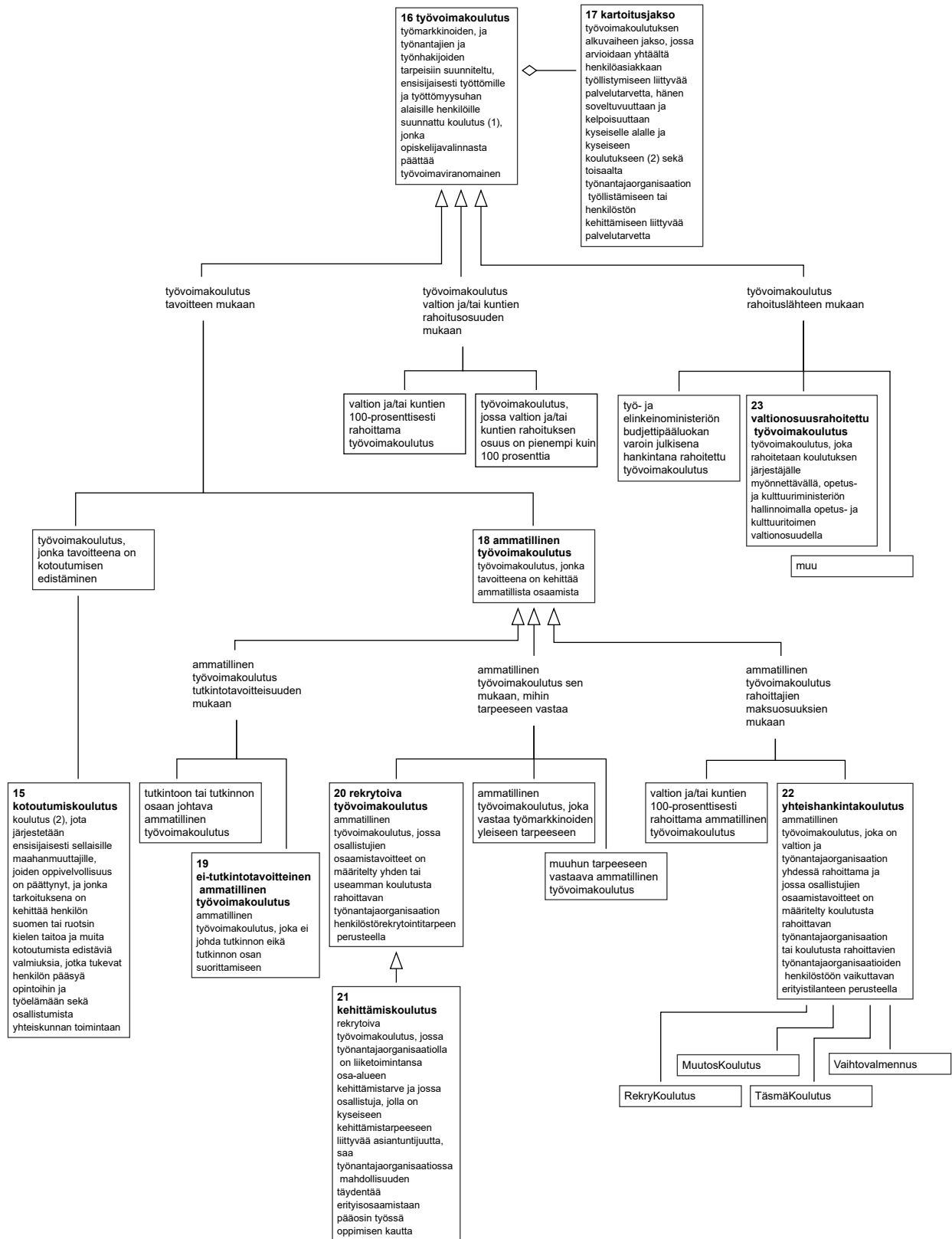
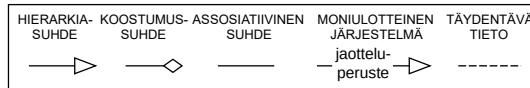
Käsitteen tunnus: c58

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

Suomen Kuntaliitto ry: "työvoimakoulutus, joka rahoitetaan koulutuksen järjestäjälle myönnettävällä, opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimalla opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudella." Määritelmä valtionosuus ks. käsite 23. OKM:n hallinnonalan ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa olevan työvoimakoulutuksen rahoituksesta vastaavat kunnat ja valtio yhdessä, joten tässä yhteydessä ei voida käyttää sanaa valtionosuus. Muutosehdotus: ... opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestäjälle myöntämällä rahoituksella.

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 22.8.2023: määritelmä: usein mukana kunnan (koulutuksen järjestäjän) rahoitus, joten ei ehkä voida sanoa, että rahoitettaisiin "kokonaisuudessaan" valtionosuudella. Tämän voisi varmistaa OKM:n rahoitusasiantuntijoilta.

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 22.8.2023: Riina tarkistaa määritelmän Kari Korhoselta (OKM): puhutaanko valtionosuudesta vai käytetäänkö jotain muuta ilmaisutapaa -- **Riina 5.11.2023:** Kysymys lähetetty Kari Korhoselle, mutta vastausta ei ole saatu. Ehkä voidaan (väli)julkaista vain näin? **Mari 9.11.2022:** Välijulkaistaan, mutta pitää muistaa että tämä on auki ja pitää vähintään todeta työryhmälle jossain vaiheessa, että Karin kommenttia ei saatu.

Käsittekaavio 7. Työvoimakoulutus.

24

erikoistumiskoulutus; korkeakoulujen erikoistumiskoulutus (uudistermi)

ei: erikoistumisopinnot *pl* (vanhentunut)

sv specialiseringsutbildning; specialiseringsstudier *pl*

en professional specialisation education; specialist education; specialist training <lääketieteen koulutukset>

määritelmä

ammattillista kehittymistä ja erikoistumista edistävä *koulutus (2)*, jollaisia yliopistot ja ammattikorkeakoulut järjestävät korkeakoulututkinnon suorittaneille, työelämässä jo toimineille henkilöille ja niille, joilla korkeakoulu toteaa muutoin olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet

huomautus

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA)

erikoistumiskoulutus-käsitteen kanssa. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c64

Käsittekaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#) ja [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

1.6 Työelämässä oppiminen

25

työelämässä oppiminen; työssä oppiminen; > työpaikalla oppiminen

hakusana: työelämä

määritelmä

oppiminen, jota tapahtuu, kun henkilö osallistuu työelämään

huomautus

Määritelmän sanalla työelämä viitataan erityisesti ansiotyöhön, mutta myös yleisemmin työntekoon yhteiskuntaelämän muotona. Työelämään osallistuminen kattaa siis myös esimerkiksi vapaaehtoistyöhön osallistumisen.

Työelämässä oppimista voi tapahtua muodollisen *koulutuksen (1)* yhteydessä tai muulla tavoin.

Formaalin koulutuksen (1) yhteydessä työelämässä oppimista tapahtuu esimerkiksi, kun henkilö osallistuu *oppisopimuskoulutukseen*, *koulutusoppimukseen perustuvaan koulutukseen*, *korkeakouluharjoitteluun* tai *työvoimakoulutukseen liittyvään työssäoppimiseen*. Tällöin kyseessä on usein määrämuotoinen, sovittu, suunnitelmallinen, tavoitteellinen ja ohjattu *osaamisen* hankkiminen.

Työelämässä oppimista tapahtuu myös muodollisen koulutuksen (1) ulkopuolella, esimerkiksi työpaikan arjessa arkioppimisen muodossa.

Työelämässä oppimiseen kuuluvat myös esimerkiksi työpaikalla toteutettavat *koulutukset (2)*, jotka saattavat olla henkilöstölle pakollisia ja joiden avulla ylläpidetään tai päivitetään henkilöstön osaamista. Esimerkkejä tällaisista koulutuksista (2) ovat pelastustoimen henkilöstön ja ensihoitajien ylläpitokoulutukset. Myös henkilöstölle vapaaehtoiset koulutukset, kuten tietojenkäsittelykurssit, kuuluvat työelämässä oppimisen piiriin. Lisäksi esimerkiksi perehdytys, jollainen työnantajan tulee järjestää työntekijälle palvelussuhteen alkaessa, on osa työelämässä oppimista.

työpaikalla oppiminen: Termi työpaikalla oppiminen on suppeampi kuin työelämässä oppiminen tai työssä oppiminen. Termiä työpaikalla oppiminen käytetään yleensä nimenomaan ansiotyön suorittamispaikalla tapahtuvasta oppimisesta, ei esimerkiksi vapaaehtoistyössä tapahtuvasta oppimisesta.

Käsitteen tunnus: c631

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#), [Työelämässä oppiminen](#) ja [Oppiminen](#)

26

oppisopimuskoulutus

hakusana: sopimus oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä

sv läroavtalsutbildning

en apprenticeship training

määritelmä

ammattillinen koulutus, jossa opiskelijan *osaamisen* hankkiminen järjestetään pääosin tai kokonaan työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ja jossa opiskelija on työnantajaan työsopimussuhteessa, virkasuhteessa tai virkasuhteeseen verrattavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa tai toimii yrittäjänä

huomautus

Määritelmän sana 'pääosin' viittaa siihen, että oppisopimuskoulutuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä tapahtuvaa oppimista täydennetään tarvittaessa muissa oppimisympäristöissä, kuten oppilaitoksessa, tapahtuvalla osaamisen hankkimisella. Tässä mielessä oppisopimuskoulutus poikkeaa *koulutussopimukseen perustuvasta koulutuksesta*.

Yrittäjälle voidaan järjestää oppisopimuskoulutusta omassa yrityksessään, jos ammatillisen koulutuksen järjestäjä ja yrittäjä siitä kirjallisesti sopivat (eli tekevät sopimuksen oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä).

Oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan viikoittaisen työajan tulee olla keskimäärin vähintään 25 tuntia.

Työpaikalla järjestettävää oppisopimuskoulutusta täydennetään muissa oppimisympäristöissä tapahtuvalla osaamisen hankkimisella.

Oppisopimuskoulutuksessa opiskelijan tulee olla 15 vuotta täyttänyt. Oppisopimuskoulutus perustuu työnantajan ja opiskelijan väliseen oppisopimukseen sekä koulutuksen järjestäjän ja työnantajan väliseen sopimukseen oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä.

Oppisopimuskoulutusta voivat toteuttaa vain opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvan saaneet koulutuksen järjestäjät.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA)

oppisopimuskoulutus-käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c632

Käsittekaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 22.8.2023: Palaute OKSA-jaokselle: määritelmässä tulisi käyttää työsopimussuhteen sijaan työsuhde-termiä -- **Riina 5.11.2023:** Palaute välitetty OKSA-jaokselle

27

koulutussopimukseen perustuva koulutus

hakusana: koulutussopimuskoulutus

sv utbildning som grundar sig på utbildningsavtal

en training based on a training agreement

määritelmä

koulutus (1), jossa opiskelijan *osaamisen* hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ja jossa perustana on koulutustoimijan ja työpaikan välinen *koulutussopimus*

huomautus

Koulutussopimus on käytössä sekä toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa että yliopistoissa. Näin ollen koulutussopimukseen perustuva koulutus voi olla ammatillista koulutusta tai korkeakoulutusta.

Vrt. *korkeakouluharjoittelu*.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA)

koulutussopimukseen perustuva koulutus -käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c633

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#) ja [Työelämässä oppiminen](#)

28

koulutus sopimus

sv utbildningsavtal; UA (2)

en training agreement

määritelmä

koulustoitimijan ja työpaikan välinen kirjallinen määräaikainen sopimus opiskelijan [osaamisen](#) hankkimisesta työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä

huomautus

Ammatillisessa koulutuksessa koulutus sopimukseen kuuluu, että opiskelija hankkii osaamista työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ilman, että on työsuhteessa työpaikkaan. Yliopistoissa koulutus sopimuksia tehdään esimerkiksi lääkäreiden [erikoistumiskoulutuksen](#) suorittamiseksi kliinisessä ympäristössä. Yliopistojen sopimukseen kuuluu, että opiskelija solmii työnantajaansa normaalin työsuhteen.

Ammatillisessa [tutkintokoulutuksessa](#) ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa koulutus sopimus sovitaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisesti [tutkinnonosa-](#) tai koulutuksenosakohtaisesti. Koulutus sopimukseen liitetään opiskelijan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma siltä osin kuin se koskee koulutus sopimukseen perustuvaa [koulutusta \(2\)](#). Henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelmasta ilmenevät ne käytännön työtehtävät, joita tekemällä opiskelija voi saavuttaa tavoitteeksi asetetun osaamisen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [koulutus sopimus-](#) käsitteen kanssa. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c1232

Luokka: <ammattillinen koulutus>, <korkeakoulut>

Käsitekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#) ja [Työelämässä oppiminen](#)

29

korkeakouluharjoittelu; < työharjoittelu; > ammattikorkeakouluharjoittelu

sv högskolepraktik; arbetspraktik; praktik

en traineeship <korkeakoulut>; traineeship for university students <yliopistojen korkeakouluharjoittelu>; internship /US/ <korkeakoulut, erityisesti lääketiede ja eläinlääketiede>; placement; job placement; work-study (?)

määritelmä

korkeakoulussa suoritettavaan, tutkintoon johtavaan [koulutukseen \(2\)](#) sisältyvä, kestoltaan määritelty jakso, jonka aikana opiskelijan [oppiminen](#) tapahtuu korkeakoulun hyväksymällä työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä

huomautus

Korkeakouluharjoittelu on pääosin palkallista. Korkeakouluharjoittelusta tehdään sopimus korkeakoulun, työnantajaorganisaation ja opiskelijan välillä, ja harjoitteluun voi liittyä myös harjoittelijan ja työnantajaorganisaation välinen sopimus.

työharjoittelu: Sanaa työharjoittelu käytetään yleis- ja puhekielessä myös muiden koulutusasteiden kuin korkeakoulujen työelämässä oppimisjaksoista.

Käsitteen tunnus: c67

Käsitekaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

30

työvoimakoulutukseen liittyvä työssäoppiminen; työvoimakoulutukseen sisältyvä työssäoppiminen

määritelmä

työvoimakoulutukseen sisältyvä, sopimukseen perustuva jakso, jonka aikana opiskelijan *osaamisen* hankkiminen tapahtuu työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä

huomautus

Työssäoppimisesta tehdään määräaikainen kirjallinen sopimus työvoimakoulutuksen tuottajan, työssäoppimisjakson toteuttajan ja opiskelijan välillä. Sopimuksessa tulee sopia muun muassa työssäoppimisen tavoitteista, suoritusajasta ja -paikasta sekä työssäoppimisen aikana suoritettavista tehtävistä. Sopimuksessa tulee sopia myös muun muassa henkilöstä, joka vastaa osallistujan ohjauksesta ja valvonnasta.

Samaan tapaan kuin ennen koulutussopimusjaksoa (ks. *koulutussopimukseen perustuva koulutus*), myös ennen työvoimakoulutukseen liittyvää työssäoppimisjaksoa sovitaan, mitä osaamista opiskelija jakson aikana hankkii.

Käsittekaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

31

työpaikalla järjestettävä ohjaus; työpaikkaohjaus

sv arbetsplatshandledning

en workplace tutoring

määritelmä

muodolliseen *koulutukseen (1)* liittyvässä *työelämässä oppimisessa* annettava ohjaus, joka pyrkii edesauttamaan oppijan *osaamiseen* liittyvien tavoitteiden saavuttamista

huomautus

Määritelmässä mainittua muodolliseen koulutukseen (1) liittyvää työelämässä oppimista ovat muun muassa *oppisopimuskoulutus*, *koulutussopimukseen perustuva koulutus*, *korkeakouluharjoittelu* ja *työvoimakoulutukseen liittyvä työssäoppiminen*.

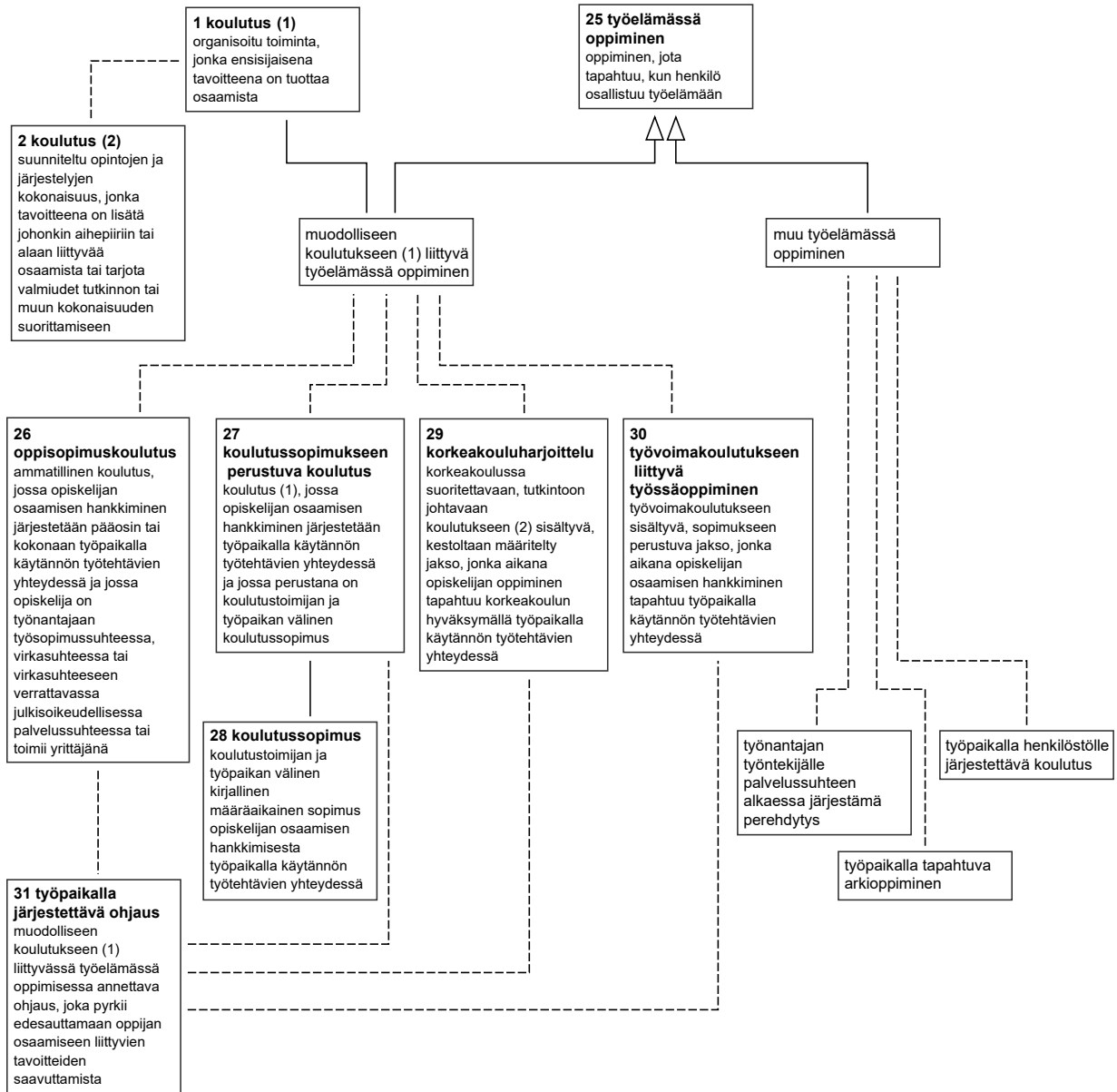
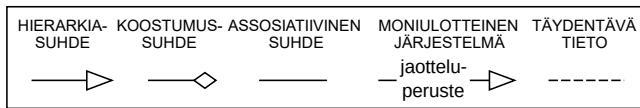
Työpaikalla järjestettävän ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa osaamisen hankkimisessa ja valmistaa opiskelijaa mahdolliseen näyttöön.

Työpaikalla järjestettävää ohjausta voivat antaa työpaikan ja koulutusorganisaation nimetyt henkilöt sekä muut opiskelijan oppimista tukevat työpaikkaan tai koulutusorganisaatioon kuuluvat henkilöt.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *työpaikalla järjestettävä ohjaus* -käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c66

Käsittekaaviot: [Työelämässä oppiminen](#) ja [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

Käsitekaavio 8. Työelämässä oppiminen.

2 Osaamiskokonaisuuksia

32

osaamiskokonaisuus (1)

määritelmä

opinnoista tai hankituista [osaamisista](#) muodostuva kokonaisuus

huomautus

Osaamiskokonaisuus (1) on sisällöltään geneerinen ja lähellä yleiskieltä. Käsitettä käytetään muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla sovelletaan sen sijaan useammin kansalliseen tutkintojen viitekehykseen liittyvää käsitettä [osaamiskokonaisuus \(2\)](#).

Käsite osaamiskokonaisuus (1) kattaa laajat, vakiintuneet opintojen kokonaisuudet, kuten osaamiskokonaisuus (2); suppeammat kokonaisuudet, kuten [tutkinnon osa](#), [opintokokonaisuus](#), opintojakso ja moduuli; ja esimerkiksi sellaiset kokonaisuudet, jotka on muodostettu johonkin osaamistarpeeseen vastaamiseksi vaikkapa usean eri korkeakoulun tarjoamien opintokokonaisuuksien osista.

Käsitteen tunnus: c648

Käsittekaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

33

<tutkintojärjestelmä>

osaamiskokonaisuus (2)

määritelmä

tutkinto, [koulutuksen \(1\)](#) oppimäärä taikka tutkintoon rinnastettava tai muutoin laaja [osaamiskokonaisuus \(1\)](#), jonka osaamistavoitteista säädetään laissa tai säädetään tai määrätään lain nojalla ja joka on sijoitettu kansalliseen [osaamisen](#) tasoa kuvaavaan viitekehykseen

huomautus

Osaamiskokonaisuuksia (2) ovat ne tutkinnot, oppimäärät ja tutkintoon rinnastettavat tai muutoin laajat osaamiskokonaisuudet (1), joihin sovelletaan tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annettua lakia (93/2017)

Lain (93/2017) mukaan osaamiskokonaisuudet (2) jaotellaan niiden edellyttämän osaamisen perusteella kahdeksaan vaativuustasoon Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä.

Käsitteen tunnus: c76

Käsittekaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

34

<ammatillinen koulutus>

tutkinnon osa

sv del av examen; examensdel

en qualification unit; unit <lyhyempi muoto ja EU-yhteyksissä käytettävä termi>; module <koulutuksen alan yleiskielessä>
not: subunit

määritelmä

työelämän toimintakokonaisuuksien pohjalle rakentuva arvioitava *osaamisen* kokonaisuus, jollaisista ammatillinen tutkinto muodostuu

huomautus

Sanaliittoa ”tutkinnon osa” käytetään eri koulutussektoreilla, mutta ammatillisessa koulutuksessa termi esiintyy tutkinnon perusteissa ja kyseessä on yo. tavalla määriteltävissä oleva käsite.

Ammatillisessa koulutuksessa tutkinnon osia ovat ammatillinen tutkinnon osa ja yhteinen tutkinnon osa. Ammatilliset tutkinnon osat puolestaan jakautuvat pakollisiin tutkinnon osiin ja valinnaisiin tutkinnon osiin.

Korkeakouluissa ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa -käsitettä vastaa usein käsite *opintokokonaisuus*. Tietojärjestelmissä sekä ammatillisen koulutuksen tutkinnon osia että korkeakoulujen opintokokonaisuuksia pidetään yhdentyypisinä *koulutuksina (2)*. Ammatillisesta koulutuksesta poiketen korkeakouluja koskevat säännökset eivät kuitenkaan määrittele käsitettä tutkinnon osa. Korkeakouluissa tutkinnon osalla voidaan siis tarkoittaa periaatteessa mitä tahansa tutkintoa itseään pienempää osaa, eli käytännössä opintokokonaisuutta tai myös yksittäistä opintojaksoa.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *tutkinnon osa* -käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c74

Käsitekaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#) ja [Osaamiskokonaisuuksia](#)

Uudenmaan TE-toimisto: Joissain yhteyksissä käyttöön vakinaistunut termi osatutkinto olisi hyvä saada pois käytöstä. Se on terminä hämäävä ja määrittelemätön.

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 4.9.2023: Riina, vie OKSA-jaokselle palaute, että otettaisiin hylättäväksi synonyymiksi osatutkinto. Sen käyttöalatakenteeksi voisi merkitä "koulutustoimijoiden markkinoinnissaan käyttämä termi". -- **Riina 5.11.23:** Kommentti viety OKSA-jaokselle

35

<korkeakoulut>

opintokokonaisuus

sv studiehelhet (2)

en study module (2)

määritelmä

korkeakoulututkintoon kuuluvien opintojen osa, joka muodostuu kahdesta tai useammasta yhtä tai useampaa aihepiiriä tai ongelma-aluetta käsittelevästä opintojaksosta

huomautus

Yliopistoissa opintokokonaisuuksia ovat esimerkiksi tietyn alan tai monitieteiset perusopinnot, aineopinnot ja syventävät opinnot.

Ammatillisessa koulutuksessa puhutaan opintokokonaisuuksien sijaan *tutkinnon osista*.

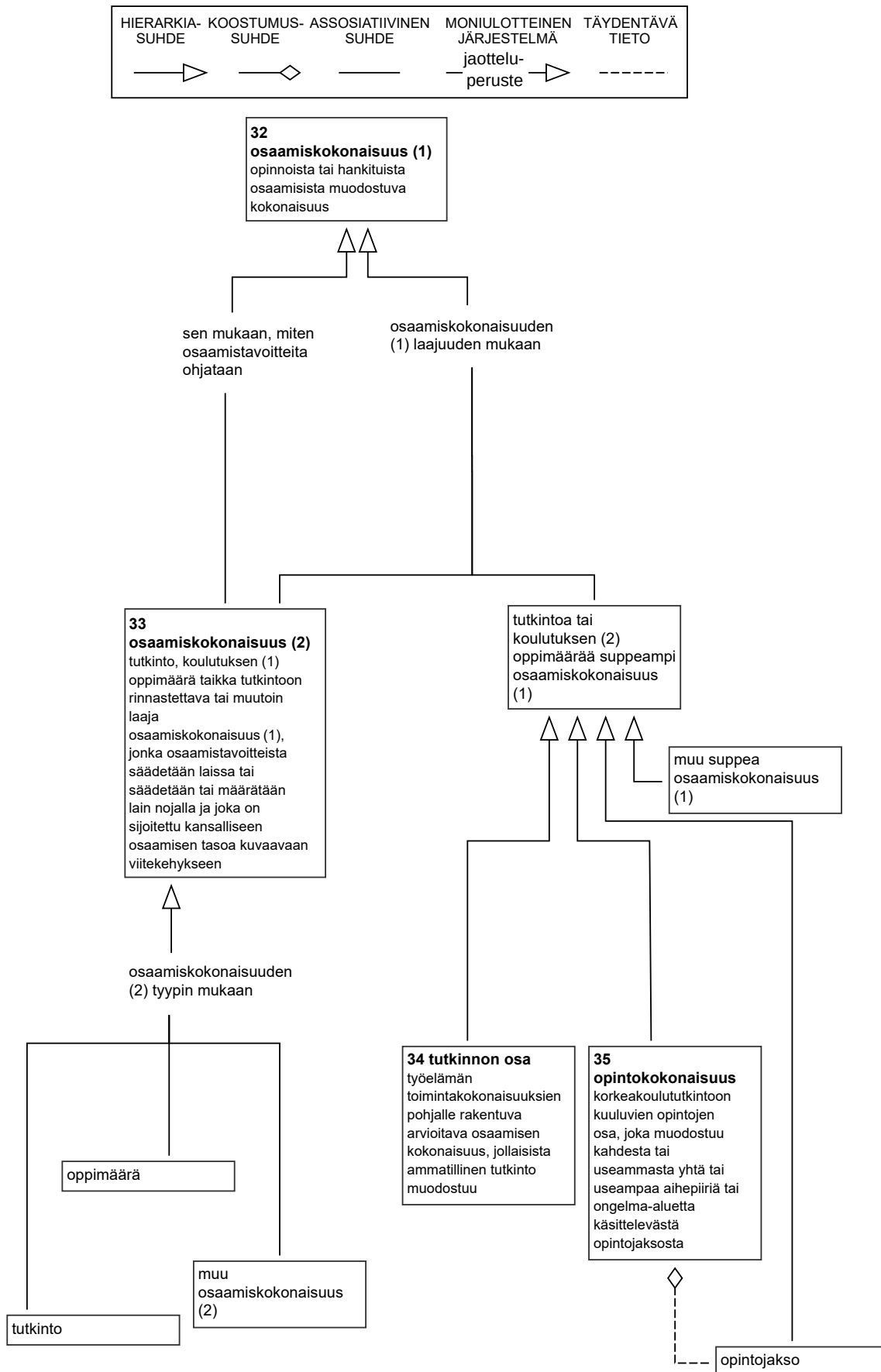
Tietojärjestelmissä sekä korkeakoulujen opintokokonaisuuksia että tutkinnon osia pidetään yhdentyypisinä *koulutuksina (2)*.

Laaja opintokokonaisuus voi sisältää osinaan myös toisia opintokokonaisuuksia.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *opintokokonaisuus*-käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c75

Käsitekaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#) ja [Osaamiskokonaisuuksia](#)

Käsittekaavio 9. Osaamiskokonaisuuksia.

Terminologin kommentti itselleen 28.5.2021: Poista tästä sanastoluvusta tarpeettomat apukäsitteet, kun kaavio on kunnossa.

3 Oppiminen

36

oppiminen

hakusana: oppimaan oppiminen

sv lärande; inläring; ~ lära sig *verb*

en learning

määritelmä

prosessi, jossa yksilö omaksuu tai hankkii uusia tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä tai muuttaa olemassa olevia

huomautus

Määritelmässä käytetyllä ilmaisulla ”omaksuu tai hankkii” viitataan laajaan kirjoon toimintoja: esimerkiksi lapsi voi tiedostamattomasti sisäistää aikuisen käyttäytymistä tai sisäistää aikuisen arvoja; lapsi, nuori tai aikuinen voi tietoisesti harjoitella taitoja ja hankkia tietoja; yksilö voi pyrkiä pääsemään eroon haitalliseksi kokemastaan tavasta tai totutella hyödylliseen käyttäytymismalliin.

Vrt. käsite oppimaan oppiminen, joka voidaan määritellä prosessiksi, joka edistää yksilön kykyä omaksua uusia tai muuttaa olemassa olevia tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [oppiminen](#)-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c88

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#), [Oppiminen](#) ja [Oppiminen sen mukaan, miten organisoidusti tai spontaanisti tapahtuu](#)

37

jatkuva oppiminen; elinikäinen oppiminen; elämänlaajuinen oppiminen

mieluummin kuin: elämänlevyinen oppiminen

sv kontinuerligt lärande *n*; livslångt lärande *n* <kansainvälisissä yhteyksissä>; livslång inläring

en lifelong learning; continuous learning; lifewide learning

määritelmä

oppiminen, joka jatkuu yksilön koko elämänkaaren ajan ja jota tapahtuu eri elämänalueilla

huomautus

Jatkuva oppiminen alkaa jo ennen oppivelvollisuutta ja jatkuu esimerkiksi työelämästä eläkkeelle siirtymisen jälkeen elämänkaaren loppuun saakka. Määritelmässä käytetyllä ilmaisulla ”eri elämänalueilla” viitataan siihen, että jatkuvaa oppimista tapahtuu muodollisen koulutusjärjestelmän mukaisten *koulutusten (2)* ja *työelämässä oppimisen* lisäksi myös esimerkiksi epämuodollisissa koulutuksissa (2), harrastuksissa ja arjen toimissa.

jatkuva oppiminen ja elinikäinen oppiminen: Tässä määriteltäyn käsitteeseen tai sitä hyvin lähellä oleviin käsitteisiin viittaava kansainvälinen termistö oli erityisesti vielä 1960 ja -70-luvuilla vaihtelevaa (mm. continuing education, lifelong education, permanent education). 1990-luvulta alkaen on yhdenmukaisemmin ja laajemmin alettu käyttää termiä lifelong learning; suomeksi elinikäinen oppiminen. Suomessa 2010-luvulla tämän rinnalle ja yleisesti käyttöön otettiin termi jatkuva oppiminen.

Termiä jatkuva oppiminen käytetään joskus myös tarkoittamaan tässä määriteltä rajatumpaa käsitettä, esimerkiksi vain aikuisväestön oppimista, tai oppimista, joka vastaa erityisesti työmarkkinoiden sekä yksilöiden työelämään pääsyn tai työelämässä menestymisen tarpeisiin.

lifelong learning, continuous learning, lifewide learning: Kansainvälisissä yhteyksissä käytetään niin termiä lifelong learning kuin myös termiä continuous learning; ensinmainittu on yleisempi. Termi lifewide learning kuvaa käsitteen sisältöä varsin hyvin, mutta sitä käytetään suhteellisen vähän.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) **elinikäinen oppiminen** -käsitteen kanssa. Termit, määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 3.11.2023.

Käsitteen tunnus: c90

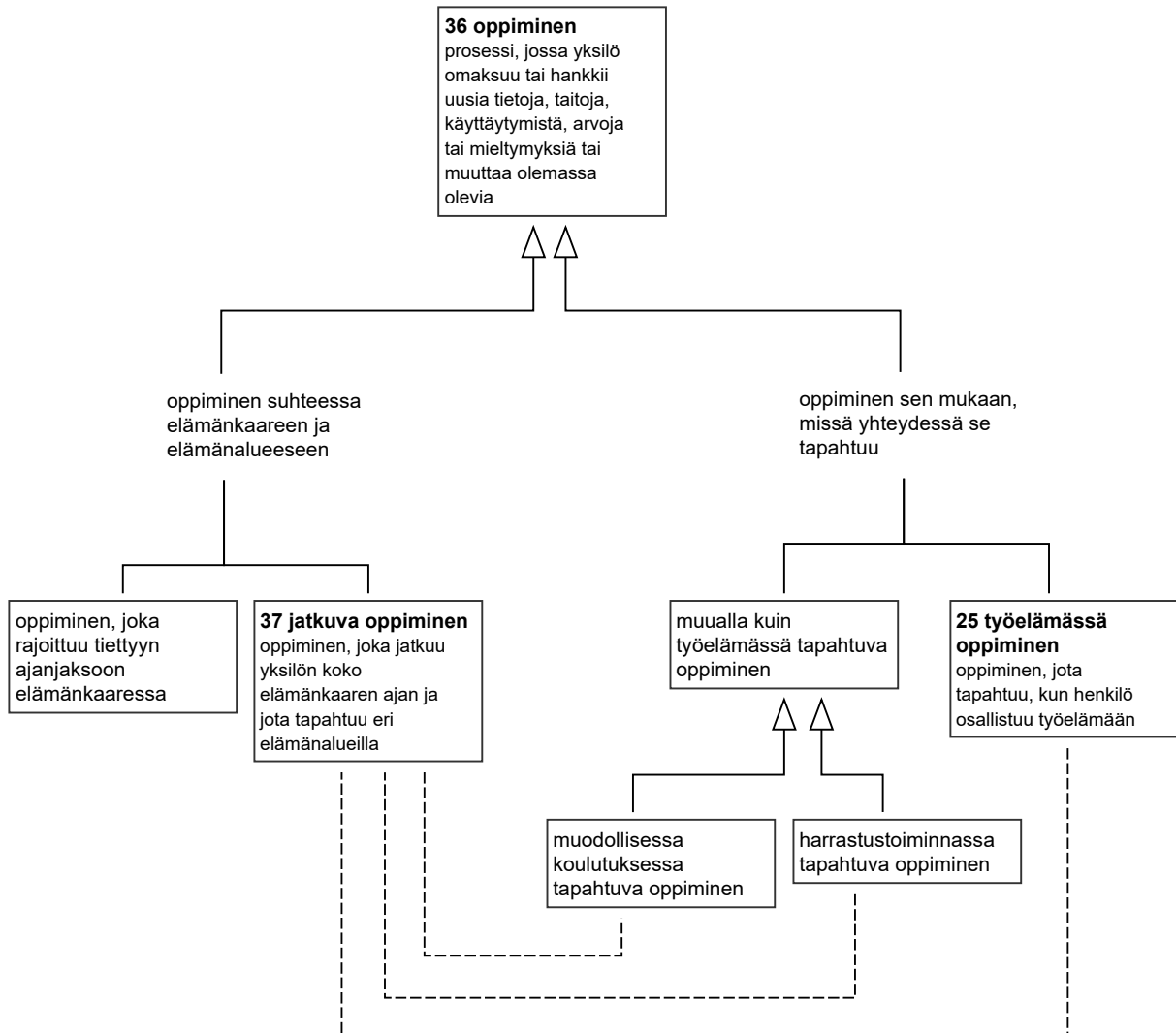
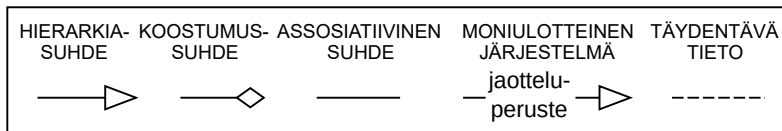
Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä ja Oppiminen](#)

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023:

englanninkielisistä vastineista: (continuing/permanent/recurrent) education-termi 1970-luvulta, OECD vaihtoi learningiksi 1980-luvulla.

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: Edellisellä hallituskaudella (PM Marin) otettiin käyttöön brändinomaisesti käyttöön elinikäisen oppimisen sijaan termi jatkuva oppiminen, näin ollen suomeksi ovat synonyymit. Myös kv-yhteyksissä termejä lifelong learning ja continuous learning käytetään synonyymeina. Kuitenkaan EU:ssa termi continuous learning ei ole tullut käyttöön, vaikka sitä koetettiin mm. Suomen puheenjohtajuuskaudella viedä läpi.

Bildningsalliansen: Man kunde i samband med dessa begrepp också skriva in det faktum att i globala, europeiska och nordiska sammanhang används begreppet livslångt lärande.

Käsittekaavio 10. Oppiminen.

4 Osaaminen ja kyvykkyys

38

<organisaatioiden kehittäminen>

kyvykkyys

en capability

määritelmä

organisaation kyky toimia tarkoituksenmukaisella tavalla tietyllä osa-alueella sekä hyödyntää henkilöstönsä [osaamista](#) ja muita resurssejaan, jotta tavoitteet saavutetaan

huomautus

Organisaatiolla voi olla esimerkiksi kyvykkyys tuottaa jonkin tietyn rekisterin ylläpito.

Organisaatioiden kyvykkyuden voidaan ajatella muodostuvan kolmesta osakokonaisuudesta, joita ovat toimintamallit ja prosessit, henkilöstö ja osaaminen sekä tiedot ja järjestelmät.

Tässä sanastossa on omaksuttu näkökulma, jonka mukaan organisaatioilla ajatellaan olevan kyvykkyksiä ja että käsite osaaminen puolestaan liittyy nimenomaan yksilöihin, ei organisaatioihin. Organisaation kyvykkyysiin vaikuttaa siis kuitenkin osaltaan myös sille työskentelevien henkilöiden osaaminen.

Käsitteen tunnus: c125

Käsittekaaviot: [Osaaminen ja kyvykkyys](#) ja [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

39

osaaminen; ~ kompetenssi <erityisesti kansainvälisissä yhteyksissä>

sv kompetens; kunnande

en competence

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu yksilöllä olevista tiedoista ja taidoista sekä valmiuksista käyttää niitä tiettyyn tarkoitukseen

huomautus

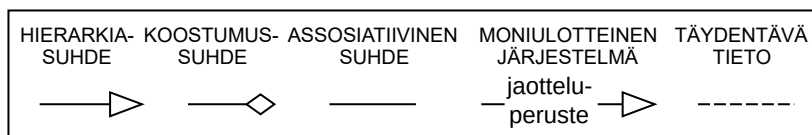
Määritelmässä käytetyllä sanalla valmiudet viitataan muun muassa asenteisiin, arvoihin ja käyttäytymiseen.

Osaaminen karttuu muun muassa [koulutuksen](#) (1), työkokemuksen ja arkioppimisen kautta.

Määritelmässä mainittu ”tietty tarkoitus” voi olla esimerkiksi työtehtävä tai ammatillinen tai henkilökohtainen kehittyminen.

Käsitteen tunnus: c95

Käsittekaaviot: [Osaaminen ja kyvykkyys](#), [Todistuksia](#) ja [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

38 kyvykkyys
organisaation kyky toimia tarkoituksenmukaisella tavalla tietyllä osa-alueella sekä hyödyntää henkilöstönsä osaamista ja muita resurssejaan, jotta tavoitteet saavutetaan

39 osaaminen
kokonaisuus, joka muodostuu yksilöllä olevista tiedoista ja taidoista sekä valmiuksista käyttää niitä tiettyyn tarkoitukseen

Käsitekaavio 11. Osaaminen ja kyvykkyys.

Riina 5.11.2023: Kaavion otsikko oli lausuntokierroksella 2021-2022 "Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen". Se sisälsi käsitteet kyvykkyys, osaaminen, todennettu osaaminen, apukäsitteen osaamisen tunnistamis- ja tunnustamisprosessi ja sen koostumussuhteiset alakäsitteet osaamisen tunnistaminen ja osaamisen tunnustaminen. Todennettu osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja osaamisen tunnustaminen eivät valmistuneet välijulkaisuun loppuvuodesta 2023, joten ne on väliaikaisesti karsittu pois.

Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO: Yhden yhtenäisen termin käyttöönotto on suositeltavaa, sillä erilaiset termit ovat aiheuttaneet erityisesti opiskelijoissa hämmennystä.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO:

Osaamistodistuksia annetaan työpajatoiminnassa ja työvalmennuksessa tunnistetuissa oppimisympäristöissä. Tämä tarkoittaa, että organisaation ulkopuolinen asiantuntija, jolla on riittävä tuntemus ammatillisista tutkinnoista, on arvioinut oppimisympäristön edellytykset (fyysinen ympäristö, ohjausosaaminen, ammatillinen osaaminen, toteutettava toiminta)kerryttää osaamista. Oppimisympäristöstä kirjoitetaan tällöin raportti tunnistetusta oppimisympäristöstä, joka on yleensä julkinen (niitä pääsee tarkastelemaan esimerkiksi osoitteessa www.paikko.fi/raportit). Tunnistetusta oppimisympäristöstä annettu osaamistodistus perustuu näihin erikseen dokumentoituihin mahdollisuuksiin.

Ammattiosaamisen kehittämyhdistys AMKE ry: Tulisiko osaamiseen, pätevyyteen ja kelposuuksiin liittää ulkomailta suoritettuihin tutkintoihin liittyvien ko. asioiden käsitteiden määrittely, kuten "rinnastaminen". Tätä käsitteiden määrittelyä tarvitaan maahanmuuton lisääntyessä. -> **Riina 5.11.2023:** tutkinnon tunnustaminen eli tutkinnon rinnastaminen määritelty OKSAssa

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Vaikka kyvykkyuden määritelmässä puhutaan organisaatioiden kyvystä toimia tarkoituksenmukaisella tavalla, puuttuvat tästä yhteydestä tyystin asiaan liittyvät tarkemmat käsitteet määritelmiseen. Kyvykkyuden yläkäsitteen alla olisikin vielä syytä nostaa esille ja määritellä käsitteitä, jotka kuvaavat sitä, kuinka tutkintotavoitteisen koulutuksen ulkopuolella toimivat organisaatiot voivat saavuttaa kyvykkyuden tukea ja kehittää jatkuvaa oppimista. Tämä voi tapahtua esimerkiksi siten, että ne tunnistavat oppimisympäristönsä, joita ne voivat tarjota oppijoille ja koulutuksen järjestäjille vaihtoehtoisina oppimisympäristöinä. Niin työpajatoiminnan kentällä kuin myös muualla osaamisen kehittämisen ja tunnistamisen parissa työskentelevissä organisaatioissa tästä kokonaisuudesta puhutaan opinnollistamisena. Asiaan erottamattomina liittyvät määritelmät alla.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: oppimisympäristön tunnistaminen, määritelmä: toiminta, jossa organisaatiossa, esimerkiksi työpajassa tai muussa valmennusyhteisössä, suoritettavia työtehtäviä verrataan ammatillisten tutkintojen perusteisiin ja niiden pohjalta laaditaan oppimisympäristön tunnistamisraportti. Oppimisympäristön tunnistamisraportti laaditaan yhteistyössä alan opettajan tai muun vastaavan kokemuksen omaavan tahon kanssa. Oppimisympäristön tunnistaminen on edellytys osaamistodistuksien laatimiselle.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: vaihtoehtoinen oppimisympäristö, määritelmä: työpajan tai muun valmennusyhteisön tarjoama tunnistettu oppimisympäristö, jonka puitteissa henkilökohtaista ohjausta ja valmennusta on tarjolla tavanomaista enemmän. Vaihtoehtoisessa oppimisympäristössä annettu ohjaus kytkeytyy läheisesti yksilö-, työ- ja/tai ryhmävalmennukseen, jotka tukevat oppijan työ- ja toimintakyvyn sekä taitojen kehittymistä.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: opinnollistaminen, määritelmä: toimintojen kokonaisuus, joka sisältää organisaation, esimerkiksi työpajan tai muun valmennusyhteisön, oppijalle/valmentautujalle tarjoaman oppimisympäristön tunnistamisen, valmentautujalle kertyvän osaamisen tunnistamisen ja osaamisen osoittamisen näytöin. Työpajalla tunnistettu osaaminen tehdään näkyväksi joko dokumenteilla (osaamistodistus) tai järjestämällä näyttö pajan tarjoamien työtehtävien puitteissa.

5 Pätevyys ja kelpoisuus

40

pätevyys; ammattipätevyys

sv behörighet; kompetens

en professional competence; occupational competence; vocational competence; vocational skill

määritelmä

ominaisuus, joka ilmentää sitä, että henkilöllä on riittävä **osaaminen**, jota edellytetään tietyssä ammatissa toimimiseksi, työhön tai työtehtävään valituksi tulemiseksi tai työn tai työtehtävän hoitamiseksi

huomautus

Pätevyyden saavuttaminen voi edellyttää esimerkiksi tietyn **koulutuksen (2)**, tutkinnon tai kokeen suorittamista tai tiettyä työkokemusta.

Pätevyyteen vaadittavat seikat voivat olla säädösperusteisia. Pätevyyteen vaadittavat seikat voivat olla myös työnantajan määräämiä. Joissakin tapauksissa pätevyyden perusedellytyksistä säädetään laissa ja niiden lisäksi voi olla työnantajakohtaisia pätevyysvaatimuksia.

Esimerkki pätevyydestä, jonka saavuttamisen edellytyksistä on säännökset lainsäädännössä, on kuorma-autonkuljettajan ammattipätevyys.

Pätevyyksistä ylläpidetään rekistereitä, esimerkiksi Valviran ylläpitämät sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterit.

Käsitteet pätevyys ja **kelpoisuus** ovat toistensa lähikäsitteitä. Erona on muun muassa, että kelpoisuus on sisällöltään pätevyyttä laajempi käsite (pätevyys liittyy nimenomaan osaamiseen; kelpoisuuteen voi sisältyä muitakin ominaisuuksia, kuten ikä tai kansalaisuus) ja että kelpoisuus liittyy käsitteenä perinteisesti erityisesti virkoihin, virkasuhteisiin ja julkisen hallinnon työsuhteisiin tehtäviin.

Esimerkiksi henkilö voi olla luokanopettajaksi pätevä (hänellä on tehtävässä toimimiseen tarvittava osaaminen koulutuksen (2) ja työkokemuksen kautta) mutta ei kelpoinen (hänellä ei ole voimassaolevien kelpoisuusvaatimusten mukaista tutkintoa.)

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) **pätevyys**-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c106

Käsitekaaviot: [Pätevyys ja kelpoisuus](#) ja [Todistuksia](#)

41

<julkisen hallinnon palvelussuhteet>

kelpoisuus; > virkakelpoisuus

hakusana: kelpoisuusehdot

sv behörighet

en eligibility (2); qualification (2); competence; meet the requirements *verb*

määritelmä

ominaisuus, joka ilmentää sitä, että henkilö täyttää virkaan tai virkasuhteeseen nimitetyksi tulemisen edellytykset tai julkisen hallinnon työsuhteeseen tehtävään valituksi tulemisen edellytykset

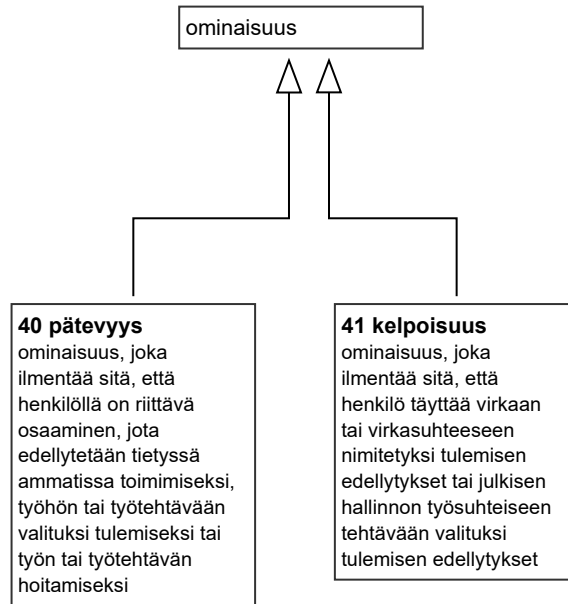
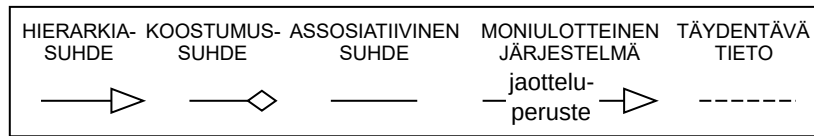
huomautus

Esimerkiksi valtion tai kunnan virkaan nimitetyksi tulemisen edellytyksiä voidaan kuvata kelpoisuusehdoilla. Yleisiä, kaikkiin virkoihin liittyviä, kelpoisuusehtoja voivat olla esimerkiksi ikä, kielitaito ja kansalaisuus. Lisäksi voi olla erityisiä virkakohtaisia kelpoisuusehtoja, jotka voivat liittyä esimerkiksi suoritettuihin tutkintoihin tai tietynlaiseen kokemukseen tai perehtyneisyyteen.

Käsitteet kelpoisuus ja **pätevyys** ovat toistensa lähikäsitteitä. Erona on muun muassa, että kelpoisuus on sisällöltään pätevyyttä laajempi käsite (pätevyys liittyy nimenomaan **osaamiseen**; kelpoisuuteen voi sisältyä muitakin ominaisuuksia, kuten ikä tai kansalaisuus) ja että kelpoisuus liittyy käsitteenä erityisesti virkoihin, virkasuhteisiin ja julkisen hallinnon työsuhteisiin tehtäviin.

Käsitteen tunnus: c107

Käsitekaavio: [Pätevyys ja kelpoisuus](#)

Käsitekaavio 12. Pätevyys ja kelpoisuus.

6 Todistus

42

todistus (1)

määritelmä

jonkin seikan todistava asiakirja

huomautus

Todistus (1) toimii tässä sanastossa yläkäsitteenä [koulutukseen \(1\)](#) liittyville todistuksille (1), [työtodistukselle](#), [pätevyystodistukselle](#) ja muun muassa osaamistodistukselle. Osaamistodistus-käsite on määritelty Opetus- ja koulutussanastossa (OKSA).

Käsitteen tunnus: c642

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä ja Todistuksia](#)

43

koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus; todistus (2)

hakusana: koulutusjärjestelmä

määritelmä

todistus (1), joka annetaan koulutusjärjestelmän mukaiseen *opetukseen* tai *koulutukseen (1)* osallistumisesta, *koulutuksen (2)*, tutkinnon, oppimäärän tai näytön suorittamisesta, *oppimisen* tai opintojen etenemisestä tai muusta oppijan koulutusprosessiin liittyvästä tapahtumasta tai seikasta

huomautus

Koulutusjärjestelmä on määritelty Opetus- ja koulutussanastossa (OKSA) seuraavasti: ”kokonaisuus, joka kattaa Suomessa lakisääteisesti tarjottavan varhaiskasvatuksen ja koulutuksen (1) sekä tiedot koulutuksen (1) eri vaiheiden suorittamisjärjestyksestä ja mahdollisesta ikäsidonnaisuudesta sekä koulutuksen (1) vaiheiden kestosta”.

Esiopetuksessa käytettävä todistustyyppi on lukuvuoden päätteeksi annettava esiopetuksen osallistumistodistus.

Perusopetuksessa käytettävät todistustyytit ovat lukuvuositodistus, välitodistus, päättötodistus ja erotodistus sekä erityiseen tutkintoon liittyvät todistukset (1) eli todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta, todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä ja todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Ammatillisessa koulutuksessa todistustyytit ovat tutkintotodistus, todistus suoritetuista tutkinnon osista, todistus opiskelijan osaamisesta, todistus suoritetusta valmentavasta koulutuksesta, todistus suoritetuista koulutuksen osista ja todistus koulutukseen osallistumisesta (yhtäältä *tutkintokoulutukseen* ja toisaalta valmentavaan koulutukseen osallistumisesta). Lisäksi ammatillisessa koulutuksessa voidaan antaa todistus osaamisesta.

Lukiokoulutuksessa käytettävät todistustyytit ovat päättötodistus, todistus lukion oppiaineen oppimäärän suorittamisesta ja erotodistus. Päättötodistukseen voi sisältyä liitteinä muita todistuksia (1).

Korkeakouluissa käytettäviin todistustyypeihin kuuluu muiden muassa tutkintotodistus. Lisäksi korkeakouluissa annetaan todistuksia (1) esimerkiksi *erikoistumiskoulutuksen* suorittamisesta. Korkeakoulun (1) opiskelijalle voidaan antaa todistus suoritetuista opinnoista myös opiskelun kestäessä. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen todistuksista (1) säädetään asetuksissa [794/2004](#) ja [1129/2014](#).

Vapaassa sivistystyössä yleisimmin käytettäviä todistustyypejä ovat osallistumistodistus ja todistus opiskelijan osaamisesta.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *todistus*-käsitteeseen. Termisuositukset, määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c102

Käsittekaavio: [Todistuksia](#)

Helsingin kaupunki: Lukiokoulutuksen yhteydessä tulisi mainita myös ylioppilastutkintotodistus. -- **Riina 5.11.23:** Kommentti viety OKSA-jaoksen kysymystaulukkoon (ei käsitelty vielä)

Jyväskylän yliopisto: Käsitteen huomautuksissa todetaan: ”Korkeakouluissa käytettäviin todistustyypeihin kuuluu muiden muassa tutkintotodistus. Lisäksi korkeakouluissa (1) annetaan todistuksia esimerkiksi erikoistumiskoulutuksen suorittamisesta. Korkeakoulun (1) opiskelijalle voidaan antaa todistus suoritetuista opinnoista myös opiskelun kestäessä”. Huomiona ja täydennyksenä tähän, että yliopistossa voidaan antaa todistus myös opinto-oikeudesta (esim. avoimessa yliopistossa) ja tietyn opintokokonaisuuden suorittamisesta (opintokokonaisuustodistus esim. avoimena yliopisto-opetuksena suoritetuista opinnoista). Lisäksi voidaan antaa opiskelutodistuksia tutkinto-opiskelijoille. -- **Riina 5.11.23:** Kommentti viety OKSA-jaoksen kysymystaulukkoon (ei käsitelty vielä)

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023 / kysymys OKSA-jaokselle: Käsitteitä osaamismerkki ja osaamistodistus kaivattiin JO-sanastoon paljon, esim. Kansan Sivistystyön Liitto, Opintokeskus Sivis ja Opintokeskukset ry. Tarvitaanko OKSA-jaoksen mielestä osaamismerkki ja osaamistodistukset myös mainita todistus-käsitteen esimerkkeinä? -- **Riina 5.11.23:** Kommentti viety OKSA-jaoksen kysymystaulukkoon (ei käsitelty vielä)

Kansalaisopistojen liitto: Sanastoluonnoksessa todetaan, että ”vapaassa sivistystyössä yleisemmin käytettävä todistustyyppi on osallistumistodistus.” Tilanne on mahdollisesti muuttumassa, koska vapaan sivistystyön vapaatavoitteisia koulutuksia koskeva, Koski-tietovarantoon liittyvä lainsäädäntö astui voimaan 1.8.2021. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 6.2.2019 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää osaamisperusteisen kuvauksen hyödyntämistä vapaassa sivistystyössä ja tehdä ehdotus koulutuksen osaamisperusteisen kuvauksen malliksi sekä yhteiseksi koulutuksen laajuutta kuvaavaksi yksiköksi. Lisäksi työryhmän tuli tehdä ehdotukset tarvittavasta jatkovalmistelusta. Jatkovalmisteluehdotuksissaan työryhmä totesi, että vapaan sivistystyön koulutuksissa saavutetun

osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edistämiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että saavutettu osaaminen voidaan viedä kansalliseen opintosuoritusten ja tutkintotietojen Koski-tietovarantoon. Työryhmä ehdotti, että Koski-tietovarantoa koskevaa lainsäädäntöä muutetaan siten, että vapaan sivistystyön koulutuksessa saavutettu osaaminen on mahdollista viedä tietovarantoon 1.8.2021 lähtien. -- **Riina 5.11.23:** Kommentti viety OKSA-jaoksen kysymystaulukkoon (ei käsitelty vielä)

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023: Sopisiko tälle lyhyemmäksi synonyymiksi "muodolliseen koulutukseen liittyvä todistus"? Palataan tähän, kun on määritelty formaali, non-formaali ja informaali oppiminen.

44

muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus

määritelmä

todistus (1), joka annetaan muuhun kuin koulutusjärjestelmän mukaiseen *koulutukseen (2)* osallistumisesta tai sen suorittamisesta

huomautus

Muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyviä todistuksia ovat esimerkiksi eri ammatteihin liittyvät sertifikaatit.

Vrt. *koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus*.

Käsitteen tunnus: c704

Käsittekaavio: [Todistuksia](#)

Helsingin kaupunki: Toivomme tähän kohtaan muuhun kuin koulutusjärjestelmään kuuluvista koulutuksista esimerkkejä. -- **Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023:** jatkotyössä on tarkoitus määritellä non-formal ja informal education/learning, ehkä tässä vaiheessa saadaan esimerkkejä tähän.

45

työtodistus

määritelmä

työnantajan työntekijälle työsuhteen päätyttyä antama *todistus (1)* työsuhteesta

huomautus

Työsopimuslain (55/2001) mukaan työntekijällä on oikeus työsuhteen päättyessä saada pyynnöstään työnantajalta kirjallinen todistus (1) työsuhteen kestosta ja työtehtävien laadusta.

Työntekijän nimenomaisesta pyynnöstä todistuksessa (1) on lisäksi mainittava työsuhteen päättymisen syy sekä arvio työntekijän työtaidosta ja käytöksestä. Työtodistuksesta ei saa ilmetä muuta kuin mitä sen sanamuodosta käy ilmi.

Käsitteen tunnus: c105

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#) ja [Todistuksia](#)

46

pätevyytodistus

määritelmä

todistus (1) henkilön saavuttamasta *pätevyydestä*

huomautus

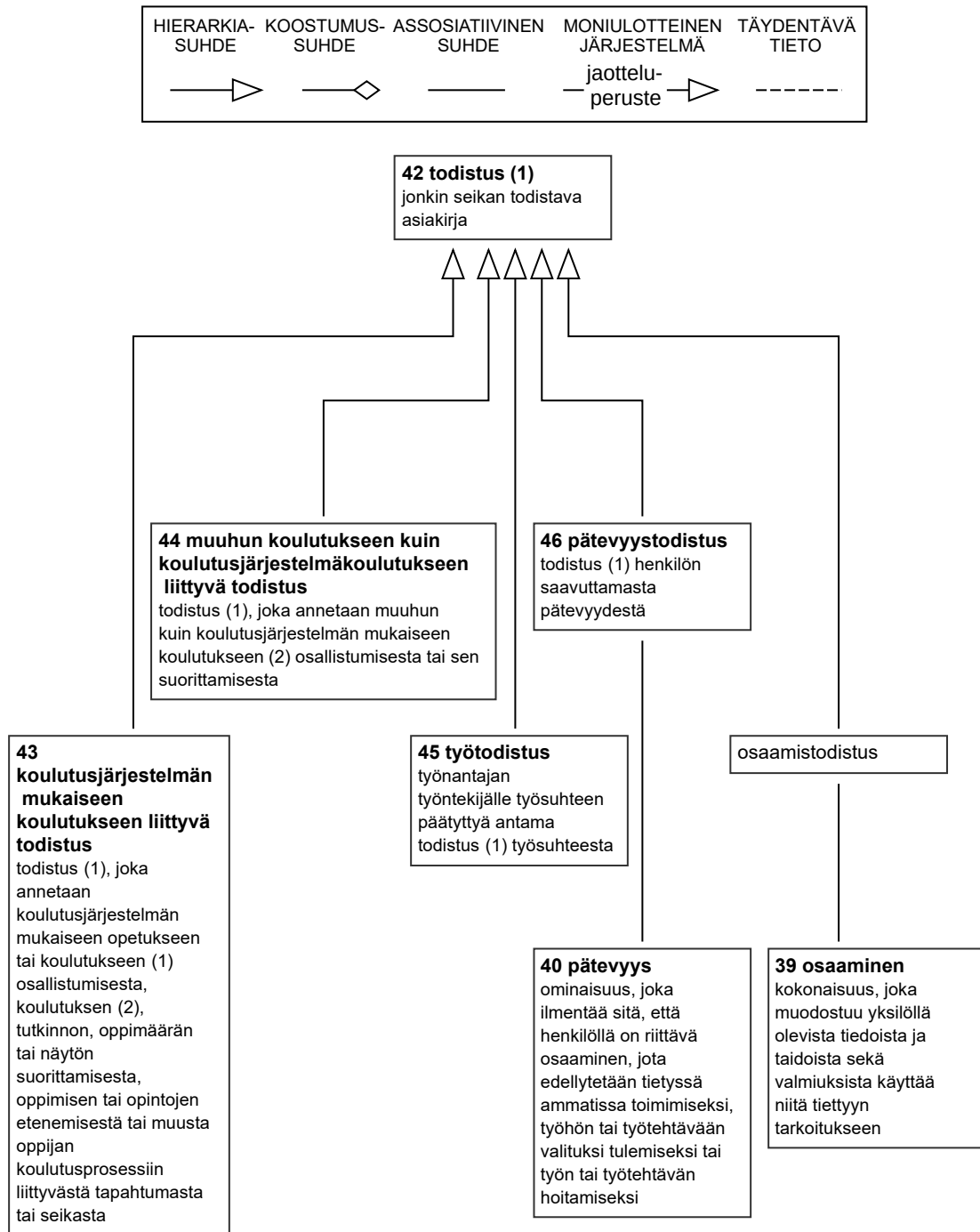
Esimerkiksi sähkötöiden johtajalla on oltava kyseisiin töihin oikeuttava pätevyystodistus. Sähkötöiden johtajaksi tähtäävän henkilön pätevyyden arvioi ja hänelle pätevyystodistuksen antaa pätevyyden arviointilaitos (tässä tapauksessa Henkilö- ja yritysarviointi SETI Oy).

Muita pätevyystodistuksia ovat esimerkiksi lääkelupa (todistus siitä, että henkilö on pätevä antamaan lääkkeitä potilaille) ja sisäilmatarkastajan pätevyystodistus.

Tiedot henkilöiden saavuttamista pätevyyksistä voidaan tallentaa toimialakohtaisiin rekistereihin. Rekistereitä ylläpitävät muun muassa opetushallitus ja Valvira. Ote rekisteristä voi toimia pätevyystodistuksena.

Käsitteen tunnus: c104

Käsittekaaviot: [Kaavioiden merkinnät - esimerkkejä](#) ja [Todistuksia](#)

Käsitekaavio 13. Todistuksia.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Määritelmässä '53 todistus (1)' todetaan osaamistodistuksesta, että se on tarkoitus määritellä myöhemmin toisessa yhteydessä. Osaamisen tunnistamiseen olennaisesti kytkeytyvä osaamistodistuksen laatiminen on kuitenkin jatkuvan oppimisen kannalta niin keskeisessä roolissa, että se olisi syytä määritellä jo tässä sanastossa. Osaamisen tunnistamisen merkityksestä ja annista opinto- ja työelämäpoluille suuntaavalle ihmiselle on vaikea puhua mielekkäästi ilman sitä. Alla ehdotuksemme määritelmäksi.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Osaamistodistus, määritelmä: erityisiä taitoja tai tietoja osoittaneelle henkilölle laadittava todistus. Osaamistodistus dokumentoi koulutuksessa tai valmennuksessa, esimerkiksi työpajatoiminnassa tai muussa valmennusyhteisössä, suoritettujen tehtävien yhteydessä tunnistetun osaamisen. Osaaminen tunnistetaan vertaamalla henkilön osoittamia taitoja ja tietoja kriteereihin, jotka haetaan toisen asteen ammatillisen tutkinnon osan perusteista. Osaamista arvioidaan todistuksessa kirjallisesti. Työpajatoiminnassa osaamistodistuksia voivat laatia osaamistodistusvalmiuden hankkineet organisaatiot, joiden oppimisympäristöt on opinnollistamisen

mukaisesti tunnistettu, ja joiden henkilökunta on perehtynyt osaamisen dokumentointiin.

7 Jatkotyössä käsiteltäviä käsitteitä

7.1 Osaaminen ja kyvykkyys - täydennystä

47

työmarkkinatieto

määritelmä

työmarkkinoiden rakennetta, toimintaa tai muutosta kuvaava määrällinen tai laadullinen tieto

huomautus

Työmarkkinatietoa on esimerkiksi *osaamiseen*, avoimiin työpaikkoihin, ammatteihin, toimialoihin tai palkkoihin liittyvä tieto.

Muun muassa työnantajat, viranomaiset, koulutusorganisaatiot sekä yhteiskunnalliset päätöksentekijät ja muut yhteiskunnalliset toimijat käyttävät työmarkkinatietoa suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Yksilöt hyödyntävät työmarkkinatietoa tehdessään uraan ja koulutukseen liittyviä valintoja.

Käsitekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: Ei kysyttävää.

48

työmarkkinat

Käsitekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: MÄÄRITELLÄÄNKÖ? Epäselvää, mitä kaikkea tähän sisältyy - esim. vapaaehtoistyö? Työmarkkinat on monimerkityksinen termi, ks. esim. Työmarkkinasanasto/Valter (<https://valter.sanakirja.fi/all/all/työmarkkinat>)

49

yksilön osaamisen puute; yksilön osaamisvaje

määritelmä

tila, jossa yksilöltä puuttuu tietynlaista *osaamista*

Käsitekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: Vrt. työmarkkinoiden osaamisvajeeseen (alla). Termiä tarkennettu.

50

työmarkkinoiden osaamisvaje; osaamisen puute työmarkkinoilla

määritelmä

työmarkkinoilla ilmenevä tila, jossa tietynlaisen *osaamisen tarjonta* on pienempää kuin *osaamisen kysyntä* tai jossa oletettu tulevaisuuden osaamisen tarjonta on epävarmaa tai epätodennäköistä

Käsitekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: Vrt. yksilön osaamisen puutteeseen. Termiä tarkennettu. Osaamisen puutteesta puhutaan tässäkin merkityksessä.

51

yksilön osaamistarve; yksilön osaamisen tarve

määritelmä

tila, jossa yksilön tarvitsee tai hän haluaa hankkia uutta *osaamista* tai kehittää olemassa olevaa osaamistaan

huomautus

Yksilön osaamistarve voi liittyä monenlaisiin tilanteisiin. Yksilö saattaa esimerkiksi haluta työpaikan tai työtehtävän, jossa edellytetään häneltä puuttuvaa osaamista. Toisaalta yksilö voi kaivata uutta osaamista myös harrastustoiminnassa, osallistuakseen yhteiskunnan toimintaan tai pärjätäkseen arjessa.

Käsitekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: vrt. työmarkkinoiden osaamistarpeeseen (alla). Termiä tarkennettu.

52

työmarkkinoiden osaamistarve

määritelmä

työmarkkinoilla ilmenevä tila, jossa tarvitaan tai halutaan saada käyttöön tietynlaista *osaamista*

huomautus

Työmarkkinoiden osaamistarve voi johtaa *osaamisen kysyntään*.

Työmarkkinoiden osaamistarve voi syntyä esimerkiksi organisaatiossa, joka haluaa kehittää *kyvykkyytään*.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: vrt. työmarkkinoiden osaamistarpeeseen. Termiä tarkennettu.

53

osaamisen kysyntä

määritelmä

työmarkkinoilla ilmenevä pyrkimys saada käyttöön tietynlaista *osaamista*

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: Ei kysyttävää.

54

koulutuskysyntä

määritelmä

sellaisiin koulutusmahdollisuuksiin kohdistuva kysyntä, joita ei ole toistaiseksi tarjolla

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: Uusi käsite. Missä koulutuskysyntä ilmenee tai mistä se syntyy? Voiko "kysyjänä" olla joko yksilö tai työmarkkinat?

55

osaamisen tarjonta; osaamistarjonta

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu niistä *osaamisista*, jotka on mahdollista saada käyttöön

huomautus

Osaamisen tarjontaa voidaan ennakoida. Sitä voidaan luoda tai lisätä koulutuksella (1).

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: Onko huomautus ok?

56

osaamisen kohtaanto

määritelmä

osaamisen kysynnän ja *tarjonnan* välinen suhde

huomautus

Osaamisen kohtaantoa voidaan tarkastella määrällisesti tai laadullisesti.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: Pelkkä "suhde" ei tunnu sisältävän kohtaamista. Eikö se kohtaaminen kuitenkin olennaisesti kuulu tähän käsitteeseen?

Terminologi: Kohtaannolla tarkoitetaan monia asioita. 1) Tässäkin sanastossa on mainittu työvoimakoulutus-käsitteen kohdalla työnhakijoiden ja avoimien työpaikkojen kohtaanto työmarkkinoilla, joka on osittain eri käsite. 2) JOD palvelukokonaisuuden työkaluissa kohtaannolla tarkoitetaan ymmärtääkseni osaamisprofiilin valintojen perusteella tehtäviä suosituksia tai näitä tekevää toiminnallisuutta. Siinä kohtaanto ymmärretään laajemmin, koska se sisältää myös koulutuksen tarjoamista yksilölle. Vrt. Digivisio 2023 materiaalissa kohtaanto = Analytiikka/algoritmi, joka tuottaa ehdotukset yksilölle sopivista koulutuksista tai työmahdollisuuksista perustuen yksilön osaamisiin, kiinnostuksen kohteisiin, tavoitteisiin ja muihin reunaehtoihin.

57

osaamisprofiili

määritelmä

yksilön *osaamiseen* sekä sen hyödyntämiseen tai kehittämiseen liittyvien tietojen kokonaisuus

huomautus

Osaamisprofiili voi sisältää tietoa esimerkiksi yksilön erilaisista osaamisista, kiinnostuksen kohteista ja mahdollisista osaamisen hyödyntämiseen liittyvistä ehdoista ja rajoitteista.

Yksilö voi hyödyntää osaamisprofiilia esimerkiksi pohtiessaan *osaamistarvettaan*, hakeutuessaan koulutukseen tai hakiessaan töitä.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: Uusi käsite. Käytetäänkö osaamisprofiilia aina jossakin digitaalisessa palvelussa tai työkalussa tms.? Vai voisiko esim. tiedostoon tallennettua tai käsin paperille kirjoitettua vastaavaa tietokoostetta sanoa osaamisprofiiliksi?

58

yksilön osaamistieto (uudistermi)

määritelmä

yksilön *osaamista* kuvaava tieto

huomautus

Osaamistieto liittyy esimerkiksi yksilön hankkimaan koulutukseen, ammattiin, pätevyyteen tai työkokemukseen sekä hänen muihin kokemuksiinsa, toiveisiinsa, kiinnostuksiinsa ja taipumuksiinsa.

Osaamistietoa tallennetaan erilaisiin järjestelmiin. Yksilö voi kartuttaa sitä jatkuvasti esimerkiksi osaamisprofiiliin ja tehdä osaamistiedosta erilaisiin tilanteisiin soveltuvia koosteita.

Terminologi: MÄÄRITELLÄÄNKÖ? Työpajassa 20.11. arvioitiin, että tämä yksilön osaamistieto -käsite saatetaan tarvita osaamisprofiilin määrittelyn yhteydessä. (osaamistieto-termiä käytetään myös laajemmassa merkityksestä, kuten työmarkkinoilla tarvittavaan tai siellä olevaan osaamiseen liittyvää tietoa, vrt. tässä luonnoksessa tuleviin käsitteisiin – näihin liittyy osaamistieto – vrt. Sitran selvitykseen)

59

oman osaamisen tunnistaminen

määritelmä

yksilön toiminta, jossa hän havaitsee, sanoittaa ja tekee näkyväksi olemassa olevaa *osaamistaan*

huomautus

Yksilö voi tehdä oman osaamisensa tunnistamista esimerkiksi *osaamisprofiilin* tai osaamiportfolion avulla.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: Uusi käsite.

60

osaamisen tunnustaminen (2)

määritelmä

toiminta, jossa ulkopuolinen taho toteaa yksilön *osaamisen* täyttävän asetetut vaatimukset

huomautus

Osaamisen tunnustaminen liittyy esimerkiksi uuden työntekijän rekrytointiprosessiin, jossa työnantaja arvioi työnhakijan osaamista suhteessa työtehtävien vaatimuksiin. Toinen esimerkki on tilanne, jossa asiakas antaa toimeksiannon yrittäjälle, jonka osaamisen hän on todennut vastaavan vaatimuksiaan.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: Uusi käsite. Opetushallinnossa "osaamisen tunnustaminen" on vakiintunut termi. Työelämässä sitä käytetään satunnaisesti. Siksi tälle kannattaisi ehdottaa erottuvaa termiä, vaikka (ja koska) käsitteet ovat lähellä toisiaan.

työ- ja elinkeinoministeriö/lausunto: "Tämä käsite viittaa määrittelyn mukaan vain tutkintoon, tutkinnon osaan tai pätevyYTEEN, ei esim.työnantajien toimintaan. Miten kutsumme sitä prosessia, jossa työnhakija esittää näyttöosaamisestaan työnantajalle (portfolio tms.) ja työnantaja on niistä vakuuttunut ja päättää palkatahenkilön? Tai yrittäjänä toimiva henkilö esittelee osaamistaan asiakkaalle, joka vakuuttuu ja päättääsopia toimeksiannosta yrityksen kanssa? "Tunnustaminen" voi olla väärä sana näiden esimerkkien yhteyteen, mutta tulisiko tätäkin näkökulmaa pohtia jatkuvan oppimisen yhteydessä? **Jatkuvassa oppimisessa emme voi oikein hallita niitä ilmiöitä, joille meillä ei ole mitään käsitteitä."**

61

urasuunnittelu

määritelmä

yksilön toiminta, jossa hän jäsentää ja selvittää uramahdollisuuksiaan ja uratoiveitaan sekä erilaisia työelämän tarjoamia mahdollisuuksia

huomautus

Yksilö voi tehdä urasuunnittelua itsenäisesti tai saada siihen tukea ja ohjausta.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: Uusi käsite.

62

vanhentunut osaaminen

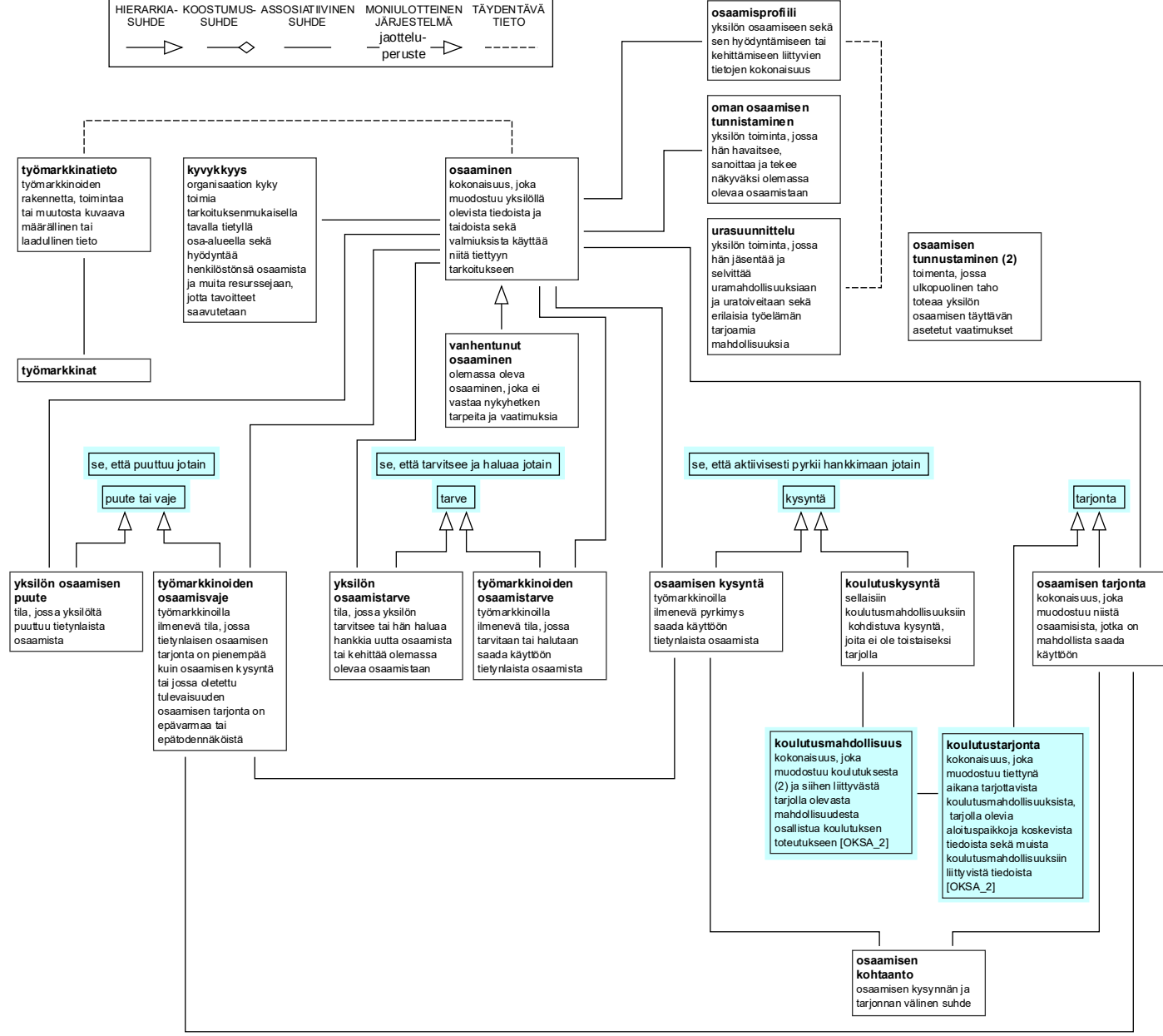
määritelmä

olemassa oleva *osaaminen*, joka ei vastaa nykyhetken tarpeita ja vaatimuksia

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi: Uusi käsite.

Käsittekaavio 14. Osaaminen ja kyvykkyyks – täydennys.

7.1.1 Osaamiseen liittyviä, lausunnolla olleita käsitteitä (kesken)

63

osaamisen tunnistaminen

sv identifiering av kunnannde

en identification of prior learning; identification of learning; identification of competence

määritelmä

toimenpide, jossa selvitetään henkilön *osaaminen* sekä muut lähtökohdat suhteessa tarpeeseen

huomautus

Osaaminen ja muut lähtökohdat voidaan selvittää esimerkiksi henkilön esittämien asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten tai henkilön oman toiminnan, kuten hänen antamiensa työnäytteiden, perusteella.

Osaamisen tunnistamista voi tehdä esimerkiksi koulutustoimija, työvoimapalveluiden tuottaja, työnantaja tai *pätevyystodistuksista* rekisteriä pitävä toimija. Osaamisen tunnistamista on olemassa säänneltyä ja sääntelemätöntä.

Koulutuksissa (2) osaaminen, joka on hankittu kyseisen koulutuksen (2) ulkopuolella, voidaan tunnistaa ja tunnustaa osaksi suoritettavaa *osaamiskokonaisuutta (1)*. Tällainen osaaminen tunnistaminen ja tunnustaminen on usein säänneltyä; esimerkiksi laissa ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) on säännökset osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessista.

Työhallinnossa pyritään tunnistamaan työnhakijan osaamista. Työhallinnon edustajat pyrkivät tunnistamaan työnhakijalla olevia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka voisivat olla hänelle hyödyksi työmarkkinoilla kyseistä henkilöä kiinnostavilla aloilla. Työnhakijan erityistaidot eivät käy välttämättä ilmi esimerkiksi tutkintodistuksista, vaan ne voivat olla *koulutusten (2)* ulkopuolella saavutettuja; tällainen osaaminen täytyy tunnistaa esimerkiksi keskustelujen avulla. Työhallinnossa tapahtuvasta osaamisen tunnistamisesta ei ole erityisiä säännöksiä lainsäädännössä.

Käsite vastaa sisällöllisesti osittain Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen osaamisen tunnistaminen -käsitettä. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 16.3.2021.

<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c628>

Ks. myös *osaamisen tunnistaminen*.

Vrt. Opetus- ja koulutussanastossa määritellyt käsitteet osaamismerkki ja osaamistodistus.

Käsitteen tunnus: c628

Arene: Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kokonaisuudessa tunnistamisen määrittely kuulostaa (vain) siltä, että joku ulkopuolinen tunnistaa. Voisiko määritellä myös opiskelijan oman osaamisen tunnistaminen? -- **Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023:** oppijan oma tunnistaminen ("olen kaksikielisestä kodista") tulee jatkotyöhön

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023 - palautetta OKSA-jaokselle: OKSAn osaamisen tunnistamisen määritelmässä sanotaan "suhteessa vaatimukseen ja tavoitteisiin", mutta pohdimme, tuleeko tässä tarpeeksi selväksi ero arvioinnin (arviointi 1 ja arviointi 2) ja osaamisen tunnistamisen välillä. Pohdimme, eikö arvioinnissa (2) ole kyseessä suorituksen/osaamisen vertaaminen asetettuun tavoitteeseen ja eikö osaamisen tunnistamisessa ole kyse jostain muusta? Esim. EU:n määrittelemä "identification of prior learning" ei pidä sisällään vertaamista annettuun tavoitteeseen. Ehdotamme osaamisen tunnistamiseen ilmaisua "suhteessa tarpeeseen". -- **Riina 5.11.23:** Kommentti viety OKSA-jaoksen kysymystaulukkoon (ei käsitelty vielä)

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023 - palautetta OKSA-jaokselle: OKSAn osaamisen tunnistamisen määritelmässä on todettu, että se tapahtuu "hakijan, oppilaan tai opiskelijan esittämien asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten perusteella". JO-sanaston lausuntokierrospalautteen perusteella tulisi ottaa huomioon esimerkiksi henkilön oman toiminnan kautta, siis esimerkiksi näytön tai muun työnäytteen avulla, tapahtuva osaamisen tunnistaminen. Näin ollen kohtaa "asiakirjat ja muut selvitykset" olisi syytä täydentää. JO-sanastossa päätettiin siirtää tämä tieto (minkä avulla osaamisen tunnistaminen tapahtuu) huomautuksen puolelle. -- **Riina 5.11.23:** Kommentti viety OKSA-jaoksen kysymystaulukkoon (ei käsitelty vielä)

64

osaamisen tunnustaminen

mieluummin kuin: aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla>; AHOT <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla>; ahotointi <opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla>

sv erkännande av kunnsande; > erkännande av tidigare förvärvad kompetens

en recognition of prior learning; accreditation of prior learning (2); recognition of learning; recognition of competence; accreditation of competence

määritelmä

toimenpide, jossa henkilön *osaamisen* todetaan täyttävän tutkinnon tai *tutkinnon osan* (VAI: *osaamiskokonaisuuden* (1)?) vaatimukset tai antavan henkilölle tietyn rekisteröitävän *pätevyyden*

huomautus

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan lainsäädännössä osaamisen tunnustamisella voidaan tarkoittaa tässä määriteltyä suppeammin pelkästään sitä, että toisessa yhteydessä hankittu osaaminen tunnustetaan osaksi suoritettavaa tutkintoa.

Osaamisen tunnustamista voi tehdä esimerkiksi koulutustoimija tai *pätevyydistuksista* rekisteriä pitävä toimija.

Jotta hankittu osaaminen voidaan tunnustaa, se tulee todentaa. Todentaminen voi tapahtua esimerkiksi opiskelijan esittämällä *todistuksella* (1). Vrt. *todennettu osaaminen*.

Koulutuksissa (2) osaaminen, joka on hankittu kyseisen koulutuksen (2) ulkopuolella, voidaan tunnistaa ja tunnustaa esimerkiksi osaksi suoritettavaa tutkintoa tai *tutkinnon osaa*. Tällainen *osaaminen tunnistaminen* ja tunnustaminen on usein säänneltyä; esimerkiksi laissa ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) on säännökset osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessista.

aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen; AHOT; ahotointi: Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla käytetään myös termimuotoa aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen. Se on sanastossa merkitty epäsuositettavaksi muodoksi, koska siitä saattaa syntyä virheellinen mielikuva, että tunnustettavan osaamisen täytyisi olla hankittu esimerkiksi ennen koulutuksen (2) aloittamista. (Osaaminen on kuitenkin aina hankittu ennen tunnustamistoimenpidettä.)

Käsite vastaa sisällöllisesti osittain Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) 2. laitoksen osaamisen tunnustaminen -käsitettä. Määritelmää ja huomautuksia on muokattu. Luettu 16.3.2021.
<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c629>

Ks. myös *todennettu osaaminen*.

Vrt. Opetus- ja koulutussanastossa määritellyt käsitteet osaamismerkki ja osaamistodistu.s <- TEHDÄÄNKÖ TÄLLAINEN LISÄYS, mikä näiden käsitteiden suhde osaamisen tunnustamiseen on?

Käsitteen tunnus: c629

työ- ja elinkeinoministeriö: Tämä käsite viittaa määrittelyn mukaan vain tutkintoon, tutkinnon osaan tai pätevyYTEEN, ei esim.työnantajien toimintaan. Miten kutsumme sitä prosessia, jossa työnhakija esittää näyttöä osaamisestaan työnantajalle (portfolio tms.) ja työnantaja on niistä vakuuttunut ja päättää palkata henkilön? Tai yrittäjänä toimiva henkilö esittelee osaamistaan asiakkaalle, joka vakuuttuu ja päättää sopia toimeksiannosta yrityksen kanssa? "Tunnustaminen" voi olla väärä sana näiden esimerkkien yhteyteen, mutta tulisiko tätäkin näkökulmaa pohtia jatkuvan oppimisen yhteydessä? Jatkuvassa oppimisessä emme voi oikein hallita niitä ilmiöitä, joille meillä ei ole mitään käsitteitä. -> **Riina- ja Mari-terminologit 25.9.23:** Ehdotamme, että tämä kommentti jätetään käsiteltäväksi jatkotyössä. Vrt. kokouksessa 30.10.2023 puhuttu sosiaalinen tunnustaminen.

Helsingin kaupunki: Toivomme tarkennusta osaamisen osoittamisen tapoihin: tulisi selkeämmin mainita esimerkiksi käytännön toiminnalla osaamisen näyttäminen.

Uudenmaan TE-toimisto: Tulisiko laajentaa koskemaan myös muun lainsäädännöllisen pätevyyden kuin tutkinnon tai tutkinnon osan tunnustamista?

Työväen Sivistysliitto: Osaamista voidaan tunnistaa ja tunnustaa myös vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, jolloin sitä ei tunnusteta osaksi tutkintoa tai tutkinnon osaa. Osaamisesta voi kuitenkin saada merkinnän Koski-tietovarantoon, osaamistodistuksen tai digitaalisen osaamismerkkin. Huom. Osaamistodistusta ei ole määritelty tässä asiakirjassa, mutta se on todistus, jossa kerrotaan henkilön konkreettinen osaaminen suhteessa tavoitteisiin. Osaaminen on tällöin täytynyt arvioida. Se on siis eri asia kuin osallistumistodistus. -> **Riina- ja Mari-terminologit 25.9.23:** onko tämä osaamisen tunnustamista vai arviointia ja todistuksen myöntämistä?

Vapaa Sivistystyö ry: Määritelmässä ja/tai sen huomautuksissa puuttuvat osaamismerkkit kuten digitaaliset osaamismerkkit (open badges) joita jo käytetään sekä koulutuksissa (esim. Lapin yliopisto) ja työelämässä, suorat liittymäpinnat jatkuvaan oppimiseen.

Koulutuskuntayhtymä OSAO: Osaamisen tunnustaminen (50): Esitetään muokattavaksi huomautusta "Jotta hankittu osaaminen voidaan tunnustaa, se tulee todentaa." seuraavasti: Jotta hankittu osaaminen voidaan tunnustaa, tulee sen olla todennettua osaamista.

Opintotoiminnan Keskusliitto / Opintokeskus Sivis: 50 Osaamisen tunnustaminen. Huomiona, että myös vapaassa sivistystyössä hankittua osaamista voidaan tunnustaa osana tutkintotavoitteista koulutusta.

TIEKE ry: Tässä pitää muistaa vapaan sivistystyön oppilaitosten rooli osaamisen tunnustajana Koski-tietovarannossa tai esimerkiksi digitaalisin osaamismerkkein.

Opintokeskukset ry: Osaamisen tunnistamista voidaan tehdä myös järjestöissä, jossa merkiksi tunnistetusta osaamisesta voi saada osaamismerkkin tai todistuksen

TIEKE ry: Vapaan sivistystyön puolen osaamisesta voi nykyään saada merkinnän Koski-tietovarantoon ja/tai saada digitaalisen osaamismerkkin.

HAMK AOKK: Määritelmän tulee tunnistaa myös ammatillinen opettajankoulutus, joka ei tällä hetkellä ole tutkinto. Se tuottaa yleisen pedagogisen kelpoisuuden. Sen lisäksi ammatillisena opettajankoulutuksensa annetaan myös koulutusta ammatilliseksi erityisopettajaksi ja ammatilliseksi opinto-ohjaajaksi, mitkä tulee huomioida määritelmässä. Yhtenä osaamisen tunnustamisen välineenä voidaan käyttää digitaalisia osaamismerkkejä, jotka tulisi mainita määritelmässä.

Laukia Jari, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu: Osaamisen tunnustamista tapahtuu myös ammatillisessa 60 op opettajankoulutuksessa. Ammatillista opettajankoulutusta toteutetaan ammattikorkeakoulujen yhteydessä. Ammatillinen opettajankoulutukselle ei ole vielä määritelty virallista asemaa tutkintorakenteessa. Ammatillinen opettajankoulutus tulisi kansallisessa tutkintorakenteessa määritellä tasolle 7.

Arene: Sanastossa ehdotetaan termiä "osaamisen tunnustaminen" käytettäväksi termien "AHOT" ja "ahointi" sijasta. Kuvauksessa tämä tarkoittaa sen todentamista, että osaaminen täyttää tutkinnon tai tutkinnon osan vaatimukset. Osaamisen tunnustaminen merkitys on kuitenkin esitettyä laajempi, sillä osaamista voidaan tunnustaa myös pienempien opintokokonaisuuksien, kuten yksittäisiä opintojaksoja tai niiden osia, kohdalla. • Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kokonaisuudessa tunnistamisen määrittely kuulostaa (vain) siltä, että joku ulkopuolinen tunnistaa. Voisiko määritellä myös opiskelijan oman osaamisen tunnistaminen?

Mikko Hartikainen 2.10.23: Määritelmä rajautuu yksinomaan ammatilliseen koulutukseen, tulisiko olla kattavampi? Palautteessa kiinnitetään tähän huomiota myös.

tr-2023-10-30 (Marin muistiinpano): erikseen työnantajan toiminta ja "viranomaistoimintaan kuuluva" koulutustoimijan tekemä; koulutusjärjestelmän käsite; formaali tunnustaminen ja sosiaalinen tunnustaminen (epämuodollinen, työnantaja tekemä); cedefop: social recognition (<https://www.cedefop.europa.eu/pl/tools/vet-glossary/glossary/reconnaissance-des-resultats-apprentissage>) (palkankorotus tai työtodistukseen kirjoitettu tieto työntekijän osaamisesta ja ansioista) Totti: sosiaalinen tunnustaminen voisi olla laajempi ja kattaa erilaiset tunnustamiset; (kattaa sekä tutkinnon tms. Aikana että sen ulkopuolella hankitun osaamisen, Petri, Saara, Markku) Erikseen muodollinen ja sosiaalinen voivat olla tätä. Totti: pitää laajentaa OKSAn käsitettä. Kirsi-Marja: pätevyys sisältää tarpeeksi asiaa. Petri: mitä rekisteröitävä tarkoittaa? Esim. Valvira

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023: Määritelmän tulkinnasta on erimielisyyttä: määritelmää on luettu (ainakin terminologi-Riina) suppeampana kuin määritelmässä tarkalleen ottaen lukee, eli OKSAn 2. laitoksen osaamisen tunnustamisen määritelmän mukaisena: "toimenpide, jossa opiskelijan osaaminen, joka vastaa suoritettavan tutkinnon perusteita, suoritettavan koulutuksen2 perusteita tai tutkintovaatimuksia mutta on hankittu ja osoitettu toisessa yhteydessä sekä todennettu, sisällytetään osaksi tutkintoa". Siis kattaa vain muualla hankitun osaamisen tunnustamisen osaksi tutkintoa. --

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023 - kysymys OKSA-jaokselle: Tulisiko OKSAn näkökulmaa osaamisen tunnustamiseen laajentaa kattamaan muutakin kuin muualla hankitun osaamisen tunnustaminen osaksi tutkintoa? Esim. Arenen lausuntopalautteen perusteella "Osaamisen tunnustaminen merkitys on kuitenkin esitettyä laajempi, sillä osaamista voidaan tunnustaa myös pienempien opintokokonaisuuksien, kuten yksittäisiä opintojaksoja tai niiden osia, kohdalla." Esim. TIEKE ry kommentoi, että "Vapaan sivistystyön puolen osaamisesta voi nykyään saada merkinnän Koski-tietovarantoon ja/tai saada digitaalisen osaamismerkkin." Ainakin JO-sanastotyössä mukana oleva Saara Ikkela kannatti kokouksessa sitä, että osaamisen tunnustaminen voitaisiin laajentaa ainakin muihin osaamiskokonaisuuksiin kuin tutkintoihin ja tutkinnon osiin. -- **Riina 5.11.23:** Kommentti viety OKSA-jaoksen kysymystaulukkoon (ei käsitelty vielä)

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023: todettiin, että koulutusjärjestelmässä tehtävä osaamisen tunnustaminen, josta on merkkinä esim. myönnetty tutkinto tai tutkinnon osa, ja

toisaalta esim. työnantajan tekemä osaamisen tunnustaminen, josta on merkinä päätös rekrytoida henkilö, ovat eri käsitteet, tai ainakin eri näkökulmat käsitteeseen

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023 / Petri: Cedefopilta (<https://www.cedefop.europa.eu/pl/tools/vet-glossary/glossary/reconnaissance-des-resultats-dapprentissage>) löytyy seuraavanlainen jaottelu:

recognition of learning outcomes

A) **Formal recognition:** process of granting official status, by an accredited body, to knowledge, know-how, information, values, skills and competences of an individual through:

--- award of qualifications (certificates, diploma or titles);

---- validation of non-formal and informal learning;

---- grant of equivalence, credit units or waivers.

B) **Social recognition:** acknowledgement of value of knowledge, know-how, skills and competences of an individual by economic and social stakeholders.

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023: Suomeksi termit voisivat olla muodollinen tunnustaminen ja sosiaalinen tunnustaminen. Sosiaalisessa tunnustamisessa tunnustetaan osaamisen arvo (esim. työnantajan rekrytointiprosessi tai palkankorotus).

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023 - kysymys OKSA-jaokselle: Jatkuvan oppimisen sanastotyössä törmättiin Cedefopin määrittelyyn käsitteestä recognition of learning outcomes. Se on jaettu muodolliseen tunnustamiseen ja sosiaaliseen tunnustamiseen. OKSAssa halutaan ehkä määritellä vain muodollinen tunnustaminen. Mutta pitääkö käsite OKSAn näkökulmasta sisällään myös esimerkiksi tutkinnon myöntämisen tai minkä hyvänsä todistuksen tai suoritusmerkinnän antamisen? Entä osaamismerkin tai osaamistodistuksen antamisen? -- **Riina 5.11.23:** Kommentti vieti OKSA-jaoksen kysymystaulukkoon (ei käsitelty vielä)

Riina-terminologin kysymys OKM:läisille 5.11.2023: Voisiko määritelmässä puhua "tutkinnon ja tutkinnon osan" sijaan [osaamiskokonaisuudesta \(1\)](#)? Toisiko se mukaan kaikki tarvittavat koulutusjärjestelmäpuolen asiat: tutkinto, tutkinnon osa, opintojakso, moduuli...? Siis: "toimenpide, jossa henkilön osaamisen todetaan täyttävän osaamiskokonaisuuden (1) vaatimukset"?

Riina-terminologin kysymys OKM:läisille 5.11.2023: Onko siis tosiaan ajatus, että osaamisen tunnustamista on myös minkä hyvänsä todistuksen tai suoritusmerkinnän antaminen? Vrt. OKSAn 2. laitoksen määritelmä: "toimenpide, jossa opiskelijan osaaminen, joka vastaa suoritettavan tutkinnon perusteita, suoritettavan koulutuksen2 perusteita tai opetussuunnitelman2 mukaisia tavoitteita mutta on hankittu ja osoitettu toisessa yhteydessä sekä todennettu, sisällytetään osaksi tutkintoa"

65

todennettu osaaminen; sertifioitu osaaminen

määritelmä

osaaminen, josta on annettu *todistus (1)* tai jonka olemassaolo on muuten vahvistettu

huomautus

Osaaminen voidaan saavuttaa *koulutuksessa (2)*, jonkin organisaation palveluksessa työskennellessä tai muulla tavalla.

Osaaminen, joka on saavutettu esimerkiksi koulutusjärjestelmän mukaisessa *koulutuksessa (2)*, voidaan todentaa koulutusorganisaation myöntämällä *todistuksella (2)*. Työelämässä hankittu osaaminen voidaan todentaa esimerkiksi työnantajan antamalla *työtodistuksella*.

Osaaminen, joka on saavutettu muulla tavalla kuin koulutuksessa (2) tai palvelussuhteessa, voidaan todentaa esimerkiksi kolmannen osapuolen antamalla todistuksella (1). Esimerkiksi osaamisen, jonka henkilö on saavuttanut yrittäjänä toimimalla tai itseoppimalla, voivat todentaa vaikkapa henkilön tuotteita tai palveluita hankkineet asiakkaat.

Osaaminen voidaan tunnistaa, vaikkei sitä olisi todennettu, mutta ainoastaan todennettu osaaminen voidaan tunnustaa. Vrt. *osaamisen tunnistaminen* ja *osaamisen tunnustaminen*.

Käsitteen tunnus: c96

Helsingin kaupunki: Lisäys osaamisen todentamiseen todistuksella: Osaaminen voidaan todentaa myös esimerkiksi käytännön toiminnassa ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöissä.

Koulutuskuntayhtymä OSAO: Todennettu osaaminen (48): Voiko todennettu osaaminen olla muuta kuin toimivaltaisen viranomaisen todentamaa osaamista? vrt. osaamisen tunnustaminen

Opintokeskukset ry: 48 Todennettu osaaminen. Todennettua osaamista syntyy myös vapaassa sivistystyössä ja järjestötoiminnassa. Pohdittavaksi myös, olisiko tarpeellista mainita tämän yhteydessä myös arviointi ja miten arviointi nivoutuu todennettuun osaamiseen, pitäisikö arviointi löytyä sanastosta itsenäisenä sanana vai kuuluuko se jatkuvan oppimisen sanaston sijaan yleiseen koulutussanastoon

HAMK AOKK: Määritelmän tulee tunnistaa myös ammatillinen opettajankoulutus, joka ei tällä hetkellä ole tutkinto. Se tuottaa yleisen pedagogisen kelpoisuuden. Sen lisäksi ammatillisena opettajankoulutuksensa annetaan myös koulutusta ammatilliseksi erityisopettajaksi ja ammatilliseksi opinto-ohjaajaksi, mitkä tulee huomioida määritelmässä.

Mikko Hartikainen 2.10.23: Onko määritelmä liian tiukka muulla tavoin saavutetun osaamisen osalta? Eli todennetaanko muulla tavoin saavutettu osaaminen aina niin, että kolmas osapuoli on antanut osaamisen olemassaolosta todistuksen (1)? Vertaa *osaamisen tunnistaminen*, jonka määritelmässä sanotaan "muiden mahdollisten selvitysten perusteella" ja huomautuksessa sanotaan, että koulutusten ulkopuolella hankittu osaaminen "täytyy tunnistaa esimerkiksi keskustelujen avulla". Lisäksi *osaamisen tunnustamisen* kohdalla on todettu, että "Todentaminen voi tapahtua *esimerkiksi* opiskelijan esittämällä todistuksella (1)."

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: määritelmässä mainitun "todistuksen (1)" voidaan ajatella pitävän sisällään passit, kortit, portfolioit ym.

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: Esim. sellainen kielitaito, joka on hankittu puhumalla kieltä kotikielenä, voidaan osoittaa kokeella. Ottaako nykyinen käsitekuvaus tätä huomioon?

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: kuka todentamista odottaa? koulutuksen järjestäjä? työelämä (työtodistukset, koulutustiedot)? työtä tekemällä pystyy todentamaan työnantajalle mitä osaa tehdä

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: ovatko todennettu osaaminen ja osaamisen tunnustaminen sama asia?

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: Viimeinen huomautus "Osaaminen voidaan tunnistaa, vaikkei sitä olisi todennettu, mutta ainoastaan todennettu osaaminen voidaan tunnustaa." herätti kysymyksiä osassa työryhmää, tarkistettava näiden kolmen käsitteen väliset suhteet.

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: lainsäädännössä tämä termi/käsite esiintyy vain ammatillisen koulutuksen puolella

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: TE-puolella riittäisikö ajatella todistusten kautta, ei osaamisen todennettuuden?

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: OKSA käsittelee tämän ensin loppuun, sen jälkeen arvioidaan JO-sanaston puolella tarvitaanko käsite myös JO-sanaston puolelle ja tarvitaanko OKSAn tekemää kuvausta täydentää

Terminologin kysymys Petri Haltialle, Tomi Kytölälle ja Sanna Laiholle 19.10.2023: Kun vertaatte OKSAn 3. laitoksen käsittekuvausta ja JO-sanaston käsittekuvausta todennetulle osaamiselle, onko mielestänne ok julkaista käsite OKSAn 3. laitoksessa pelkästään ammatillisen koulutuksen näkökulmasta? (Näkökulmaa voidaan kyllä tarvittaessa laajentaa OKSAn 3. laitoksen julkaisemisen jälkeen.)

Terminologin kysymys Petri Haltialle, Tomi Kytölälle ja Sanna Laiholle 19.10.2023: Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmässä tuli esiin, tarvitaanko käsitettä todennettu osaaminen lainkaan, kun on määritelty käsite osaamisen tunnustaminen. Otatteko kantaa tähän? Vai voitaisiinko vain ohjata OKSAn käyttäjää niin, että jos hän hakee tietoa termillä todennettu osaaminen, hänet ohjattaisiin käsitteen osaamisen tunnustaminen kohdalle?

Petri H. 30.10.2023: ” Kysymykseni nyt on, käytetäänkö termiä todennettu osaaminen yleisesti jossain muualla kuin ammatillisen yhteydessä? Ellei, niin voisiko sen jättää pois jatkuvan oppimisen sanastosta? Tai, otetaan molemmissa sanastoissa määritelmäksi tuo ammatilliseen kytkeytyvä, ja lisätään huomautus jotenkin että ”Ammatillisen koulutuksen lisäksi termiä käytetään joskus laajemmassa merkityksessä tarkoittamaan mitä tahansa osaamista, josta on annettu todistus (1) tai joka on muuten vahvistettu.”

Sanna L. 30.10.2023: Menisin tässä vaiheessa [ainakin OKSAssa] tuolla ammatillisen muotoilulla, jonka olemme aiemmin katsoneet yhdessä. Nytkin siellä on mukana ohjaus käsitteen ”osaamisen tunnustaminen” äärelle. Toki tämä on vain minun mielipide.

7.2 Työ

66

ammatti

inventaarior_2023: 12.9. tarvitaan poikkihallinnollinen yhteisymmärrys

67

säännelty ammatti

inventaarior_2023: 12.9. vrt. pätevyteen ja kelpoisuuteen, lainsäädännössä hajanaisesti esitetty, vrt. hyvinvointialueiden kelpoisuuksiin (nimike ja kelpoisuus):

https://pohjanmaanhyvinvointi.fi/wp-content/uploads/2022/01/Kelpoisuussanto-Pohjanmaan-hyvinvointialueen-kuntayhtyma_kieli.pdf

Terminologi: ”säännellyllä ammatilla virkaa tai tehtävää, jonka aloittamisen tai harjoittamisen edellytyksenä on, että henkilö täyttää lainsäädännössä asetetut ammattipätevyyttä koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset” [1384/2015]

68

työllistyvyys

inventaarior_2023: anställbarhet/employability; 12.9. yksilön näkökulmasta tärkeä, ammatteihin liittyvä, määritelmä: ”Työllistyvyydellä tarkoitetaan yksilön kykyä löytää työtä, pysyä töis- sä ja edetä työurallaan. ” [https://www.aarresaari.net/wp-content/uploads/2020/11/Maistereiden-tyollistyvyys_tuominen_vaitoskirja.pdf]

”Tämä tutkielma käsittelee työllistyvyyden käsitettä ja sitä, miten se tosiasiallisesti vaikuttaa yksilön menestykseen työmarkkinoilla. Käsitteellä tarkoitetaan monenlaisia asioita, mutta sen ydinmerkitys on jonkinlaisessa joukossa yksilön ominaisuuksia, jotka auttavat yksilöä saamaan työtä ja pysymään työssä. Keskustelut inhimillisestä pääomasta ja elinikäisestä oppimisesta liittyvät käsitteeseen läheisesti. Työllistyvyys nähdään myös ominaisuutena, jonka väestötasoinen kehittäminen politiikkatoimin on mahdollista ja myös suotavaa.” [https://helda.helsinki.fi/items/f2909331-283f-4d06-881f-61117e0c4dbb]

69

työmahdollisuus

70

työpaikka; uusi työpaikka

71

työtehtävä

inventaarior_2023: 12.9. jos ei avointa työpaikka, etsitään työtehtäviä

7.3 Koulutus

72

pätevytymiskoulutus; pätevoittämiskoulutus; pätevoittävä koulutus; pätevyyskoulutus

määritelmä

1) *koulutus (1)*, jonka suorittaneella henkilöllä on muodollinen *pätevyys* tiettyihin tehtäviin

2) *koulutus (1)*, jonka suorittanut henkilö täyttää tietyt pätevyysvaatimukset

3) *koulutus (1)*, jonka suorittamalla henkilö osoittaa *pätevyytensä*

huomautus

Pätevytymiskoulutuksia järjestetään eri tarkoituksiin ja eri kohderyhmille:

1) Täydennyskoulutuksena tiettyihin tehtäviin siirryttäessä. Pätevoittävää koulutusta annetaan *täydennyskoulutuksena* esimerkiksi terveydenhuollon ammattihenkilöille, jotka siirtyvät työterveyshuollon tehtäviin, koska lainsäädännössä edellytetään tietynlaajuista työterveyshuollon koulutusta. (Kuuluuko myös hitsaaja-esimerkki tähän kohtaan?)

2) Ulkomailla suoritettua tutkinnon täydentämiseksi vastaamaan suomalaisia pätevyysvaatimuksia. Esimerkiksi ulkomailla tutkinnon suorittaneille sairaanhoitajille järjestetään pätevoitysmiskoulutuksia, jossa sairaanhoitaja voi näyttää aiemman osaamisensa ja täydentää vain puutteellista osaamistaan.

Käsitekaavio: [Täydennys - Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

KYSYMYKSET: Miten määritelmä pitäisi rajata - kaikkien pätevyteen johtavaan tai pätevyden osoittavaan vai tarvitaanko oma käsite ulkomaisen tutkinnon pätevoittämiseen ja Suomessa hankittua osaamista tai koulutusta täydentävään pätevyteen? Tarkoittaako 3. määritelmävaihtoehto samaa kuin 2 edellistä ("osoittaa pätevyytensä suorittamalla" = "koulutuksen suorittaneella on pätevyys")? Muodollinen pätevyys: "muodollista pätevyttä osoittavalla asiakirjalla jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antamia tutkintotodistuksia, todistuksia ja muita asiakirjoja pääosin yhteisössä suoritettua ammattiin johtaneesta koulutuksesta samoin kuin kolmannessa maassa jäsenvaltion kansalaiselle myönnettyjä asiakirjoja suoritettua ammattiin johtaneesta koulutuksesta;" [1384/2015(3§)]

KYSYMYKSET: Onko pätevoitysmiskoulutus aina **täydennyskoulutusta**? Vrt. Kielitoimiston sanakirja:

pätevoityä: tulla pätevä(mmä)ksi. Pätevoityi opettajan virkaan suorittamalla opetusharjoittelun.

Terminologi: Ainakin työterveyshuollon pätevoittävä koulutus on täydennyskoulutusta.

KYSYMYKSET: Onko ulkomailla tutkinnon suorittaneiden pätevoitysmiskoulutus eri käsite kuin Suomessa tutkinnon suorittaneiden pätevoittävä koulutus tai pätevyyskoulutus?

KYSYMYKSET: Tarkoittaako **pätevoitysmiskoulutus** tai **pätevoittämiskoulutus** vain ulkomaisen tutkinnon täydentämistä vastaamaan suomalaisia pätevyysvaatimuksia? Termejä käytetään sekä ulkomaisten tutkintojen että kotimaiseen koulutukseen tm. osaamiseen liittyvän pätevyden hankkimisen merkityksessä, joten googlauksen perusteella termiä käytetään molemmissa merkityksissä. Vrt. "Hitsaajan pätevoitysmiskoulutus" (standardin mukainen hitsaajan pätevyys) [LAPPIA] "Pätevoity opettajaksi Suomeen -pätevoitysmiskoulutus" [TP-palvelut], "Sairaanhoitajan pätevoitymisopinnot (Ulkomailla sairaanhoitajan tutkinnon suorittaneille)" [Metropolia]

KYSYMYKSET: Onko **pätevoittävä koulutus** synonyymi? Vrt. Kielitoimiston sanakirja; (ei löytynyt pätevoittää) **pätevoitä:** harv. tehdä pätevä(mmä)ksi. **Terminologi:** Esim. Työterveyslaitos järjestää pätevoittävää koulutusta (esim. Työterveyshuoltoon pätevoittävä koulutus asiantuntijoille (2 op)), joka on täydennyskoulutusta. Työterveyshuoltolaki 1383/2001 ja valtioneuvoston asetus (708/2013) edellyttää esim, että "Työterveyshuollon ammattihenkilöillä, terveydenhoitajalla, fysioterapeutilla ja työterveyshuollossa osa-aikaisesti (alle 20 tuntia viikossa) toimivalla lääkärillä, tulee olla vähintään 15 opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevoittävä koulutus kahden vuoden kuluessa siitä, kun hän siirtyy työterveyshuollon tehtäviin." [https://www.ttl.fi/koulutus/tyoterveyshuollon-osaajaksi]

KYSYMYKSET: Onko **pätevyyskoulutus** synonyymi: **FISE** Oy on rakennus-, LVI- ja kiinteistöalalla toimiva henkilöpätevyyskoulutus toteava ja niiden kehittämiseen keskittyvä yritys. FISE hyväksyy pätevyyskoulutuksia, jotka voivat olla lainsäädännön edellyttämiä, FISEn edellyttämiä, pätevyysjärjestelmien valmentavia tai muita pätevyyskoulutuksia hyödynnettäviä **täydennys- ja päivityskoulutuksia**. [https://fise.fi/patevyyskoulutusten-jarjestaminen/]; **Terveydensuojelulaki 763/1994, 49 d §:** "Edellä 49 §:n 1 momentissa tarkoitettua henkilön tulee **osoittaa pätevyytensä suorittamalla hyväksytysti sosiaali- ja terveysministeriön edellyttämä koulutus ja osaamistesti taikka hyväksyttämällä aiemmin koulutuksella tai työkokemuksella hankkimansa vastaava osaaminen**. Tarkempia säännöksiä pätevyden osoittamiseksi suoritettavan koulutuksen sisällöstä ja laajuudesta sekä edellytettävästä työkokemuksesta tai muusta osaamisesta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Edellä 49 c §:ssä tarkoitettu toimija arvioi henkilön pätevyden toimia ulkopuolisena asiantuntijana ja tekee merkinnän hyväksytystä pätevydestä ylläpitämäänsä julkiseen tietojärjestelmään sertifioinnin voimassaoloajaksi." [https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940763]

pätevyys = ominaisuus, joka ilmentää sitä, että henkilöllä on riittävä osaaminen, jota edellytetään tietyssä ammatissa toimimiseksi, työhön tai työtehtävään valituksi tulemiseksi tai työn tai työtehtävän hoitamiseksi [tämä sanasto] **pätevyysvaatimus** = vähimmäisvaatimus, joka pätevyyden hakijan tulee täyttää, jotta hänen pätevyytensä voidaan todeta [Rakennetun ympäristön pääsanasto]

Terminologi: Tarkista suhde muuntokoulutukseen, jonka määritelmään muutettuun 24.11.2023 yläkäsitteeksi täsmällisempi tutkintokoulutus.

73

ammattillinen uudelleen koulutus; uudelleen koulutus

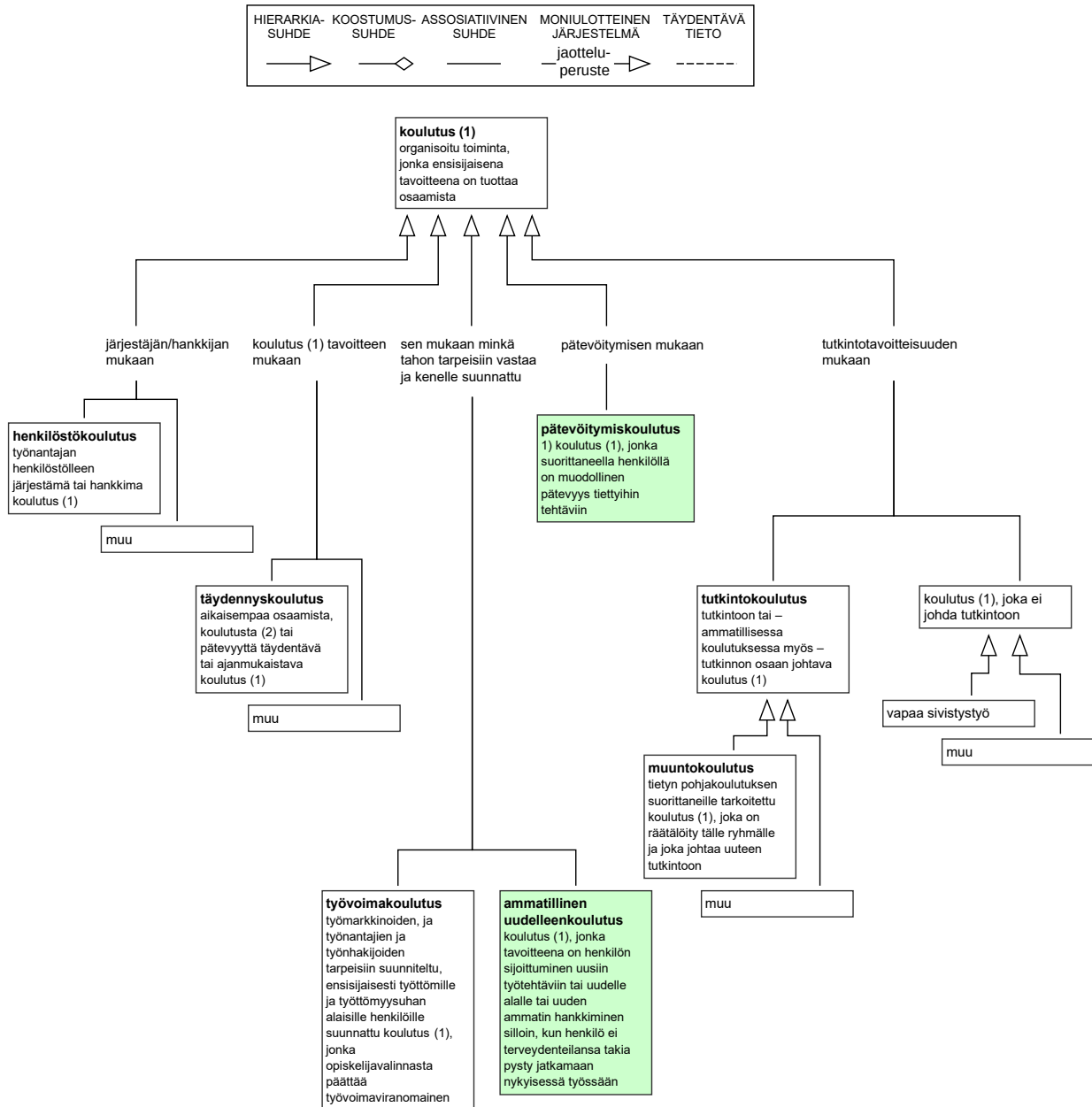
määritelmä

koulutus (1), jonka tavoitteena on henkilön sijoittuminen uusiin työtehtäviin tai uudelle alalle tai uuden ammatin hankkiminen silloin, kun henkilö ei terveydenteilansa takia pysty jatkamaan nykyisessä työssään

Käsitteekaavio: [Täydennys - Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

KYSYMYKSIÄ: Tässä on rajattu uudelleen koulutus nimenomaan "ammattillista uudelleen koulutukseksi" eli vain terveydellisistä syistä annettavaksi. Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjauksissa todetaan, että "Eriyisenä painopisteenä otetaan huomioon vähän koulutetut, **uudelleen koulutettavat** työttömät ja työttömyysuhan alla olevat." Onko tällainen "uudelleen kouluttaminen" kuitenkin **työvoimakoulutusta** eikä siinä merkityksessä pitäisi käyttää uudeen koulutus-termiä?

Kelan terminologinen sanasto, v. 6.1: Ammatillisena kuntoutuksena voidaan myöntää yleissivistävää peruskoulutusta, valmentavaa koulutusta sekä ammatillista peruskoulutusta, jatkokoulutusta ja uudelleen koulutusta. Lisäksi Kela voi myöntää kuntoutusrahaa oppisopimuskoulutuksen ajalta, kun ammatillisen kuntoutuksen myöntämisen edellytykset täyttyvät kuten koulutuksessa. Kuntoutusrahan maksaminen perustuu silloin oppisopimukseen eikä koulutusta koskevaan kuntoutuspäätökseen.; **ammattillinen kuntoutus** = kuntoutus, jolla pyritään turvaamaan työelämässä pysyminen tai mahdollistamaan sinne pääseminen tai palaaminen

Käsitekaavio 15. Täydennys - Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.

7.4 Oppiminen

74

formaali oppiminen; muodollinen oppiminen; virallinen oppiminen

en formal learning; structured learning

määritelmä

oppiminen, joka tapahtuu maan koulutusjärjestelmään kuuluvassa *koulutuksessa* (1)

huomautus

Koulutusjärjestelmä on määritelty Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) toisessa laitoksessa seuraavasti: ”kokonaisuus, joka kattaa Suomessa lakisääteisesti tarjottavan varhaiskasvatuksen ja *koulutuksen* (1) sekä tiedot koulutuksen (1) eri vaiheiden suorittamisjärjestyksestä ja mahdollisesta ikäsidonaisuudesta sekä koulutuksen (1) vaiheiden kestosta”.

Formaali oppiminen on julkisen hallinnon / *opetuksesta* vastaavien viranomaisten (?) tai julkisen hallinnon hyväksymien yksityisten toimijoiden organisoimaa. Formaali oppiminen johtaa *opetuksesta* vastaavien viranomaisten vahvistamien vaatimusten mukaisiin tutkintoihin tai oppimääriin.

Formaaliin oppimiseen luetaan esimerkiksi perusopetuksessa, toisen asteen koulutuksessa ja korkeakoulutuksessa sekä aikuiskoulutuksessa (?) tapahtuva oppiminen.

Käsitteen tunnus: c91

Käsittekaavio: [Oppiminen sen mukaan, miten organisoidusti tai spontaanisti tapahtuu](#)

Terminologi: 18.9.2023 tarvitaan työelämässä oppimisen käsitejärjestelmää varten (vrt. non-formaaliin ja informaaliin oppimiseen)

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 4.9.2020: Nämä (formaali, informaali ja non-formaali oppiminen) ovat EU:ssa käytettyjä käsitteitä

<http://www.young-adults.eu>: Formal learning refers to what takes place in the education and training system of a country. It is official, structured, organised by public organisations or recognised private institutions and results with formal certification and formal level of qualification which is recognised by relevant national educational authorities. Formal education is usually organised as full – time education and is organised as a continuous process with defined stages. Formal education encompasses primary, lower and upper secondary education, higher and university education that culminate in the achievement of a degree or a professional qualification or diploma or a recognised certification as well as adult education programmes.

Terminologin kysymys sanastotyöryhmälle 10.12.2020: Mikä olisi sopiva suomenkielinen termi (nimitys) tälle käsitteelle? Onko muodollinen oppiminen ok? Laitetaanko se ensisijaiseksi eli suositettavaksi termiksi? Entä mitä tehdään termimuodolle virallinen oppiminen, onko se "sallittava" synonyymi?

Terminologin kysymys sanastotyöryhmälle 10.12.2020: Miten määritelmää ja huomautuksia pitää muokata?

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 4.3.2021: tässä olennainen piirre myös, miten koulutus on rahoitettu (julkinen rahoitus)

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 4.3.2021: myös työvoimakoulutus on formaalia

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 4.3.2021: esim. kaavio ”Suomen koulutusjärjestelmä” kuvaa vain osan formaalista oppimisesta

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 4.3.2021: entä määritelmään ilmaus ”luvan saaneet kouluttajat”, joka sisältäisi eri hallinnonalat?

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 4.3.2021: mihin tätä samoin kuin non-formaali oppiminen - käsitettä tarvitaan jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmän kehittämisessä ja sanallistamisessa?

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 4.3.2021: käytössä kv-konteksteissa, esim. OECD, mutta entä Suomessa?

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 4.3.2021: käsitteet formaali, non-formaali ja informaali oppiminen voitaisiin rajata pois jatkuvan oppimisen sanastosta, määritellä vain OKSAssa ja viitata Jatkuvan oppimisen sanastosta sinne

Tero ja Riina -valmistelupalaveri 4.11.2021: nämä (formaali, non-formaali ja informaali) voitaisiin mahdollisesti lisätä OKSAan

OKSA-jaos 12.11.2021: liittyviä käsitteitä: pieni osaamiskokonaisuus ja osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

OKSA-jaos 12.11.2021: nämä käsitteet on määritelty EU-konteksteissa ja ovat vakiintuneet siellä, joten siinä mielessä näitä ei olisi tarvetta määritellä OKSAssa

OKSA-jaos 12.11.2021: lähtökohtaisesti ei lisätä OKSAan, mutta tästä päätöksestä voidaan peruuttaa jos tulee tarve

OKSA-jaos 10.6.2022 / Totti: Digivision lausunnolla olevassa valmisteluaineistossa on muun muassa käsitteet formaali oppiminen, nonformaali oppiminen ja informaali oppiminen. Olisiko nämä syytä määritellä myös OKSAssa? Digivision aineistoon lainatut kuvaukset eivät oikein vastaa OKSA-tyyppisiä määritelmiä. -- **Tuula:** Näitä käsitteitä oli ehdotettu OPH:n lausunnossa myös Jatkuvan oppimisen sanastoon. -- **Riina:** Nämä käsitteet olivat ensin ehdolla JO:n sanastoon, sieltä OKSAan, ja OKSA-jaoksessa todettiin että nämä (tai ainakaan informaali oppiminen) eivät kuulu OKSAn rajaukseen. -- **Ilmari:** Syytä kuitenkin ottaa esille nämä käsitteet jälleen, palataan.

Jatkuvan oppimisen sanaston lausuntokierros 2021-2022 / Helsingin yliopisto: Koulutus vs. itseopiskelu ts. miten käsite *koulutus* (1) suhtautuu osaamisen kasvattamiseen, kun opiskellaan itsenäisesti ei organisoidussa, formaalissa koulutuksessa? -- **Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 30.10.2023:** Palaute on hiukan epäselvä: mikä koulutus on ei-organisointua mutta formaalia? MOOCit? (MOOCit voivat olla formaalia koulutusta, formaalia koulutustarjontaa, mutta ei välttämättä organisointua. MOOCia voi käyttää esim. vain omana tietolähteenä.) Käsitellään tätä palautetta, kun käsitellään käsitteitä formal learning, non-formal learning ja informal learning (jälkimmäinen on suomeksi arkioppiminen, ja se on ei-organisointua). Riina vie palautteen OKSA-jaokseen. Huom. Yleensä puhutaan käsitteestä formal learning, muodollinen oppiminen, eikä siis formal education, mutta termiä formal education käytetään termin formal learning synonyymina.

Riina-terminologi 30.10.23: kopioitu tämä käsitetietue JO-sanaston työtiedostoon siellä määrittelemistä varten

Terminologi: JO-sanaston lausunto 2021-2022:: Digivisio 2030: Koulutuksen käsitelmä koulutus- ja opetustarjonnan mukaan: Koulutustarjonnan suhde koulutukseen tulisi määritellä myös jatkuvan oppimisen sanastossa. Luonnoksessa ei ole kuvattu koulutuksen käsitelmää koulutustarjonnan mukaan. Joissain korkeakouluissa koulutus- ja opetustarjontaa sekä sen organisaatioita ja/tai palveluja erotellaan dikotomisella jaolla tutkinto-opetus versus jatkuvan oppimisen tarjonta. Tätä jaottelua ei tulisi käyttää, koska jatkuva oppiminen sisältää myös tutkinto-opetuksen/tarjonnan. Ehdotamme että sanastotyöryhmä hyödyntää Digivisio 2030 -hankkeen määrittelemää jatkuvan oppimisen tarjonnan (eli koulutus- ja opetustarjonnan) rakennetta: 1) Koulutustarjonta (joka voidaan jakaa formaaliin ja semiformaaliiin koulutustarjontaan), 2) Muu tarjonta, 3) Muu sisältö. Tässä rakenteessa esim. tutkintoon johtava tarjonta kuuluu ryhmään formaali koulutustarjonta. (Lähde: https://wiki.eduuni.fi/download/attachments/218701549/P%C3%A4%C3%A4tietoryhm%C3%A4tietoaaineisto_13012022.jpg?version=1)

75

non-formaali oppiminen; epämuodollinen oppiminen; epävirallinen oppiminen

en non-formal learning

määritelmä

oppiminen, joka tapahtuu koulutukseksi (1) organisoidussa, mutta maan koulutusjärjestelmän ulkopuolisessa *koulutuksessa* (1)

huomautus

Non-formaali oppiminen on oppijan kannalta tavoitteellista.

Non-formaali oppiminen ei johda kansallisten opetuksesta vastaavien viranomaisten hyväksyntään tutkintoihin.

Non-formaalia oppimista tapahtuu esimerkiksi ase- ja siviilipalveluksessa sekä yksityisten koulutusjärjestäjien koulutuksissa (2).

Käsitteen tunnus: c93

Käsittekaavio: [Oppiminen sen mukaan, miten organisoidusti tai spontaanisti tapahtuu](#)

Terminologi: vrt. informaaliin oppimiseen (OKSA c92 luonnosteltuna)

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 4.9.2020: Nämä (formaali, informaali ja non-formaali oppiminen) ovat EU:ssa käytettyjä käsitteitä

Terminologin kysymys 22.9.2020: Mistä tietoa määritelmän pohjaksi?

Learning which is embedded in planned activities not explicitly designated as learning (in terms of learning objectives, learning time or learning support), but which contain an important learning element. Non-formal learning is intentional from the learner's point of view. It typically does not lead to certification. Source: Cedefop, 2003.

<http://www.young-adults.eu>: Non-formal learning is characterised by a deliberate choice of the person, which takes place outside of the systems mentioned above, in any organisation pursuing educational and training purposes, even volunteering, the national civil service, private social service and in enterprises. Thus, non – formal education is any type of structured and organised learning which is institutionalised, intentional and planned by an educational provider, but which does not lead to formal level of qualification recognised by the relevant national education authorities. People of all age groups can participate in non - formal education which can be offered through courses, workshops, seminars.

Terminologin kysymys sanastotyöryhmälle 10.12.2020: Mikä olisi sopiva suomenkielinen termi (nimitys) tälle käsitteelle? Onko epämuodollinen oppiminen ok? Laitetaanko se ensisijaiseksi eli suositettavaksi termiksi? Entä mitä tehdään termimuodolle epävirallinen oppiminen, onko se "sallittava" synonyymi?

Terminologin kysymys sanastotyöryhmälle 10.12.2020: Miten määritelmää ja huomautuksia pitää muokata?

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 4.3.2021: käsitteet formaali, non-formaali ja informaali oppiminen voitaisiin rajata pois jatkuvan oppimisen sanastosta, määritellä vain OKSAssa ja viitata Jatkuvan oppimisen sanastosta sinne

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 4.3.2021:

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H1222\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H1222(01)&from=EN)
epävirallinen ja arkioppiminen

Tero ja Riina -valmistelupalaveri 4.11.2021: nämä (formaali, non-formaali ja informaali) voitaisiin mahdollisesti lisätä OKSAan

OKSA-jaos 12.11.2021: liittyy jatkuvaan oppimiseen

OKSA-jaos 12.11.2021: liittyviä käsitteitä: pieni osaamiskokonaisuus ja osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

OKSA-jaos 12.11.2021: nämä käsitteet on määritelty EU-konteksteissa ja ovat vakiintuneet siellä, joten siinä mielessä näitä ei olisi tarvetta määritellä OKSAssa

OKSA-jaos 12.11.2021: lähtökohtaisesti ei lisätä OKSAan, mutta tästä päätöksestä voidaan peruuttaa jos tulee tarve

OKSA-jaos 10.6.2022 / Totti: Digivision lausunnolla olevassa valmisteluaineistossa on muun muassa käsitteet formaali oppiminen, nonformaali oppiminen ja informaali oppiminen. Olisiko nämä syytä määritellä myös OKSAssa? Digivision aineistoon lainatut kuvaukset eivät oikein vastaa OKSA-tyyppisiä määritelmiä.

Riina-terminologi 30.10.23: kopioitu tämä käsitteetietue JO-sanaston työtiedostoon siellä määrittelemistä varten

76

informaali oppiminen; arkioppiminen

en informal learning

määritelmä

oppiminen, joka tapahtuu arkipäivän toiminnassa ja ympäristöissä, joita ei ole organisoitu erityisesti *koulutukseksi* (1)

huomautus

Informaali oppiminen ei oppijan kannalta ole välttämättä tavoitteellista.

Informaalia oppimista tapahtuu esimerkiksi arkielämän erilaisissa vuorovaikutustilanteissa: työssä, perheen tai suvun kesken ja vapaa-ajalla.

Käsitteen tunnus: c92

Käsitteekaavio: [Oppiminen sen mukaan, miten organisoidusti tai spontaanisti tapahtuu](#)

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 4.9.2020: Nämä (formaali, informaali ja non-formaali oppiminen) ovat EU:ssa käytettyjä käsitteitä

Cedefop Terminology of European education and training policy,

http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4064_en.pdf (21.9.2011): "Learning resulting from daily activities related to work, family or leisure. It is not organised or structured in terms of objectives, time or learning support. Informal learning is in most cases unintentional from the learner's perspective. (...) informal learning outcomes do not usually lead to certification but may be validated and certified in the framework of recognition of prior learning schemes; (...) informal learning is also referred to as experiential [IATE:1404130] or incidental/random learning."

<http://www.young-adults.eu>: Informal learning, lastly, is also developed whether or not there is a deliberate choice and is realised in the performance, by any person, of activities in everyday situations and interactions that take place in them, within the context of work, family and leisure, i.e. it is without external support and is not institutionalised. In the educational process, therefore, the soft dimensions come into play such as teaching styles and management of interactions that enable, especially those who do not have access to the resources that allow them to be active and able participants, to make use of knowledge to achieve their personal ambitions. Furthermore, this also attenuates or reinforces motivations, expectations, intentions, self-representations and practices of inclusion and exclusion, discrimination and social hierarchisation.

Terminologin kysymys sanastotyöryhmälle 10.12.2020: Mikä olisi sopiva suomenkielinen termi (nimitys) tälle käsitteelle? Onko arkioppiminen ok? Laitetaanko se ensisijaiseksi eli suositettavaksi termiksi?

Terminologin kysymys sanastotyöryhmälle 10.12.2020: Miten määritelmää ja huomautuksia pitää muokata?

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä 4.3.2021: käsitteet formaali, non-formaali ja informaali oppiminen voitaisiin rajata pois jatkuvan oppimisen sanastosta, määritellä vain OKSAssa ja viitata Jatkuvan oppimisen sanastosta sinne

Tero ja Riina -valmistelupalaveri 4.11.2021: nämä (formaali, non-formaali ja informaali) voitaisiin mahdollisesti lisätä OKSAan

OKSA-jaos 12.11.2021: liittyy jatkuvaan oppimiseen

OKSA-jaos 12.11.2021: liittyviä käsitteitä: pieni osaamiskokonaisuus ja osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

OKSA-jaos 12.11.2021: nämä käsitteet on määritelty EU-konteksteissa ja ovat vakiintuneet siellä, joten siinä mielessä näitä ei olisi tarvetta määritellä OKSAssa

OKSA-jaos 12.11.2021: lähtökohtaisesti ei lisätä OKSAan, mutta tästä päätöksestä voidaan peruuttaa jos tulee tarve

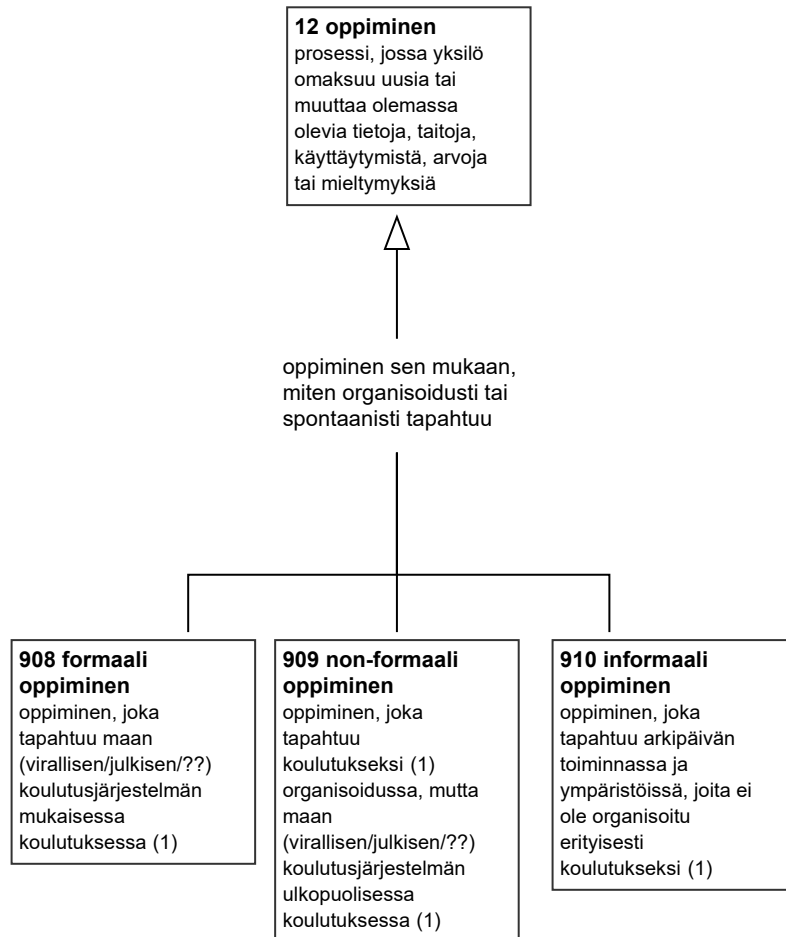
OKSA-jaos 10.6.2022 / Totti: Digivision lausunnolla olevassa valmisteluaineistossa on muun muassa käsitteet formaali oppiminen, nonformaali oppiminen ja informaali oppiminen. Olisiko nämä syytä määritellä myös OKSAssa? Digivision aineistoon lainatut kuvaukset eivät oikein vastaa OKSA-tyyppisiä määritelmiä.

Riina-terminologi 30.10.23: kopioitu tämä käsitteetietue JO-sanaston työtiedostoon siellä määrittelemistä varten

77

oppimisvaikeus

Terminologi: 12.9. JOD-filtrit, tarvitaan jos ei ole määritelty, Tilastokeskus? OPH:lla määritelmä, erityyppisiä ja -tasoisia oppimisvaikeuksia - onko ryhmäkäsité vai voidaanko tarkastella yksittäistä vaikeutta?

Käsitekaavio 16. *Oppiminen sen mukaan, miten organisoidusti tai spontaanisti tapahtuu.*

7.5 Osaamiskokonaisuuksia

78

pieni osaamiskokonaisuus; piensuoritus (uudistermi)

mieluummin kuin: mikrosuoritus

ei: mikromeriitti; mikrotutkinto

hakusana: lyhyt oppimissisältö; mikro-oppiminen; pieni tietopala

sv mikromerit (1)

en micro-credential (1)

search term: micro learning content; micro learning

määritelmä

tutkintoa suppeampi määrä opintoja tai hankittua osaamista, johon liittyvät *osaamistavoitteet* (1) on kuvattu, jonka laajuus on määritetty, joka on arvioitu (ks. *arviointi* (2)) luotettavasti ja josta annetaan *oppijan* omistuksessa ja hänen jaettavissaan oleva, sähköisesti hyödynnettävissä oleva *todistus* (2)

huomautus

Määritelmä perustuu EU:n neuvoston suositukseen eurooppalaisesta lähestymistavasta pieniin osaamiskokonaisuuksiin elinikäisen oppimisen ja työllistyvyyden tukemiseksi (14.6.2022).

Määritelmässä mainittu ”todistus” viittaa EU:n neuvoston edellä mainitun suosituksen mukaiseen todistukseen, ks. *todistus pienestä osaamiskokonaisuudesta*.

EU:n neuvoston näkökulmasta pieniä osaamiskokonaisuuksia voi tarjota mikä hyvänsä toimija, esimerkiksi koulutusalan toimija, julkisen hallinnon tai elinkeinoelämän organisaatio, työmarkkinajärjestö tai kansalaisjärjestö.

EU:n neuvoston suosituksen mukaan termillä micro-credential viitataan paitsi opinto- tai osaamissisältöön, myös siitä annettavaan todistukseen eli *todistukseen pienestä osaamiskokonaisuudesta*.

Yllä annettu määritelmä on yhteensopiva eurooppalaisen korkeakoulutusalueen (EHEA) asiakirjan Common Framework for Micro-credentials in the EHEA (maaliskuu 2022) kanssa.

Eurooppalaisen korkeakoulutusalueen (EHEA) edellä mainitun asiakirjan mukaan

- pienet osaamiskokonaisuudet ovat *korkeakoulujen* (1) tarjoamia tai niiden tunnustamia

- pienen osaamiskokonaisuuden laajuus on välillä 1–59 (ECTS-mitoituksen mukaista)

opintopistettä (2)

- pienillä osaamiskokonaisuuksilla tulee olla EHEA-viitekehyksen perustuvassa kansallisessa viitekehyksessä (QF-EHEA) määritellyt *osaamistavoitteet* (1) sekä ECTS-järjestelmän mukaisina *opintopisteinä* määritetty mitoitus

- pienten osaamiskokonaisuuksien tulee olla arvioituja (ks. *arviointi* (2)) ja

- pienten osaamiskokonaisuuksien laadunvarmistuksen tulee olla eurooppalaisten korkeakoulutuksen laadunvarmistusstandardien ja -ohjeiden (ESG) mukaista.

Korkeakoulujen (1) *opintokokonaisuudet* (2) ja *moduulit* (2) ovat pieniä osaamiskokonaisuuksia, mikäli niistä saa määritelmässä mainitut kriteerit täyttävän todistuksen (1). (Vrt. esimerkiksi *opintosuoritusote*.)

Suomessa *korkeakoulujen* (1) tarjoamia pieniä osaamiskokonaisuuksia voivat olla esimerkiksi *tutkintokoulutukseen* kuuluvat *opintokokonaisuudet* (2) ja *opintojaksot* sekä *erikoistumiskoulutukset*, *avoimen korkeakouluopetuksen* opinnot, *täydennyskoulutuksena* suoritettavat *opintokokonaisuudet* (2) sekä maksullinen täydennyskoulutus.

Kaikkia *korkeakoulujen* (1) pieniä osaamiskokonaisuuksia voidaan pitää *moduuleina* (2), mutta kaikki moduulit (2) eivät täytä pienten osaamiskokonaisuuksien rakennepiirteitä.

Ammatillisen koulutuksen tutkinnon osat ovat pieniä osaamiskokonaisuuksia, mikäli niistä saa määritelmässä mainitut kriteerit täyttävän todistuksen (1).

Pienissä osaamiskokonaisuuksissa voidaan hyödyntää esimerkiksi lyhyitä oppimissisältöjä (engl. micro learning content) tai mikro-oppimista (engl. micro learning).

pieni osaamiskokonaisuus: Termi pieni osaamiskokonaisuus on Opetus- ja koulutussanastossa annettu termisuositus. Koulutuksen kentällä käsitteestä käytetään vaihtelevia nimityksiä.

mikrotutkinto: Eräiden EU-tekstiluoennosten suomenkielisissä käännöksissä on käytetty termiä mikrotutkinto, mutta sen käyttöä ei suositella muissa yhteyksissä, sillä pieni osaamiskokonaisuus ei ole *tutkinto*.

Käsitteen tunnus: c1795

Luokka: <ammattillinen koulutus>, <vapaa sivistystyö>, <korkeakoulut>, <yleinen/yhteinen>

Inventaario_2023: luonnosteltu JO-sanastotyössä. 12.9. priorisidaan OKM:n työ (selvitetään), 4.9.

Markku: tarvitaan myös JO-sanastossa, vapaan sivistystyön näkökulma puuttuu OKSAn määritelmästä, joten kannattaa kehittää JO:ssakin

inventario_2023: lyhytkoulutus (Apukäsite): 12.9. vrt. pieniin osaamiskokonaisuuksiin, lyhytkoulutus

viittaa keston (olisiko lyhytkoulutus korvautumassa pienillä opintokokonaisuuksilla?), ei ole laindäännön tai viranomaisten käyttämä termi; epämääräinen termi ja käsite toistaiseksi ja ehkä vaikea määritellä. Tähän liittyvää kaaviota (Koulutus 1 ja 2 tutkintotavoitteisuuden mukaan) pitää muokata. Ks. esim. <https://www.osao.fi/tietoa-hakemisesta/koulutustarjonta/patevyydet-kortit-ja-lyhytkoulutukset/>

inventaarior_2023: MOOC (massive open online course): 12.9. vrt. pieniin osaamiskokonaisuuksiin, lyhytkoulutus viittaa keston (olisiko lyhytkoulutus korvautumassa pienillä opintokokonaisuuksilla?), ei ole laindäännön tai viranomaisten käyttämä termi; epämääräinen termi ja käsite toistaiseksi ja ehkä vaikea määritellä. Tähän liittyvää kaaviota (Koulutus 1 ja 2 tutkintotavoitteisuuden mukaan) pitää muokata. Ks. esim. <https://www.osao.fi/tietoa-hakemisesta/koulutustarjonta/patevyydet-kortit-ja-lyhytkoulutukset/>

Jatkuvan oppimisen sanaston lausuntokierros 2021 / Työväen Sivistysliitto: Tässä yhteydessä (luku osaamiskokonaisuudet) olisi syytä määritellä myös, miten kutsutaan suomeksi niin sanottuja pieniä osaamiskokonaisuuksia (micro credentials), jotka eivät välttämättä ole tutkinnon osia. Jos ne ovat suomeksi vain osaamiskokonaisuuksia, tulee käsitettä määriteltäessä huomioida, että ne voivat olla myös esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitoksen tarjoamia, johonkin osaamistarpeeseen vastaavia kokonaisuuksia, jotka eivät liity kansalliseen tutkintojen viitekehukseen. Käsitekaavion kohdalla käy kyllä ilmi, että voi olla myös sellaisia osaamiskokonaisuuksia, joiden osaamistavoitteista ei säädetä laissa eikä säädetä tai määrätä lain nojalla tai jota ei ole sijoitettu kansalliseen osaamisen tasoa kuvaavaan viitekehukseen. Työväen Sivistysliitto ehdottaa, että tämä ajatus näkyisi selvemmin myös itse käsitteen määrittelykohdalla.

Jatkuvan oppimisen sanaston lausuntokierros 2021 / Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Osaamiskokonaisuuden käsitteeseen tältä osin olisi hyvä jotenkin liittää personoitu osaamisen kokonaisuus, jossa monet eri osatekijät muodostavat yksilöllisen osaamisen kokonaisuuden. Käsitteessä ja kaaviossa korostuvat muodolliset, määritellyt osaamiskokonaisuudet - pienet osaamisotiot, jotka ovat ymmärryksen ja usein esim. työelämävalmiuksien ja -osaamisen kannalta merkityksellisiä jäävät tässä tarkemmin huomioimatta. Jatkuvan oppimisen kannalta niiden merkitys on kuitenkin usein erittäin suuri.

Jatkuvan oppimisen sanaston lausuntokierros 2021 / Helsingin yliopisto: Pitäisikö tässä yhteydessä (käsite osaamiskokonaisuus 1) tai omana kohtanaan määritellä mikro-osaamiskokonaisuus, 'micro-credential'.

Jatkuvan oppimisen sanaston lausuntokierros 2021 / TIEKE ry: Osaamiskokonaisuuksien osalta on hyvä määritellä myös micro-credentialit tai pienet osaamiskokonaisuudet. Ne eivät välttämättä ole tutkinnon osia, mutta vastaavat ajankohtaisiin osaamistarpeisiin. On hyvä huomioida, että pienet osaamiskokonaisuudet ovat usein vapaan sivistystyön toimijoiden tarjoamia.

Jatkuvan oppimisen sanaston lausuntokierros 2021 / Jyväskylän yliopisto: Olisi hyvä tarkentaa, miten käsite "osaamiskokonaisuus" suhteutuu käsitteeseen "pieni osaamiskokonaisuus" / micro-credential, ja myös käsite "pieni osaamiskokonaisuus" olisi hyvä lisätä sanastoon.

79

osaamistiedon kerrytettävyy

en stackability

inventaarior_2023: 12.9. ei määritellä omana käsitteenään vaan pienten osaamiskokonaisuuksien kohdalla huomautuksessa (ehkä), stackability

Vapaa Sivistystyö ry: koulutus (2):n kohdalla näkyy "kokonaisuus", joka selventää suomenkielisen koulutus-sanana erilaiset konnotaatiot. Miksi ei arkikielessä käytetty koulutuksen kasautuminen näy? -- **Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023:** Viitataan tässä lausunnossa stackability-käsitteeseen? Sana kasautuminen ei anna ehkä oikeaa mielikuvaa, se kuulostaa ilmiöltä jossa koulutusta kertyy eniten niille joilla jo on ennestään paljon koulutusta. Termiä kerrytettävyy käytetty ainakin joissain EU-dokumenttien käänöksissä

80

osaamistiedon siirrettävyy

en portability

inventaarior_2023: 12.9. ei määritellä omana käsitteenään vaan pienten osaamiskokonaisuuksien kohdalla huomautuksessa (ehkä)

7.6 Opetus, ohjaus ja valmennus

Terminologit Riina Kosunen ja Mari Suhonen ehdottavat 25.9.2023, että opetukseen, ohjaukseen,

valmennukseen ja neuvontaan liittyviä käsitteitä koskeva lausuntopalaute käsitellään loppuun vasta Jatkuvan oppimisen sanaston jatkotyön vaiheessa, joka käynnistyy marraskuussa 2023. Perusteena se, että Jatkuvan oppimisen sanaston ohjauskäsitteistö pohjautuu osittain OKSAn ohjauskäsitteistöön, ja OKSAn ohjauskäsitteistöön on havaittu tarvetta tehdä tarkistusta ja sekä mahdollisesti muokkauksia ja täydennyksiä (muun muassa ammatillisen koulutuksen Karkki-sanastohanke). Vaikuttaisi järkevältä, että OKSA-jaos pohtisi OKSAn ohjauskäsitteistön kuntoon ennen kuin vastaavia käsitteitä käsitellään Jatkuvan oppimisen sanaston puolella.

81

opetus

sv undervisning (1)

en teaching (1); instruction (1); < education (2)

määritelmä

vuorovaikutukseen perustuva toiminta, jonka tavoitteena on *oppiminen*

huomautus

Opetuksella ja kasvatuksella on osin yhteneväisiä tavoitteita.

Englannin käsite education on laajempi kuin suomen opetus, niin että termillä education viitataan opetuksen lisäksi muun muassa kasvatukseen, *koulutukseen (1)* ja sivistykseen.

Käsitteen tunnus: c149

Käsitteekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

82

<jatkuva oppiminen>

ohjaus

en guidance

määritelmä

UUSI LUONNOS: vuorovaikutukseen ja neuvotteluun perustuva toiminta, jossa oppijaa autetaan harkitsemaan ja kokeilemaan opiskeluun tai työelämään liittyviä mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja ja tekemään niihin liittyviä päätöksiä

AIEMPI LUONNOS: toiminta, jossa autetaan määrittämään opintoihin tai työelämään liittyviä mahdollisuuksia ja tavoitteita tai saavuttamaan tällaisia tavoitteita

huomautus

Ohjauksessa voidaan auttaa yksilöä, ryhmää tai esimerkiksi organisaatiota.

Ohjaus on luonteeltaan neuvottelua, ja lopulliset päätökset tekee ohjattava itse.

Esimerkiksi ammatinvalinnanohjaukseen voi sisältyä testejä, joiden tuloksista ohjattava saa palautetta.

Tavoitteet voivat olla ohjattavan omia tai tulla ulkoapäin (esimerkiksi *koulutuksen (2)* yhteydessä opetussuunnitelman perusteista).

Esimerkkejä jatkuvan oppimisen kontekstissa annettavasta ohjauksesta ovat oppilaanohjaus, opinto-ohjaus, *työpaikalla järjestettävä ohjaus*, *ammatinvalinta- ja uraohjaus* sekä työnohjaus.

Ohjausta voi tapahtua elämän eri vaiheissa, vrt. *elinikäinen ohjaus*.

Ero käsitteiden ohjaus ja valmennus välillä voidaan karkeistetusti ilmaista toteamalla, että ohjaus (1) vastaa ensisijaisesti kysymykseen ”mitä” ja *valmennus* ensisijaisesti kysymykseen ”miten”. Ohjauksessa (1) on siis tavallisesti mukana tavoitteen määrittäminen, täsmentäminen tai valitseminen, kun taas valmennuksessa pääasiassa harjoitellaan jotakin taitoa.

Vrt. opetushallinnon alalla käytettävät käsitteet *ohjaus*

(<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c1637>) ja *oppilaanohjaus/opinto-ohjaus*

(<http://uri.suomi.fi/terminology/oksa/c902>).

Käsitteen tunnus: c84

Käsitteekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Tämän käsitteen huomautuksessa on erityisen hyvin selkeytetty käsitteen sisältöä käytännön tasolla.

Etelä-Savon ELY: Ohjaus-käsitteen esimerkeissä ja käsittekaaviossa on hyvä mainita tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut. Tässä kohtaa ohjaus tarkoittaa syvällisintä vuorovaikutusta vähintään kahden ihmisen välillä. En käyttäisi termiä kohde tai ohjattava vaan pikemminkin ohjausta haluava tai ohjausta tarvitseva, sillä kyse on luonnollisesta henkilöstä tai luonnollisten henkilöiden ryhmittymästä tai juridisesta oikeushenkilöstä. Kyse on subjektiivisesta oikeudesta tehdä valintoja koulutuksesta, urasta ja muista elämäntilanteisiin liittyvistä ratkaisuista. Ohjauksen tehtävänä on auttaa ja tukea, ja siihen voi kuulua myös valmennusta muistuttavia työtapoja ja taitojen harjoittelua. Tässä mielessä valmennus ja ohjaus myös ovat lähellä toisiaan ja voivat tarkoittaa jopa samaa. Valmennus kyllä voi tarkoittaa vastausta miten, mutta niin voi myös ohjaus, kun se on riittävän tavoitteellista, syvällistä tai pitkäkestoista. Konteksti kertoo, millaisesta ohjauksesta ja sen laajuudesta tai syvyydestä on kyse.

Kuusamon kaupunki: Ohjauksen määritelmä kaipaa muokkausta. Tässä joitakin ajatuksia: Ohjauksen määrittelyssä voisi mainita ajan ja huomion antamisen ohjattavalle. Ohjauksen tavoitteena on tukea henkilön toimijuutta eli taitoa suunnitella, toteuttaa ja arvioida omaa toimintaansa.

Kuusamon kaupunki: Esimerkkinä ammatinvalinnanohjauksessa mainittiin testit. Mitä testeillä tarkoitetaan? Kaikilla ei ole oikeutta testejä tulkitä. Tarvitaanko esim. ammatinvalintapsykologin pätevyys?

Kuusamon kaupunki: Ohjaus on luonteeltaan neuvottelua. Olisiko käsite ”keskustelevaa” parempi? Ohjauksessa käydään läpi myös käsitettä ”miten”. On erilaisia mahdollisuuksia saavuttaa ”mitä”.

Kuusamon kaupunki: Opinto-ohjaus on jatkuvan oppimisen kannalta niin olennainen ja laajasti eri kouluasteilla käytössä oleva termi, että se tulisi määritellä erikseen sanastossa. -> **Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsitteilykokous) 18.9.2023:** Riittää, että opinto-ohjaus on määritelty OKSassa

Tietojohtaminen: Ohjaus-termin, mukaan luettuna vertaisohjaus, määritelmän näkökulma on pikemminkin opetuksen, ei oppimisen.

Goyal Lea: Elinikäisen ohjauksen alla tehty jako ohjaukseen, valmennukseen ja opetukseen on hämmentävä. Elinikäinen ohjaus nykypuheessa sisältää sekä ohjauksen tunnistamaan tarpeensa ja päämääränsä koskien opiskelua, työhön sijoittumista tai elämän hallintaa että tuen tavoitteiden

saavuttamiseen ja tämän lisäksi urahallintakyvyn/ tulevaisuuslukutaidon kehittämisen. Jos ohjaus määritellään vain tueksi tarpeiden määrittelyssä, se kaventaa nykyistä puhetapaa huomattavasti. Kun valmennustoiminta määritellään siten, että kohdetta autetaan saavuttamaan tavoitteensa ja lisäämään osaamistaan opintoihin tai työllistymiseen liittyvässä aiheessa ohjaamalla kohteen toimintaa käytännössä, niin se ottaa ison osan elinikäisen ohjauksen siällöstä. Tulevaisuuteen suuntautuva elinikäinen ohjaus tarkoittaa myös uraohjaustaitojen kehittämistä, mitä taas käsittekartassa ei ole mainittu ollenkaan. Ehdotan että ohjauksen termi pidetään laajana, valmennus voi olla erilaista, eri tarkoituksiin tarkoitettua taitojen lisäystä, mikä kulloinkin määritellään erikseen. Pidetään termien sisältö myös kansainvälisiä käsitteitä vastaavina: Life long guidance.

Suomen Opiskelija Allianssi - OSKU ry: Pidämme [sanaston] sisältöä pääosin oikeanlaisesti kuvailtuna, mutta useassakin kohdassa käytetty 'ohjaus'- termi kaipaa täsmennystä. Oppilaanohjaus viittaa perusopetukseen, ja esimerkiksi opinto-ohjaus vaatii erilaisen pätevyyden kuin pelkästään ohjaajana toimiminen. On tärkeää, että käsitteet ovat selkeät ja yhdenmukaiset eivätkä aiheuta ongelmia esimerkiksi erilaisten liitelakien valmistelussa.

OAJ: Oppilaanohjaus on perusopetuksen termi, jota ei käytetä aikuisten koulutuksessa. Siksi ko. termi tulee jättää pois. Opintojen ohjausta voivat antaa vain kelpoiset henkilöt (kohta 52, *kelpoisuus*). Tämän tulee näkyä määrittelyssä. Kun *työpaikalla tapahtuvaa ohjausta* on määritelty kohdassa 29. työpaikka- tai oppilaitosohjaajan tehtäväksi, ei oppilaitoksessa tapahtuvalle ohjaukselle eikä myöskään *opetukselle* (36.) ole määritelty tekijää.

Vihtari Kalle: Ohjauksesta puhuttaessa olisi hyvä miettiä opinto-ohjauksen, uraohjauksen, jälkiohjauksen ja elinikäisen ohjauksen käsitteellinen hierarkisuus. -> **Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 18.9.2023:** uraohjaus on tulossa käsittelyyn jatkotyössä. Palataan opinto-ohjauksen ja elinikäisen ohjauksen käsitesuhteisiin myöhemmin.

Nykänen Maija: On monia ammatteja ja viranomaistoimintoja, joissa tavoitteena on esimerkiksi kansalaisten elämänhallinnan parantuminen ja käyttäytymisen muutokset, uusien tietojen ja taitojen ym. omaksuminen eli oppiminen, elinikäinen oppiminen ja toiminta perustuu vuorovaikutukseen. Näitä ammatteja eikuitenkaan nimetään opetuksen ammateiksi vaan esimerkiksi ohjauksen ammateiksi. Käsitteeseen ohjaus sisältyy myös oppimisen prosessi ja siten myös opetus.

Bildningsalliansen: Vad gäller begreppet "ohjaus" kan man på svenska använda både ordet handledning och vägledning. Vid översättning är det viktigt att beakta de olika begreppens innebörd. En översättning kan också behöva en diskussion kring innebörden av orden och en jämförelse vilka begrepp och innebörd som sätts på orden i andra nordiska länder.

Terminologin kommentti: - ohjaus-käsite OKSAssa ei sisällä eksplisiittisesti tavoitteiden määrittämistä, siinä puhutaan tiedoista, neuvoista ym., joka kaikki auttaa tavoitteiden _saavuttamista_. Pitäisikö myös tavoitteiden määrittäminen ottaa mukaan?

83

<työelämä- ja elinkeinopalvelut>

valmennus

en coaching

määritelmä

toiminta, jossa henkilöä tai yhteisöä ohjataan ja autetaan ottamaan käyttöön ja tekemään sellaisia käytännön toimia, jotka auttavat henkilöä tai yhteisöä etenemään kohti asetettua opintoihin, työllisyyteen tai yhteisön toiminnan kehittämiseen liittyvää tavoitetta

huomautus

Valmennusta annetaan esimerkiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) mainittuina palvelutuotteina. Työ- ja elinkeinoviranomaisen tarjoamissa valmennuksissa henkilöasiakas voi hakea ohjatusti työtä (työnhakuvalmennus), suunnitella omaa koulutuspolkuaan ja työuraansa (uravalmennus) tai saada henkilökohtaista tukea työhön pääsemisessä (työhönvalmennus).

Ero käsitteiden *ohjaus* ja valmennus välillä voidaan karkeistetusti ilmaista toteamalla, että ohjaus (1) vastaa ensisijaisesti kysymykseen ”mitä” ja valmennus ensisijaisesti kysymykseen ”miten”. Ohjauksessa (1) on siis tavallisesti mukana tavoitteen määrittäminen, täsmentäminen tai valitseminen, kun taas valmennuksessa pääasiassa harjoitellaan jotakin taitoa.

Käsitteen tunnus: c108

Käsitekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

Helsingin kaupunki: Valmennus-termiä käytetään monilla eri aloilla, ja tulisi tarkentaa, mitä tässä yhteydessä tarkoitetaan.

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Lisäyksenä rooli ja vastuut

Nykänen Maija: Onko osaamisen lisääminen oppimista vai jotakin enemmän tai vähemmän. Onko taidon harjoittelu oppimista. Osaamisen lisäämisen määrittely suhteessa oppimiseen ja osaamisen lisäämisen auttaminen suhteessa opetukseen on selkiinnyttävä ja lisättävä.

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO:

Valmennuksen osalta ei voi puhua kohteesta, sopisiko valmennettava(kin) paremmin? Kyse on toiminnasta, jossa itse tavoitteensa asettanutta valmennettavaa autetaan valmennuksellisin keinoin saavuttamaan omat tavoitteensa. Valmennukseen voi sisältyä opettamista (teoreettisen ymmärryksen rakentamiseksi), ohjausta (tavoitteiden kirkastamiseksi) ja käytännön työn opastusta (käytännön työstä selviytymisen avuksi). Valmennukseen sisältyy ohjausta tiiviimmin tavoitteiden määrittäminen ja niiden saavuttamisen arviointi. Valmennuspalveluiden eritasoisuus olisi myös hyvä todeta - jokaisen yksilön tavoitteet ovat henkilökohtaisesti asetettuja. Työelämässä usein tietenkin kyse voi olla myös erilaisten joukkueiden asettamista tavoitteista (yritys, osasto tai tiimi). -- **Riina 14.9.2023:** Sopisiko kohteen sijaan osallistujat? Tosin kyllähän myös valmentaja on valmennukseen osallistuja, vai? (Ja ohjaaja on ohjaukseen osallistuja?)

Varsinais-Suomen ELY: Sanaston kohdassa valmennus on TE-palveluihin sisältyvä työhönvalmennus kuvattu turhan kapeasti: ”Työhönvalmennuksessa voi kehittää valmiuksiaan toimia työelämässä.” TE-toimiston tarjoamassa työhönvalmennuksessa pääpaino on kuitenkin työpaikan etsimiseen ja työhön pääsemiseen liittyvässä neuvonnassa ja tuessa, eikä niinkään sanaston esiin ottamassa työelämävalmiuksien kehittämisessä.

Keva: Tarkennukset: Valmennus on tavoitteelliseen vuorovaikutukseen perustuvaa oppimista mahdollistavaa toimintaa. Vuorovaikutuksen laatu vaikuttaa valmennuksen tuloksellisuuteen. Myös työeläkevakuuttajat tarjoavat työhönvalmennusta työeläkekuntoutuksena.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry: Pidämme hyvänä sitä, että toisin kuin valmennus, *ohjaus* (37) on sanastossa jaettu osiin, ja sen alta löytyy esimerkiksi työ- ja toimintakyvyn kehittämiseksi monesti tärkeä vertaisohjaus. Myös valmennuksen osalta olisi hyvä hieman vastaavalla tavalla avata sen erilaisia muotoja, niitä kun tarjoavat muutkin tahot kuin nyt luonnoksessa ainoastaan mainittu työ- ja elinkeinoviranomainen. Valmennus voi toteutua erilaisin tavoin ja tavoittein, joista kullakin on oma antinsa jatkuvan oppimisen ja oppijan kannalta.

Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.5.2023: Työpajat käyttävät koulutus-termiä, mutta tuottavat enemmänkin valmennusta. Palataan tähän [Paikon koulutustoiminta-käsitekaavion yhteydessä antamaan kommenttiin] valmennus-käsitteen yhteydessä, valmennuksen erottamiseen koulutus-käsitteestä.

84

elinikäinen ohjaus

en lifelong guidance

määritelmä

toimet, joilla autetaan yksilöä eri elämänvaiheissa tunnistamaan valmiutensa, *osaamisensa* ja kiinnostuksensa, tekemään tarkoituksenmukaisia opintoihin tai työuraan liittyviä päätöksiä ja hallitsemaan opintoihin, työhön ja muuhun elämään liittyvää polkuaan

huomautus

Elinikäinen ohjaus on Euroopan unionissa käyttöön otettu, *elinikäinen oppiminen* -käsitteeseen liittyvä käsite, jolla halutaan korostaa sitä, että ohjauspalveluja tulee olla saatavilla kaikissa elämän vaiheissa.

Elinikäistä ohjausta tapahtuu muun muassa *koulutuksen (1)* yhteydessä, työuran ja elämän erilaisissa siirtymävaiheissa ja myös työelämässä (esim. mentorointi). Elinikäistä ohjausta voivat antaa niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorinkin toimijat.

Opintoihin liittyviä elinikäisen ohjauksen toimintoja ovat esimerkiksi perusopetuksen oppilaanohjaus ja lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opinto-ohjaus.

Työelämään liittyviä elinikäisen ohjauksen toimintoja ovat esimerkiksi erilaiset työllistymistä edistävät palvelut.

Elämäntilanteeseen liittyviä elinikäisen ohjauksen toimintoja ovat esimerkiksi nuorille suunnatut, vaikkapa koulutus-, harrastus- tai työllistymisasioihin liittyvät ohjauspalvelut. Muita esimerkkejä elämäntilanteeseen liittyvistä elinikäisen ohjauksen toiminnoista ovat erilaisiin etuuksiin liittyvät neuvontapalvelut.

Käsitteen tunnus: c87

Käsittekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

Etelä-Savon ELY: Elinikäinen ohjaus -käsitteessä kannattaisi painottaa alussa sitä, että se sisältää koko elämänaikaisen ohjauksen (vauvasta vaariin) ja että se sisältää myös työelämän aikaisen ohjauksen (jatkuvan oppimisen -käsitteen sisällön). Elinikäisen ohjauksen käsite on laaja eikä supistu pelkästään työelämän aikaiseen ohjaukseen.

Nykänen Maija: Elinikäinen ohjaus parina *elinikäiselle oppimiselle* on käsitteenä ja määritelmänä liian kapea, ks.kommentti kohdassa 37 [käsite [ohjaus](#)] ja käsittekaavio 8 [Opetus, ohjaus ja valmennus].

Nykänen Maija: Käsitteet opetus, ohjaus ja valmennus eivät [käsittekaaviossa Opetus, ohjaus ja valmennus] ole suhteessa toisiinsa kuin sanan elinikäisen ohjauksen toiminnan kautta. Käsitteiden suhde ei ole looginen. Elinikäinen ohjaus sisältää opetuksen, ohjauksen ja valmennuksen, mutta elinikäisen ohjauksen määrittelystä puuttuu valmennuksen ja opetuksen tavoitteet ja kohteen oppimisen tavoite. -- **Riina 17.9.23:** määritelmä pohjautuu LLGP Glossaryn määritelmään "Lifelong guidance = A range of activities that enables citizens of any age and at any point in their lives to identify their capacities, competences and interests, to make educational, training and occupational decisions and to manage their individual life paths in learning, work and other settings in which these capacities and competences are learned and/or used."

Nykänen Maija: Suomessa on paljon viranomaistoimintojen ja järjestöjen ammatteja, joiden maksuttoman toiminnan tavoitteena on kansalaisten elinikäinen oppiminen. Näissä ammateissa tuotetaan osaamista esimerkiksi kansalaisten elämän ja talouden hallintaan ja yleensä parempaan talousosaamiseen. Tässä sanastossa käytetty käsite "elinikäinen ohjaus" ja sen määritelmä ei ole riittävä ed. main toiminnalle, koska siinä ei tule esiin elinikäisen oppimisen tavoite toimijan eikä kansalaisen osalta.

työ- ja elinkeinoministeriö: Lause "Elinikäistä ohjausta voivat antaa niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorinkin toimijat." ei ole linjassa käsitteen sisällön kanssa. Lause on totta, mutta muotoilu "antaa elinikäistä ohjausta" luo mielikuvan, että "elinikäinen ohjaus" on erillinen ohjauksen "muoto" (vrt opinto ohjaus, uraohjaus). Kyseessä on kuitenkin sateenvarjokäsite, joka korostaa sitä, että ohjausta tulee olla saatavilla elinikäisesti. Ehdotus uudeksi muotoiluksi: "Elinikäisen ohjauksen toimijoita ovat niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorin toimijat"

Vihtari Kalle: Puhutaan elinikäisestä ohjauksesta. Ohjausalan toimijana tuntuu paremmalta puhua myös elinikäisestä oppimisesta (ei Suomessa käytetystä jatkuvasta oppimisesta). Jatkuva ohjaus taas ei tunnu luontevalta ja kuvaavalta käsitteeltä. Ohjauksesta puhuttaessa olisi hyvä miettiä opinto-ohjauksen, uraohjauksen, jälkiohjauksen ja elinikäisen ohjauksen käsitteellinen hierarkisuus. Kansainvälisesti elinikäinen oppiminen ja elinikäinen ohjaus tuntuu (engl. ja ruots.) yhteyksissä luontevammilta.

Vihtari Kalle: elinikäiseen ohjaukseen (ja tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluihin) kuuluu esimerkiksi jälkiohjauksen käsite eli oppilaitosyhteydessä tapahtuvassa ohjauksessa opiskelija voi palata ennalta

luotuunohjaussuhteeseen.

Helsingin kaupunki: Ehdotamme, että tämä siirretään kohtaan ohjaus (37). Voidaanko ohjaus (37) ja elinikäinen ohjaus (40) linkittää toisiinsa?

Vapaa Sivistystyö ry: Looginen rinnastus elinikäiseen oppimiseen. Huomautuksissa voisi lisätä maininta yhteisöllisestä ohjauksesta, joka toteutuu esimerkiksi työ- ja opiskelijayhteisöissä sekä harrastus- ja järjestötoiminnassa. Nyt ohjaus nähdään pelkästään yksilön näkökulmasta, mikä kaventaa oleellisesti elinikäisen ohjauksen painoarvoa.

AMKE ry: Tulisiko elinikäisen ohjauksen sijaan ryhtyä käyttämään termiä "jatkuva ohjaus"?

Tampereen yliopisto: Terminä vaikeasti avautuva, mutta määritelmän kanssa ymmärrettävä.

Kansan Sivistystyön Liitto: Kuvatut sisällöt liittyvät päällekkäisesti edellä mainittuun ohjaukseen (37)

85

ammatinvalinta- ja uraohjaus

määritelmä

työ- ja elinkeinopalvelujen tarjoamien palvelujen kokonaisuus, jonka tarkoituksena on auttaa TE-toimiston henkilöasiakasta ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehittämisessä, työelämään sijoittumisessa ja *elinikäisessä oppimisessa*

huomautus

Ammatinvalinta- ja uraohjauksen tavoitteena on auttaa asiakasta tunnistamaan edellytyksiään ja ammatillisia tavoitteitaan, arvioimaan niitä suhteessa työelämään ja koulutusmahdollisuuksiin sekä tekemään tämän perusteella työuraansa liittyviä tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

Käsitteen tunnus: c152

Käsitteekaavio: [Opetus, ohjaus ja valmennus](#)

Terminologi: urasuunnittelu- ja ohjauspalvelut

inventaarior_2023: koulutus- ja uraohjaus; uraohjaus; opinto- ja uraohjaus; oppilaanohjaus; opinto-ohjaus; 18.9. työpaja: itseohjautuvuutta ei tarvita tässä vaiheessa vaikka lausunnossa on sitä kaivattu. 12.9. voiko yksilön näkökulmasta sama ohjaaja antaa kaikkia ohjauksia?; TEM-näkökulmasta uraohjaus (laaja, elinikäinen) ja ammatinvalintaohjaus; JOD tukee ihmisiä näiden yksilöllisissä valinnoissa eri elämänvaiheissa ja toisaalta auttaa ihmisiä löytämään tarvitsemansa palvelut ja näiden tarjoajat

työ- ja elinkeinoministeriö: TE-toimiston tarjoama ammatinvalinta- ja uraohjaus on tarjolla myös muille kuin TE-toimistonrekisteröidyille henkilöasiakkaille, sen vuoksi sanamuoto on harhaanjohtava. Ehdotus uudeksi muotoiluksi: ...jonka tarkoituksena on auttaa henkilöä ammatinvalinnassa....

Vihtari Kalle: erityisesti uraohjauksen asemaa ohjauksen kokonaisuudessa tulisi miettiä. Samoin sitä miten seerityisesti suomeksi ja ruotsiksi vertautuu englanninkielisten käsitteiden counselling ja guidanceosalta.

Helsingin kaupunki: Nämä termit tulisi erottaa toisistaan ja avata erikseen. Ne tarkoittavat eri asioita.

Raision seudun koulutuskuntayhtymä: Lisäyksenä nivelvaiheen koulutusten ohjaus ja opinto-ohjaus

Uudenmaan ELY: Määritelmässä todetaan, että kyseessä on työ- ja elinkeinopalvelujen kokonaisuus, jonka tarkoituksena on auttaa TE-toimiston henkilöasiakasta ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehittämisessä, työelämään sijoittumisessa ja elinikäisessä oppimisessa. Tässä kohtaa kannattaneet todeta se, että asiakkaita on myös kuntakokeilussa, ei vain TE-toimistossa.

Koulutuskuntayhtymä OSAO: Ammatinvalinta- ja uraohjaus (41): Olisiko määritelmässä tarpeen huomioida oppilaitosten tarjoama ammatinvalinta- ja uraohjaus?

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Ammatinvalinta- ja uraohjausta annetaan myös muualla kuin Te-palveluissa tai kuntakokeiluissa. Mm. monet työvoimapolitiittiset hankkeet ja oppilaitosten työelämäpalvelut tuottavat näitä palveluja (erityisesti uraohjausta). Jollei määritelmässä ole tarkoituksena pelkästään hallintolähtöinen asioiden määrittäminen, asioiden tarkentaminen tältä osin olisi paikallaan.

AMKE ry: Tulisiko eri lainsäädännöissä olevan "elinikäinen oppiminen" -käsite yhtenäistää "jatkuvan oppimisen" -käsitteeksi?

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA): Pyydämme tarkastelemaan käsitteen laajuutta uudelleen. Käsitteen määritelmässä ei oteta huomioon muiden tahojen kuin työ- ja elinkeinopalvelujen tarjoamaa ohjausta. Onko totta, että ammatinvalinta- ja uraohjausta eivät tarjoa muut tahot?

Keva: Uraohjausta tarjoavat TE-toimistojen lisäksi myös useat ammattiliitot ja yksityiset palveluntarjoajat. Uraohjauspalveluita voi sisältyä myös työeläkevakuuttajien tarjoamaan ammatilliseen kuntoutukseen.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto: Määritelmässä tulisi käyttää TE-palveluiden henkilöasiakas -termiä TE-toimiston henkilöasiakkaan sijaan, näin huomioidaan myös työllisyyden kuntakokeilujen asiakkuudessa olevat asiakkaat.

Kuusamon kaupunki: Ammatinvalinta- ja uraohjausta toteutetaan laajasti eri kouluasteilla ja yritysissä eikä ainoastaan työvoima- ja elinkeinopalveluissa. Tässä kohdassa mainitaan Te-palvelut. Pitääkö tältä osin jo katsoa tulevaan vai uudistetaanko käsitteistöä myöhemmin (kunnille siirtyvät palvelut)

Arene: Ammatinvalinta- ja uraohjaus on määritelty palveluksi, kun muut ohjauksen lajit, kuten opinto-

ohjaus, eivät palveluihin sisälly. Ohjauksen ja oppimisen kokonaisuuksissa ei ole määritelty oppimisen ohjausta, joka on merkittävässä roolissa opettajien nykyistä työtä. -- **Riina 26.9.23**: OKSAn puolella tulee vuonna 2024 käsittelyyn oppimisen ohjaus ja/tai osaamisen hankkimisen ohjaus; verrataan myöhemmin siihen.

86

koulutuskokeilu

määritelmä

julkisten työvoimapalveluiden henkilöasiakkaille tarkoitettu palvelu, jonka avulla selvitetään henkilön ammatinvalinta- ja uravaihtoehtoja osallistumalla lyhytaikaisesti *koulutukseen (2)* oppilaitoksessa

huomautus

Koulutuskokeilun tavoitteita ovat tutustuminen *koulutuksen (2)* sisältöön ja ammatin vaatimuksiin oman soveltuvuuden arvioimiseksi ja motivaation testaamiseksi sekä koulutukseen (2) hakeutumiseen liittyvän suunnitelman toteuttamiskelpoisuuden arviointi ja täsmentäminen.

Käsitteen tunnus: c72

sanastotyössä esillä olevien käsitteiden suhteita? Kaavion mukaan elinikäistä ohjausta selittävät tai auttavat ymmärtämään (katkoviivalla) opetus, ohjaus ja valmennus. Nämä käsitteet ovat sanastotyössä mukana, joten siksi ne ovat tässä relevantteja. "Oppiminen" vaikuttaa olevan hieman oudossa paikassa kaaviossa. Isommassa kuvassa, esim. jatkuvan oppimisen digityössä, hyödyllistä olisi hahmottaa elinikäistä ohjausta tieto-, neuvonta- ja ohjaus -ulottuvuuksien kautta ja määrittellä näitä käsitteitä. -> **Riina 17.9.23**: Onko tämän kaavion otsikon (opetus, ohjaus ja valmennus) ja sisällön välillä ristiriitaa? Tai onko kaaviossa jotain kuvattu oudosti tai virheellisesti? Onko esim. niin, että elinikäiseen ohjaukseen ei niinkään sisälly opetusta?

Keski-Suomen Työpajayhdistys ry, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry/PAIKKO: Ohjaus- ja valmennuspalvelujen osalta olisi käsittekartassa perusteltua tunnistaa palveluja tuottaviksi tahoiksi työllistämispalveluja tuottava laaja toimijakenttä, jonka sisään kuuluvat työvalmennusorganisaatiot, nuorten työpajat, työllistämistä tukevat järjestöt ja ammatillista kuntoutusta tuottavat tahot (yritykset ja yhteisöt), jotka tuottavat merkittävän määrän jatkuvan oppimisen kenttään liittyvistä palveluista. Toimijat ovat kehittäneet palvelujaan ja niiden sisältöä tavoitteellisesti nimenomaisesti osaamisen kehittämiseen liittyen. Monella on useiden tutkintojen perusteiden avulla tunnistettuja oppimisen mahdollisuuksia ja toimijat valmentavat asiakkaitaan niiden perusteella havainnoiden osaamisen kehittymistä ja dokumentoiden sitä osaamistodistuksiin. Jatkuvan oppimisen edistämässä tämä on erittäin merkittävä kokonaisuuden osa.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto: Määritelmässä tulisi käyttää "TE-palveluiden henkilöasiakas" -termiä "TE-toimiston henkilöasiakkaan" sijaan, näin huomioidaan myös työllisyyden kuntakokeilujen asiakkuudessa olevat asiakkaat.

Akava ry: Sanasto on koottu huolellisesti, mutta oppilaanohjauksen osalta on tarvetta tarkennukselle. Oppilaanohjaus on perusopetuksen sanastoa, eikä sitä käytetä aikuisten koulutuksesta. -->

Terminologin kommentti 4.5.2023: Sanastossa ei ymmärtääkseni väitetä, että oppilaanohjaus olisi aikuisten koulutuksen käsite, mutta tuleeko kaaviosta jotenkin virheellinen mielikuva? Kuuluuko perusopetuksen oppilaanohjaus osaksi elinikäistä ohjausta? Ainakin silloin pari vuotta sitten kaiketi ajattelimme, että kuuluu.

87

tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut; TNO-palvelut

huomautus

Käsitteen tunnus: c127

inventaarior_2023: tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut; tietopalvelu; neuvontapalvelu; ohjauspalvelu; neuvonta- ja tiedotuspalvelut, jotka liittyvät ohjauspalveluiden kokonaisuuteen; TNO-palvelut

inventaarior_2023: 12.9. 380/2023: 1. luvun 2. §; 5.9. Riina ja Mari: Onko työvoimapalvelujen näkökulma vai joku muukin? 4.9. erityisesti aikuisille suunnatuista palveluista on syytä puhua tällä tavalla, mutta onko se nykymaailmaa vai vanhentunut (Kirsi-Marja)? - ks. 380/2023 6 luku; useat lausunnonantajat ovat kommentoineet näitä ohjaus-käsitteen kohdalla; Totti Tuhkanen: vrt. OKSA, nämä mukana c902, c453, c198

Sanastotyöryhmä 4.9.2020: ensisijaisesti osaamisen kehittämiseen liittyvä

Sanastotyöryhmä 4.9.2020: Määritellään mahdollisesti.

7.7 Todistus

88

osaamistodistus

en certificate of competence (?)

määritelmä

todistus (1), joka osoittaa todeksi lyhytkestoisen *koulutuksen (2)* avulla tai työelämässä tai vapaa-ajan toiminnassa saavutetun *osaamisen*

huomautus

Osaamistodistuksena voi toimia lyhytkestoisen *koulutuksen (2)*, kuten *opintojakson* tai opintojakson osan, suorittamisesta myönnetty todistus, tai työtodistus. Myös pätevyystodistus voi toimia samalla osaamistodistuksena.

Esimerkki osaamistodistuksesta voi olla *ammattikorkeakoulussa* verstastilan työkonien käyttöön perehdyttävän *opintojakson* suorittamisesta myönnettävä todistus.

Osaamistodistuksia on eriluonteisia. Esimerkiksi monet luvat, kuten ajolupa tai lupa henkilönostimen käyttöön rakennustyömaalla, toimivat samalla myös osaamistodistuksina.

Osaamistodistuksina toimivien asiakirjojen nimitykset vaihtelevat; nimityksiä voivat olla esimerkiksi todistus, diplomi, sertifikaatti, kortti (kuten tilityökortti) ja passi (kuten hygieniapassi). Myös *osaamismerkkiä* voidaan pitää yhdentyypisenä osaamistodistuksena.

Osaamistodistuksina pidettäviä todistuksia (2) myöntävät niin *koulutusjärjestelmään* kuuluvat toimijat kuin koulutusjärjestelmän ulkopuolisetkin toimijat.

Käsitteen tunnus: c1829

Luokka: <ammattillinen koulutus>, <vapaa sivistystyö>, <korkeakoulut>

Terminologin kysymys Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmälle 20.10.2023: Monissa lausuntokierrospalautteissa ehdotettiin sanastoon lisättäväksi käsite osaamistodistus. Käsite (tiedot tässä) on nyttemmin määritelty OKSAn puolella. Riittääkö, että käsite on OKSAssa vai onko se mielestänne niin keskeinen, että se tulisi ottaa mukaan myös Jatkuvan oppimisen sanastoon? (JO-sanastossahan ei nyt ole myöskään osaamismerkkiä eikä esim. osallistumistodistusta.)

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023: viittaus OKSAn riittää, jos käsitteen tietoja ei ole tarpeen muokata JO:n puolella (tämän voisi ottaa ohjenuoraksi muidenkin kuin todistuskäsitteiden kohdalla)

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023: JO-sanastotyöryhmälle tulisi mahdollisesti tuoda kommentoitaviksi OKSAn käsitteiden osaamistodistus, osaamismerkki ja osallistumistodistus kuvaukset, jotta voidaan varmistaa, että nämä käsitteet ymmärretään Jatkuvan oppimisen puolella samoin kuin OKSAssa -> Riinan ja Marin otettava tämä huomioon suunnittelussa

89

osaamismerkki

en digital badge; e-badge; competence badge; open badge <avoimen Open Badges -standardin mukainen termi>

määritelmä

digitaalisessa muodossa oleva visuaalinen *todistus (1)*, jolla myöntäjätaho todistaa, että henkilö on osallistunut *osaamista* tuottavaan toimintaan tai saavuttanut tietyt kriteerit täyttävän osaamisen

huomautus

Osaamismerkki koostuu kuvasta ja siihen liitetystä metatiedoista. Metatietoja voivat olla esimerkiksi merkin nimi, kuvaus, osaamiskriteerit, myöntäjän tiedot ja merkin voimassaoloaika.

Määritelmässä mainittu osaaminen voi liittyä esimerkiksi tietoon, taitoon, *pätevyyteen*, rooliin, tehtävään tai asenteeseen.

Osaamismerkkin voi ansaita esimerkiksi osallistumalla *koulutukseen (2)*, työelämään, yhdistys- tai järjestötoimintaan, harrastustoimintaan tai vapaaehtoistyöhön. Joissakin tapauksissa saavutettu osaaminen tulee osoittaa kokeella osaamismerkkin saavuttamiseksi.

Osaamismerkkin voi myöntää *koulutusorganisaation* lisäksi esimerkiksi yritys, järjestö tai julkishallinto. Työelämässä osaamismerkkejä voidaan hyödyntää esimerkiksi työntekijöiden perehdyttämisessä, ja järjestötoiminnassa osaamismerkeillä voidaan edistää toimijoille karttuvan osaamisen tunnistamista ja tunnustamista.

Oppija voi linkittää osaamismerkkinsä esimerkiksi sähköiseen ansioluetteloonsa tai sosiaalisen median sivustolle.

open badge: Open Badges on avoin kansainvälinen standardi sähköisen osaamismerkkin kuvaamiseksi tietojärjestelmissä. Standardissa käytettyä termiä open badge käytetään myös osaamismerkkin englanninkielisenä yleisnimityksenä.

Käsitteen tunnus: c1818

Luokka: <ammattillinen koulutus>, <vapaa sivistystyö>, <korkeakoulut>

Terminologin kysymys Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmälle 20.10.2023: Monissa lausuntokierrospalautteissa ehdotettiin sanastoon lisättäväksi käsite osaamismerkki. Käsite (tiedot tässä) on nyttemmin määritelty OKSAn puolella. Riittääkö, että käsite on OKSAssa vai onko se mielestänne niin keskeinen, että se tulisi ottaa mukaan myös Jatkuvan oppimisen sanastoon?

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023: viittaus OKSAn riittää, jos käsitteen tietoja ei ole tarpeen muokata JO:n puolella (tämän voisi ottaa ohjenuoraksi muidenkin kuin todistuskäsitteiden kohdalla)

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023: JO-sanastotyöryhmälle tulisi mahdollisesti tuoda kommentoitaviksi OKSAn käsitteiden osaamistodistus, osaamismerkki ja osallistumistodistus kuvaukset, jotta voidaan varmistaa, että nämä käsitteet ymmärretään Jatkuvan oppimisen puolella samoin kuin OKSAssa -> Riinan ja Marin otettava tämä huomioon suunnittelussa

90

osallistumistodistus; > esiopetuksen osallistumistodistus <esiopetus>; > todistus tutkintokoulutukseen osallistumisesta <ammattillinen koulutus>; > todistus valmentavaan koulutukseen osallistumisesta <työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus>

sv intyg *n* över deltagande; > intyg *n* över deltagande i förskoleundervisning <esiopetus>; > intyg *n* över deltagande i examensutbildning <ammattillinen koulutus>

en certificate of attendance <esiopetus?>; certificate of participation <perusopetusta täydentävä opetus, perusopetukseen valmistava opetus>; certificate of participation in VET <ammattillinen koulutus>; > certificate of participation in education and training to complete a qualification <todistus tutkintokoulutukseen osallistumisesta>; > certificate of participation in preparatory education and training <todistus työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen osallistumisesta>

määritelmä

todistus (1) opetukseen (1) tai koulutukseen (2) osallistumisesta

huomautus

Esiopetuksessa on käytössä lukuvuoden päätteeksi annettava esiopetuksen osallistumistodistus.

Perusopetuksessa oppilaalle annetaan lukuvuoden päättyessä osallistumistodistus perusopetusta täydentävään saamen kielen, romanikielen tai oppilaan oman äidinkielen opetukseen osallistumisesta.

Osallistumistodistus annetaan myös esimerkiksi *perusopetukseen valmistavaan opetukseen* osallistumisesta.

Ammatillisessa koulutuksessa osallistumistodistus annetaan muuhun ammatilliseen koulutukseen osallistumisesta.

Ammatillisessa koulutuksessa ovat käytössä käsitteet todistus *tutkintokoulutukseen* osallistumisesta ja todistus valmentavaan koulutukseen osallistumisesta; jälkimmäinen annetaan *työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen* osallistumisesta.

Vapaassa sivistystyössä osallistumistodistus on yleisimmin käytettävä todistustyyppi.

Osallistumistodistuksessa kuvataan, millaiseen *koulutukseen (2) opiskelija* on osallistunut (esimerkiksi koulutuksen nimi tai aihe ja laajuus).

Osallistumistodistuksia voivat antaa myös *koulutusjärjestelmän* ulkopuoliset *koulutustoimijat*.

Käsitteen tunnus: c549

Luokka: <esiopetus>, <perusopetus>, <ammattillinen koulutus>, <vapaa sivistystyö>

Terminologin kysymys Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmälle 20.10.2023: Monissa lausuntokierrospalautteissa ehdotettiin sanastoon lisättäväksi käsite osallistumistodistus. Käsite (tiedot tässä) on nyttemmin määritelty OKSAn puolella. Riittääkö, että käsite on OKSAssa vai onko se mielestänne niin keskeinen, että se tulisi ottaa mukaan myös Jatkuvan oppimisen sanastoon?

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023: viittaus OKSAn riittää, jos käsitteen tietoja ei ole tarpeen muokata JO:n puolella (tämän voisi ottaa ohjenuoraksi muidenkin kuin todistuskäsitteiden kohdalla)

Sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 30.10.2023: JO-sanastotyöryhmälle tulisi mahdollisesti tuoda kommentoitaviksi OKSAn käsitteiden osaamistodistus, osaamismerkki ja osallistumistodistus kuvaukset, jotta voidaan varmistaa, että nämä käsitteet ymmärretään Jatkuvan oppimisen puolella samoin kuin OKSAssa -> Riinan ja Marin otettava tämä huomioon suunnittelussa

Englanninkielinen hakemisto / English index

Numbers in the index refer to the term record numbers.

accreditation of competence	64	lifelong guidance	84
accreditation of prior learning (2)	64	lifelong learning	37
adult education and training	10	lifewide learning	37
apprenticeship training	26	LOS; see studies (1).....	2
capability	38	meet the requirements	41
certificate of attendance	90	micro learning content; see micro-credential (1).....	78
certificate of competence (?)	88	micro learning; see micro-credential (1).....	78
certificate of participation	90	micro-credential (1)	78
certificate of participation in education and training to complete a qualification	90	module	34
certificate of participation in preparatory education and training	90	non-formal learning	75
certificate of participation in VET	90	occupational competence	40
coaching	83	open badge	89
competence	39	personnel training	11
competence	41	placement	29
competence badge	89	portability	80
continuing education	12	postgraduate programme	13
continuing professional development	12	professional competence	40
continuous learning	37	professional specialisation education	24
degree programme (1)	2	programme leading to a general upper secondary qualification	13
degree programme (4)	13	qualification (2)	41
digital badge	89	qualification unit	34
e-badge	89	recognition of competence	64
education (2)	81	recognition of learning	64
education (3)	1	recognition of prior learning	64
education and training to complete a qualification .	13	recruitment training	20
education programme (1)	2	retraining and upgrading of qualifications	14
eligibility (2)	41	specialist education	24
extension studies	12	specialist training	24
formal learning	74	stackability	79
further training	12	structured learning	74
graduate programme	13	studies (1)	2
graduate studies	13	study module (2)	35
guidance	82	study programme (1)	2
identification of competence	63	subunit	34
identification of learning	63	teaching (1)	81
identification of prior learning	63	traineeship	29
in-service training	12	traineeship for university students	29
informal learning	76	training	1
instruction (1)	81	training agreement	28
integration training	15	training based on a training agreement	27
internship	29	unit	34
job placement	29	vocational competence	40
labour market training	16	vocational labour market training	18
learning	36	vocational skill	40
learning opportunity (1)	2	work-study (?)	29
learning opportunity specification	2	workplace tutoring	31

Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register

Numren i registret anger term-postnumren.

arbetskraftsutbildning	16	kunnande	39
arbetsplatshandledning	31	livslångt inläring	37
arbetspraktik	29	livslångt lärande	37
behörighet	40	lära sig	36
behörighet	41	lärande	36
del av examen	34	läroavtalsutbildning	26
erkännande av kunnande	64	mikromerit (1)	78
erkännande av tidigare förvärvad kompetens	64	personalutbildning	11
examensdel	34	praktik	29
examensinriktad fortbildning	14	rekryteringsutbildning	20
examensinriktad utbildning	13	skolning	1
examensutbildning	13	specialiseringsstudier	24
fortbildning (1)	12	specialiseringsutbildning	24
högskolepraktik	29	studiehelhet (2)	35
identifiering av kunnande	63	UA (2).....	
inläring	36	.....	28
integrationsutbildning	15	undervisning (1)	81
intyg över deltagande	90	utbildning (1)	1
intyg över deltagande i examensutbildning	90	utbildning (2)	2
intyg över deltagande i förskoleundervisning	90	utbildning som grundar sig på utbildningsavtal	27
kartläggning	17	utbildning som leder till examen	13
kartlägningsfas	17	utbildningsavtal	28
kompetens	39	utredningsperiod	17
kompetens	40	vuxenutbildning	10
kontinuerligt lärande	37	yrkesinriktad arbetskraftsutbildning	18

Suomenkielinen hakemisto

Hakemiston numerot viittaavat termittietuenumeroihin.

AHOT	64	lyhyt oppimissisältö; ks. pieni osaamiskokonaisuus... ..	78
ahotointi	64	markkinaehtoinen koulutus	9
aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen	64	mikro-oppiminen; ks. pieni osaamiskokonaisuus... ..	78
aikuiskoulutus	10	mikromeriitti	78
aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus ...	15	mikrosuoritus	78
ammattillinen työvoimakoulutus	18	mikrotutkinto	78
ammattillinen uudelleen koulutus	73	muodollinen oppiminen	74
ammattillisesti suuntautunut työvoimakoulutus	18	muuhun koulutukseen kuin	
ammattillisia valmiuksia lisäävä työvoimakoulutus ..	19	koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus ..	44
ammatinvalinta- ja uraohjaus	85	muun hallinnonalan kuin opetushallinnon	
ammatti	66	koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus	7
ammattikorkeakouluharjoittelu	29	muuntokoulutus	14
ammattipätevyys	40	non-formaali oppiminen	75
arkioppiminen	76	ohjaus	82
ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus	19	oman osaamisen tunnustaminen	59
.....	19	opetus	81
elinikäinen ohjaus	84	opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä	
elinikäinen oppiminen	37	säädetty koulutus	6
elämänlaajuinen oppiminen	37	opintokokonaisuus	35
elämänlevyinen oppiminen	37	oppimaan oppiminen; ks. oppiminen.....	36
epämuodollinen oppiminen	75	oppiminen	36
epävirallinen oppiminen	75	oppimisvaikeus	77
erikoistumiskoulutus	24	oppisopimus koulutus	26
erikoistumisopinnot	24	osaaminen	39
esiopetuksen osallistumistodistus	90	osaamisen kohtaanto	56
F.E.C.-koulutus; ks. kehittämiskoulutus.....	21	osaamisen kysyntä	53
formaali oppiminen	74	osaamisen puute työmarkkinoilla	50
Further Educated with Companies -koulutus; ks.		osaamisen tarjonta	55
kehittämiskoulutus.....	21	osaamisen tunnustaminen	63
henkilöstökoulutus	11	osaamisen tunnustaminen (2)	64
informaali oppiminen	76	osaamisen tunnustaminen (1)	32
jatkuva oppiminen	37	osaamiskokonaisuus (2)	33
kartoitusjakso	17	osaamismerkki	89
kehittämiskoulutus	21	osaamisprofiili	57
KEKO-koulutus	21	osaamistarjonta	55
kelpoisuus	41	osaamistiedon kerrytettävyyttä	79
kelpoisuusehdot; ks. kelpoisuus.....	41	osaamistiedon siirrettävyyttä	80
kompetenssi	39	osaamistodistus	88
korkeakouluharjoittelu	29	osallistumistodistus	90
korkeakoulujen erikoistumiskoulutus	24	pieni osaamiskokonaisuus	78
kotoutumiskoulutus	15	pieni tietopala; ks. pieni osaamiskokonaisuus.....	78
koulutuksen myynti	9	piensuoritus	78
koulutus (1)	1	pätevyys	40
koulutus (2)	2	pätevyyskoulutus	72
koulutus, josta ei säädetä koulutuslainsäädännössä .	5	pätevyyssodistus	46
5		pätevöittämisskoulutus	72
koulutusjärjestelmä; ks. koulutusjärjestelmän		pätevöittävä koulutus	72
mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus.....	43	pätevöitymisskoulutus	72
koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä		rekrytointikoulutus	20
todistus	43	rekrytoiva koulutus	20
koulutuskokeilu	86	rekrytoiva työvoimakoulutus	20
koulutuskysyntä	54	sertifioitu osaaminen	65
koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus	3	sopimus oppisopimus koulutuksen järjestämisestä;	
koulutuslainsäädäntö	4	ks. oppisopimus koulutus.....	26
koulutussopimukseen perustuva koulutus	27	säädösperustainen julkisrahoitteinen koulutus	8
koulutussopimus	28	säännelty ammatti	67
koulutussopimus koulutus; ks. koulutussopimukseen		tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut	87
perustuva koulutus.....	27		
koulustarpeen ja soveltuvuuden arviointijakso	17		
kyvykkyys	38		

Suomenkielinen hakemisto

TNO-palvelut	87	työssä oppiminen	25
todennettu osaaminen	65	työtehtävä	71
todistus (1)	42	työtodistus	45
todistus (2)	43	työvoimakoulutukseen liittyvä työssäoppiminen	30
todistus tutkintokoulutukseen osallistumisesta	90	työvoimakoulutukseen sisältyvä työssäoppiminen	30
työssäoppiminen	90	työvoimakoulutus	16
tutkinnon osa	34	työvoimapolitiittinen koulutus	16
tutkintokoulutus	13	täydennyskoulutus	12
tutkintoon johtava koulutus	13	urasuunnittelu	61
työelämä; ks. työelämässä oppiminen	25	uudelleen koulutus	73
työelämässä oppiminen	25	uusi työpaikka	70
työharjoittelu	29	valmennus	83
työllistyvyys	68	valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus	23
työmahdollisuus	69	vanhentunut osaaminen	62
työmarkkinat	48	virallinen oppiminen	74
työmarkkinatieto	47	virkakelpoisuus	41
työmarkkinoiden osaamistarve	52	VOS-työvoimakoulutus	23
työmarkkinoiden osaamisvaje	50	yhteishankintakoulutus	22
työpaikalla järjestettävä ohjaus	31	yksilön osaamisen puute	49
työpaikalla oppiminen	25	yksilön osaamisen tarve	51
työpaikka	70	yksilön osaamistarve	51
työpaikkaohjaus	31	yksilön osaamistieto	58
		yksilön osaamisvaje	49